

Bank Hipoteczny

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	okres od	okres od	okres od	okres od
	01.01.2019 do 31.12.2019	01.01.2018 do 31.12.2018	01.01.2019 do 31.12.2019	01.01.2018 do 31.12.2018
Wynik z tytułu odsetek	316 665	249 486	73 612	58 470
Wynik z tytułu prowizji i opłat	(5 888)	(4 785)	(1 369)	(1 121)
Wynik z działalności operacyjnej	135 123	122 215	31 411	28 642
Zysk brutto	135 123	122 215	31 411	28 642
Zysk netto	89 170	85 849	20 729	20 120
Zysk netto na jedną akcję - podstawowy (w PLN/EUR)	0,06	0,07	0,01	0,02
Zysk netto na jedną akcję - rozwodniony (w PLN/EUR)	0,06	0,07	0,01	0,02
Dochody całkowite netto	163 271	178 630	37 954	41 864
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(4 390 657)	(4 966 322)	(1 020 656)	(1 163 918)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(377 256)	5 436	(87 697)	1 274
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	4 767 936	4 955 003	1 108 358	1 161 265
Przepływy pieniężne netto	23	(5 883)	5	(1 379)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	stan na	stan na	stan na	stan na
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa razem	27 253 301	22 103 134	6 399 742	5 140 264
Kapitał własny ogółem	2 000 023	1 487 883	469 654	346 019
Kapitał zakładowy	1 611 300	1 295 000	378 373	301 163
Liczba akcji (w tys.)	1 611 300	1 295 000	1 611 300	1 295 000
Wartość księgową na jedną akcję (w PLN/EUR)	1,24	1,15	0,29	0,27
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)	1 611 300	1 295 000	1 611 300	1 295 000
Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję (w PLN/EUR)	1,24	1,15	0,29	0,27
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	16,6%	15,2%	16,6%	15,2%
Fundusze podstawowe Tier 1 (CET 1)	1 820 780	1 393 847	427 564	324 150
Fundusze własne	1 820 780	1 393 847	427 564	324 150

Wybrane pozycje sprawozdania finansowego przeliczone na EUR według następujących kursów		
pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów i sprawozdania z przepływów pieniężnych - średnia kursów NBP na ostatni dzień każdego miesiąca okresu	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
	4,3018	4,2669
pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej - kurs średni NBP na ostatni dzień danego okresu	31.12.2019	31.12.2018
	4,2585	4,3000

Bank Hipoteczny

Sprawozdanie finansowe
PKO Banku Hipotecznego SA
za rok zakończony
31 grudnia 2019 roku

SPIS TREŚCI

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	3
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW.....	4
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	5
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	6
SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	7
NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	9

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Nota	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody z tytułu odsetek, w tym:	6	862 413	667 595
Przychody z tytułu odsetek obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej		860 820	666 411
Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		1 593	1 184
Koszty z tytułu odsetek	6	(545 748)	(418 109)
Wynik z tytułu odsetek		316 665	249 486
Przychody z tytułu prowizji i opłat	7	15 495	14 769
Koszty z tytułu prowizji i opłat	7	(21 383)	(19 554)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		(5 888)	(4 785)
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8	65	89
Wynik z pozycji wymiany	9	(1 803)	(238)
Wynik z tytułu modyfikacji	10	455	(439)
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	11	(14 708)	(8 703)
Pozostałe przychody operacyjne		499	613
Pozostałe koszty operacyjne		(930)	(559)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	12	(431)	54
Ogólne koszty administracyjne	13	(51 385)	(45 616)
Koszty z tytułu obciążeń regulacyjnych	14	(24 745)	(6 868)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	15	(83 102)	(60 765)
Wynik z działalności operacyjnej		135 123	122 215
Zysk brutto		135 123	122 215
Podatek dochodowy	16	(45 953)	(36 366)
Zysk netto		89 170	85 849
Zysk przypadający na jedną akcję - podstawowy (PLN)	17	0,06	0,07
Zysk przypadający na jedną akcję - rozwodniony (PLN)	17	0,06	0,07
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 495 022	1 222 123
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 495 022	1 222 123

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	Nota	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk netto		89 170	85 849
Inne dochody całkowite		74 101	92 781
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		74 101	92 781
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto		92 542	112 141
Podatek odroczony		(17 583)	(21 307)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto	20	74 959	90 834
Aktualizacja wartości aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, brutto		(1 059)	2 404
Podatek odroczony		201	(457)
Aktualizacja wartości aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, netto		(858)	1 947
Dochody całkowite netto, razem		163 271	178 630

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Nota	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	18	20	6
Należności od banków	19	31	22
wyceniane według zamortyzowanego kosztu		31	22
Instrumenty pochodne zabezpieczające	20	173 275	168 289
Papiery wartościowe	21	1 240 161	842 965
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		1 240 161	842 965
Kredyty i pożyczki wobec klientów	22	25 821 070	21 070 469
wyceniane według zamortyzowanego kosztu		25 821 070	21 070 469
Wartości niematerialne	24	2 395	4 165
Rzeczowe aktywa trwałe	24	5 271	449
Inne aktywa	25	11 078	16 769
SUMA AKTYWÓW		27 253 301	22 103 134
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków	26	4 811 259	4 292 286
wyceniane według zamortyzowanego kosztu		4 811 259	4 292 286
Instrumenty pochodne zabezpieczające	20	46 084	15 254
Zobowiązania wobec klientów	27	4 885	4 359
wyceniane według zamortyzowanego kosztu		4 885	4 359
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	28	16 239 975	12 841 500
wyceniane według zamortyzowanego kosztu		16 239 975	12 841 500
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	29	4 060 026	3 311 148
wyceniane według zamortyzowanego kosztu		4 060 026	3 311 148
Pozostałe zobowiązania	30	35 960	121 974
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	16	11 373	3 159
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	16	43 422	25 303
Rezerwy	31	294	268
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		25 253 278	20 615 251
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	32	1 611 300	1 295 000
Kapitał zapasowy		161 563	54 932
Skumulowane inne dochody całkowite		137 990	63 889
Niepodzielony wynik finansowy		-	(11 787)
Wynik okresu bieżącego		89 170	85 849
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		2 000 023	1 487 883
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		27 253 301	22 103 134
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	52	16,6%	15,2%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		2 000 023	1 487 883
Liczba akcji (w tys.)	32	1 611 300	1 295 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		1,24	1,15
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)		1 611 300	1 295 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		1,24	1,15

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2019 ROKU	Nota	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Skumulowane inne dochody całkowite		Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
				Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite			
31 grudnia 2018 roku		1 295 000	54 932	59 462	4 427	(11 787)	85 849	1 487 883
Emisja akcji serii I	32	100 000	-	-	-	-	-	100 000
Emisja akcji serii J	32	131 500	17 741	-	-	-	-	149 241
Emisja akcji serii K	32	84 800	14 828	-	-	-	-	99 628
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych		-	-	-	-	85 849	(85 849)	-
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał		-	74 062	-	-	(74 062)	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:		-	-	74 959	(858)	-	89 170	163 271
Zysk netto		-	-	-	-	-	89 170	89 170
Inne dochody całkowite		-	-	74 959	(858)	-	-	74 101
31 grudnia 2019 roku	32	1 611 300	161 563	134 421	3 569	-	89 170	2 000 023

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2018 ROKU	Nota	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Skumulowane inne dochody całkowite		Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem
				Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite			
31 grudnia 2017 roku		1 200 000	-	(31 372)	2 480	(749)	51 419	1 221 778
Zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 9		-	-	-	-	(11 787)	-	(11 787)
1 stycznia 2018 roku (zmieniony)	32	1 200 000	-	(31 372)	2 480	(12 536)	51 419	1 209 991
Emisja akcji serii H	32	95 000	4 262	-	-	-	-	99 262
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych		-	-	-	-	51 419	(51 419)	-
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał		-	50 670	-	-	(50 670)	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:		-	-	90 834	1 947	-	85 849	178 630
Zysk netto		-	-	-	-	-	85 849	85 849
Inne dochody całkowite		-	-	90 834	1 947	-	-	92 781
31 grudnia 2018 roku		1 295 000	54 932	59 462	4 427	(11 787)	85 849	1 487 883

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	Nota	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		135 123	122 215
Korekty razem:		(4 525 780)	(5 088 537)
Amortyzacja		3 249	2 177
Odsetki od wyemitowanych listów zastawnych, obligacji i zaciągniętych kredytów		201 371	132 334
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		(4 986)	(167 951)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek wobec klientów brutto		(4 765 054)	(5 051 060)
Zmiana stanu innych aktywów oraz prawa do użytkowania		4 935	460
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		(21 880)	(188 873)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		30 830	(202 523)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		526	2 260
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu wyemitowanych listów zastawnych		(106 181)	249 777
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu wyemitowanych obligacji		72 690	59 338
Zmiana stanu odpisów na oczekiwane straty kredytowe i rezerw		14 479	8 642
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań, z wyłączeniem zobowiązania z tytułu niezarejestrowanej emisji akcji własnych		9 822	4 533
Zapłacony podatek dochodowy		(37 002)	(33 646)
Inne korekty (w tym zmiany wyceny papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych odniesione na inne dochody całkowite)		71 421	95 995
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(4 390 657)	(4 966 322)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		641 620	195 325
Wykup i odsetki od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		641 620	195 325
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(1 018 876)	(189 889)
Nabycie papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		(1 018 758)	(189 252)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(118)	(637)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(377 256)	5 436
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji akcji własnych i wpłat na emisję akcji własnych		248 869	199 262
Wpływy z tytułu emisji listów zastawnych		3 504 656	3 708 510
Wpływy z tytułu emisji obligacji		7 624 688	7 771 985
Wykup wyemitowanych obligacji		(6 948 500)	(6 948 200)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów		11 096 009	5 380 879
Wypływy z tytułu spłaty kredytów		(10 555 156)	(5 025 099)
Spłata odsetek od wyemitowanych listów zastawnych, obligacji i zaciągniętych kredytów		(201 371)	(132 334)
Płatności zobowiązań z tytułu leasingu (MSSF 16)		(1 259)	
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		4 767 936	4 955 003
Przepływy pieniężne netto		23	(5 883)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		28	5 911
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	36	51	28

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO – SPIS TREŚCI

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	9
1. INFORMACJE OGÓLNE	9
2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
3. OPIS WAŻNIEJSZYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI.....	11
4. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI	16
5. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC MIĘDZY WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI SPRAWOZDANIAMI A NINIEJSZYM SPRAWOZDANIEM FINANSOWYM	19
NOTY DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	20
6. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	20
7. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT.....	21
8. WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	22
9. WYNIK Z POZYCJI WYMIANY	22
10. WYNIK Z TYTUŁU MODYFIKACJI	22
11. WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE	23
12. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE	23
13. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	24
14. KOSZTY Z TYTUŁU OBCIĄŻEŃ REGULACYJNYCH	25
15. PODATEK OD NIEKTÓRYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH	25
16. PODATEK DOCHODOWY	26
17. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ.....	28
NOTY DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	29
18. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	29
19. NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	29
20. INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE	30
21. PAPIERY WARTOŚCIOWE	35
22. KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW	36
23. OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE	36
24. WARTOŚCI NIEMATERIALNE I RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	41
25. INNE AKTYWA	44
26. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	45
27. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	46
28. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH	46
29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI	48
30. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA.....	49
31. REZERWY.....	50
32. KAPITAŁY WŁASNE I AKCJONARIAT BANKU	51
POZOSTAŁE NOTY.....	53
33. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE UDZIELONE ORAZ OTRZYMANE	53
34. SPRAWY SPORNE.....	54
35. INFORMACJE DOTYCZĄCE LEASINGU	54
36. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	56
37. TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI	57
38. WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH	62
39. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI	64
CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	65
40. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W PKO BANKU HIPOTECZNYM SA.....	65
41. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM.....	70
42. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KONCENTRACJI	77
43. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM REZYDUALNYM	78
44. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM PŁYNNOŚCI	80
45. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ	84
46. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WALUTOWYM	87
47. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM MODELI.....	87
48. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM.....	88
49. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BIZNESOWYM	90
50. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BRAKU ZGODNOŚCI	91
51. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM UTRATY REPUTACJI.....	92
52. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM	93
ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY.....	96
53. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY	96

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. INFORMACJE OGÓLNE

DZIAŁALNOŚĆ BANKU

PKO Bank Hipoteczny Spółka Akcyjna („PKO Bank Hipoteczny SA”, „Bank”) z siedzibą w Gdyni przy ul. Jerzego Waszyngtona 17, 81-342 Gdynia został wpisany 24 października 2014 roku do Rejestru przedsiębiorców, który jest prowadzony przez Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000528469. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 222181030. Kapitał zakładowy na 31 grudnia 2019 roku wyniósł 1 611 300 000 PLN i został w całości opłacony.

PKO Bank Hipoteczny SA jest bankiem specjalistycznym prowadzącym działalność na podstawie ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o listach zastawnych i bankach hipotecznych, ustawy z 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, Kodeksu spółek handlowych oraz innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa, zasad dobrej praktyki bankowej oraz Statutu Banku.

Bank specjalizuje się w udzielaniu mieszkaniowych kredytów hipotecznych dla klientów indywidualnych, jak również nabywa wierzytelności z tytułu takich kredytów od PKO Banku Polskiego SA. Bank pozyskuje kredyty do swojego portfela w oparciu o strategiczną współpracę z PKO Bankiem Polskim SA.

Podstawowym celem Banku w zakresie finansowania jest emisja listów zastawnych, które mają stanowić główne źródło długoterminowego finansowania mieszkaniowych kredytów hipotecznych.

WSKAZANIE, CZY BANK JEST JEDNOSTKĄ DOMINUJĄCĄ LUB ZNACZĄCYM INWESTOREM ORAZ CZY SPORZĄDZA SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

PKO Bank Hipoteczny SA nie jest jednostką dominującą ani znaczącym inwestorem dla jednostek stowarzyszonych i współzależnych. W związku z tym PKO Bank Hipoteczny SA nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Jednostką dominującą wobec PKO Banku Hipotecznego SA jest PKO Bank Polski SA, który sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego.

INFORMACJE DOTYCZĄCE SKŁADU OSOBOWEGO RADY NADZORCZEJ BANKU ORAZ ZARZĄDU BANKU

W związku z upływem 29 marca 2019 roku kadencji Rady Nadzorczej, Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy powołało w tym dniu członków Rady Nadzorczej na okres kolejnej czteroletniej kadencji.

Poniższa tabela przedstawia skład Rady Nadzorczej PKO Banku Hipotecznego SA w okresie objętym sprawozdaniem finansowym:

Lp.	Imię Nazwisko	Funkcja	Data powołania do Rady Nadzorczej	Data odwołania/rezygnacji/upływu kadencji
1	Jakub Papierski	Przewodniczący Rady Nadzorczej	06.10.2014 r.	-
2	Piotr Mazur	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (do 29.03.2019 r.)	06.10.2014 r.	29.03.2019 r.
3	Rafał Kozłowski	Członek Rady Nadzorczej (od 09.02.2018 r. do 17.04.2019 r.) / Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (od 17.04.2019 r. do 31.08.2019 r.)	09.02.2018 r.	31.08.2019 r.
4	Paweł Metrycki	Członek Rady Nadzorczej (od 30.03.2019 r. do 07.10.2019 r.) / Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej (od 07.10.2019 r.)	30.03.2019 r.	-
5	Justyna Borkiewicz	Członek Rady Nadzorczej	28.10.2016 r.	-
6	Artur Kluczny	Członek Rady Nadzorczej (niezależny)	18.10.2017 r.	31.08.2019 r.
7	Lucyna Kopińska	Członek Rady Nadzorczej	01.09.2019 r.	-
8	Mieczysław Król	Członek Rady Nadzorczej	28.10.2016 r.	29.03.2019 r.
9	Piotr Kwiecień	Członek Rady Nadzorczej (niezależny)	18.10.2017 r.	-
10	Jadwiga Lesisz	Członek Rady Nadzorczej (niezależny)	01.09.2019 r.	-
11	Dariusz Odzioba	Członek Rady Nadzorczej	01.09.2019 r.	-
12	Jan Emeryk Rościszewski	Członek Rady Nadzorczej	18.10.2017 r.	31.08.2019 r.
13	Ilona Wołyniec	Członek Rady Nadzorczej	30.03.2019 r.	-

Poniższa tabela przedstawia skład Zarządu PKO Banku Hipotecznego SA w okresie objętym sprawozdaniem finansowym:

Lp.	Imię Nazwisko	Funkcja	Data powołania do Zarządu	Data odwołania/rezygnacji
1	Paulina Strugała	Prezes Zarządu	16.04.2018 r.	-
2	Piotr Kochanek	Wiceprezes Zarządu	01.01.2019 r.	-
3	Agnieszka Krawczyk	Wiceprezes Zarządu	01.01.2018 r.	-
4	Jakub Niesłuchowski	Wiceprezes Zarządu	01.04.2015 r.	28.02.2019 r.

2. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Sprawozdanie finansowe PKO Banku Hipotecznego Spółki Akcyjnej obejmuje rok zakończony 31 grudnia 2019 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku. Dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych polskich (PLN), w zaokrągleniu do tysiąca złotych, chyba że wskazano inaczej.

2.1 OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską według stanu na 31 grudnia 2019 roku, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z 29 września 1994 roku o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

2.2 KONTYNUACJA DZIAŁALNOŚCI

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości (tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego). Zarząd nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Bank w okresie co najmniej 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez Bank dotychczasowej działalności.

2.3 PODSTAWA SPORZĄDZANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

W sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat bądź inne dochody całkowite, w tym instrumentów pochodnych oraz papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej pomniejszonej w przypadku aktywów finansowych o odpisy na oczekiwane straty kredytowe.

Składniki rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o skumulowaną amortyzację oraz o odpisy z tytułu utraty wartości.

Bank ujmuje wszystkie pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości. Zasady rachunkowości dotyczące poszczególnych pozycji zostały przedstawione w poszczególnych notach do sprawozdania z sytuacji finansowej i rachunku zysków i strat.

Bank podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ na sprawozdanie finansowe. Szacunki i założenia, które Bank przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach.

Założenia co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości księgowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Bank uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Bank szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są ujmowane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego danego okresu.

Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy, są one ujmowane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

2.4 OŚWIADCZENIE ZARZĄDU

Zarząd oświadcza, że wedle jego najlepszej wiedzy sprawozdanie finansowe i dane porównawcze zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Banku oraz jego wynik finansowy.

2.5 ZATWIERDZENIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Niniejsze sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi oraz opiniowaniu przez Komitet Audytu i Finansów Rady Nadzorczej oraz ocenie Rady Nadzorczej 7 lutego 2020 roku, zostało zaakceptowane przez Zarząd Banku do publikacji 7 lutego 2020 roku.

3. OPIS WAŻNIEJSZYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI

Najważniejsze zasady rachunkowości oraz szacunki i oceny zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania przedstawione zostały w poszczególnych notach. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych latach w sposób ciągły, z wyłączeniem opisanych zmian związanych z wdrożeniem MSSF 16 *Leasing*.

Poniżej zaprezentowano wykaz zasad rachunkowości oraz ważniejszych szacunków i ocen dla poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z sytuacji finansowej.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Nota	Zasady rachunkowości ¹⁾	Ważniejsze szacunki i oceny ¹⁾
Przychody i koszty z tytułu odsetek	6	T	
Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	7	T	
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8	T	T
Wynik z pozycji wymiany	9	T	T
Zyski lub straty z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		T	
Wynik z tytułu modyfikacji	10	T	
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	11	T	T
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	12	T	
Ogólne koszty administracyjne	14	T	
Koszty z tytułu obciążeń regulacyjnych	15	T	
Podatek dochodowy	16	T	

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Nota	Zasady rachunkowości ¹⁾	Ważniejsze szacunki i oceny ¹⁾
Kasa, środki w Banku Centralnym	18	T	
Należności od banków	19	T	
Instrumenty pochodne zabezpieczające	20	T	T
Papiery wartościowe	21	T	
Kredyty i pożyczki wobec klientów	22	T	T
Wartości niematerialne	24	T	T
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym aktywa z tytułu prawa do użytkowania	24	T	T
Inne aktywa	25	T	
Zobowiązania wobec banków	26	T	
Zobowiązania wobec klientów	27	T	
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	28	T	
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	29	T	
Pozostałe zobowiązania	30	T	
Rezerwy	31	T	T
Kapitały własne	32	T	

¹⁾ Litera T oznacza występowanie danej polityki rachunkowości lub ważniejszych szacunków i ocen

3.1 WALUTY OBCE

3.1.1. WALUTA FUNKCJONALNA I WALUTA PREZENTACJI

Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych (PLN), które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

3.1.2. TRANSAKcje I SALDA W WALUTACH OBCYCH

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank przelicza:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny księgowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w rachunku zysków i strat w wyniku z pozycji wymiany.

3.2 UJMOWANIE TRANSAKcji W KSIĘGACH

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datę zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

3.3 WYŁĄCZENIE ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Bank przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Bank:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Banku.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Bank nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Bank ustala, czy zachował kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania. Odpowiednio, w przypadku braku kontroli, jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Bank wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

3.4 KLASYFIKACJA I WYCENA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

3.4.1. ZASADY KLASYFIKACJI INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Bank klasyfikuje aktywa finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite,

- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Klasyfikacja w dniu nabycia lub powstania zależy od modelu biznesowego przyjętego przez Bank do zarządzania daną grupą aktywów oraz od charakterystyki umownych przepływów pieniężnych wynikających z pojedynczego aktywa lub grupy aktywów. Bank wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” - model, w którym powstałe lub nabyte aktywa finansowe są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych – model typowy dla działalności kredytowej,
- „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż” - model, w którym aktywa finansowe po powstaniu lub nabyciu są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych, ale mogą być również sprzedane (model typowy dla działalności zarządzania płynnością),
- rezydualny - inny niż model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” oraz „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż”.

Klasyfikacji instrumentów finansowych dokonuje się w momencie ujęcia instrumentu lub jego istotnej modyfikacji. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych może wynikać ze zmiany modelu biznesowego. Zmiana modelu warunkowana jest zmianami zachodzącymi wewnątrz lub na zewnątrz Banku lub rozpoczęciem albo zakończeniem danego rodzaju działalności, dlatego też zmiany te występują niezwykle rzadko.

MODEL BIZNESOWY

Wybór modelu biznesowego jest dokonywany przy początkowym ujęciu aktywów finansowych. Przeprowadzany jest na poziomie poszczególnych grup aktywów, w kontekście obszaru działalności, w związku z którym aktywa finansowe powstały lub zostały nabyte i następuje między innymi w oparciu o:

- sposób oceny i raportowania wyników portfela aktywów finansowych,
- sposób zarządzania ryzykiem związanym z tymi aktywami oraz zasad wynagradzania osób zarządzających tymi portfelami.

W modelu biznesowym „utrzymywanie dla przepływów pieniężnych” sprzedaż aktywów jest incydentalna i możliwa do realizacji w przypadku wzrostu poziomu ryzyka kredytowego, zmiany prawa lub regulacji - realizowana w celu utrzymania zakładanego poziomu kapitału regulacyjnego, na zasadach opisanych w strategii zarządzania takimi portfelami lub przy założeniu, iż następuje ona blisko daty zapadalności aktywa, w przypadku spadku ratingu kredytowego poniżej poziomu zakładanego dla danego portfela, istotnej wewnętrznej restrukturyzacji lub przejęcia innego biznesu, realizacji planu kryzysowego lub naprawy oraz innego niedającego się przewidzieć czynnika, na który Bank nie ma wpływu.

OCENA CHARAKTERYSTYK WYNIKAJĄCYCH Z UMOWNYCH PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Ocena charakterystyk wynikających z umownych przepływów pieniężnych polega na ustaleniu, poprzez przeprowadzenie testu SPPI, czy wynikające z umowy przepływy pieniężne z tego składnika aktywów są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem aktywa finansowego, a także marżę zysku.

Charakterystyka wynikająca z umownych przepływów pieniężnych pozostaje bez wpływu na klasyfikację składnika aktywów finansowych, jeśli:

- mogłaby mieć tylko niewielki wpływ na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu tego składnika (cecha de minimis),
- wpływa na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu instrumentu tylko w przypadku wystąpienia zdarzenia niezwykle rzadkiego, wyjątkowo nietypowego i bardzo mało prawdopodobnego (cecha non genuine).

W celu dokonania wyżej wymienionego ustalenia uwzględnia się potencjalny wpływ charakterystyk wynikających z umownych przepływów pieniężnych w każdym okresie sprawozdawczym i łącznie w całym okresie życia instrumentu finansowego.

Test SPPI jest przeprowadzany dla każdego aktywa finansowego w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” lub „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż” na dzień początkowego ujęcia (w tym dla modyfikacji istotnej po ponownym ujęciu aktywa finansowego) oraz na dzień zmiany charakterystyki umownych przepływów pieniężnych.

KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) wycenia się według zamortyzowanego kosztu, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym „utrzymywane dla przepływów pieniężnych”,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (zdany test SPPI).

Wartość początkową składnika aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu korygują wszelkie prowizje i opłaty mające wpływ na jego efektywny zwrot i stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej tego aktywa (prowizje i opłaty zaistniałe w związku z realizacją czynności wykonywanych przez Bank, a prowadzących do powstania aktywów). Prowizje i opłaty mające wpływ na efektywny zwrot z aktywów zaistniałe po dacie powstania aktywów finansowych powodują zmiany harmonogramów przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez te aktywa.

Wartość bieżącą tej kategorii aktywów ustala się przy użyciu efektywnej stopy procentowej służącej do bieżącego ustalenia (naliczenia) przychodu odsetkowego wygenerowanego przez aktywa w danym okresie, korygując ją o odpisy na oczekiwane straty kredytowe.

Nie podlegają wycenie według zamortyzowanego kosztu aktywa, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych niezbędnych do obliczenia efektywnej stopy procentowej. Aktywa te wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej również odsetki od należności, z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Prowizje i opłaty związane z powstaniem lub decydujące o cechach finansowych tych aktywów podlegają obowiązkowi rozliczenia w czasie w okresie życia aktywa metodą liniową i są zaliczane do przychodów prowizyjnych.

Metoda liniowego rozliczania w czasie określonych prowizji i opłat polega na systematycznym odnoszeniu ich do wyniku finansowego, proporcjonalnie do upływającego czasu w okresie życia produktu. Systematyczne rozliczanie określonych prowizji i opłat odbywa się w okresach miesięcznych.

KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE DOCHODY CAŁKOWITE

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) jest wyceniany do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno utrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite wycenia się do wartości godziwej.

Skutki zmiany wartości godziwej tych aktywów finansowych do momentu zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych lub jego przeklasyfikowania odnosi się do innych dochodów całkowitych, z wyjątkiem przychodów odsetkowych, wyniku z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe oraz zysków lub strat z tytułu różnic kursowych, które ujmuje się w rachunku zysków i strat. Jeśli zaprzestano ujmowania składnika aktywów finansowych, skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych dochodach całkowitych zostają przeklasyfikowane z pozycji inne dochody całkowite do rachunku zysków i strat.

KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Jeśli aktywa finansowe nie spełniają wymienionych powyżej kryteriów kwalifikacji do wyceny według zamortyzowanego kosztu albo do wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, są one klasyfikowane jako aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Dodatkowo, w momencie początkowego ujęcia, można nieodwołalnie wyznaczyć składnik aktywów finansowych jako wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) jeśli w ten sposób eliminuje się lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia (niedopasowanie księgowo). Opcja ta dostępna jest dla instrumentów dłużnych zarówno w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych” oraz „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż”.

Zgodnie z MSSF 9 prezentacja aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat jest następująca:

- 1) przeznaczone do obrotu - składniki aktywów finansowych które:
  - nabyto głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, lub
  - w momencie początkowego ujęcia stanowią część portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieją dowody bieżącego faktycznego trybu generowania krótkoterminowych zysków, lub
  - są instrumentem pochodnym (z wyjątkiem instrumentów pochodnych będących umowami gwarancji finansowej lub wyznaczonymi i skutecznymi instrumentami zabezpieczającymi),
- 2) aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - aktywa finansowe dla których warunki z testu charakterystyki przepływów pieniężnych (test SPPI) nie zostały spełnione (niezależnie od modelu biznesowego),
- 3) aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat przy początkowym ujęciu (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat).

Zysk lub stratę na składniku aktywów finansowych wycenianym do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmuje się w rachunku zysków i strat.

3.4.2. ZMIANA KLASYFIKACJI AKTYWÓW FINANSOWYCH

Reklasyfikacja aktywów finansowych następuje jedynie w przypadku zmiany modelu biznesowego odnoszącego się do aktywa lub grupy aktywów, wynikającego z rozpoczęcia lub zakończenia istotnej części działalności. Zmiany takie mają charakter incydentalny. Zmiana klasyfikacji jest ujmowana prospektywnie, tj. bez zmiany ujętych dotychczas skutków wyceny do wartości godziwej, odpisów czy naliczonych odsetek.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między obszarami działalności stosującymi różne modele biznesowe.

3.4.3. ZMIANA SZACUNKU KONTRAKTOWYCH PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH - MODYFIKACJE

Modyfikacja to zmiana przepływów kontraktowych składnika aktywów finansowych na podstawie aneksu do umowy. Modyfikacja może być istotna lub nieistotna. Nie stanowi modyfikacji zmiana przepływów kontraktowych wynikająca z realizacji warunków umownych.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne związane ze składnikiem aktywów finansowych podlegają renegotjacji lub jakiegokolwiek innej modyfikacji, a renegotjacja lub modyfikacja nie prowadzi do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów finansowych („**MODYFIKACJA NIEISTOTNA**”) ustala się aktualną wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w rachunku zysków i strat. Korekta wartości bilansowej aktywa finansowego z tytułu modyfikacji podlega rozliczeniu w czasie w wynik odsetkowy metodą efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych oblicza się jako obecną wartość renegotjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych z utratą wartości) bądź, w stosownych przypadkach (np. dla zysku lub straty z tytułu zabezpieczenia pozycji zabezpieczanej) według zaktualizowanej efektywnej stopy procentowej. Wszelkie koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

W pewnych okolicznościach renegotjacja lub modyfikacja wynikających z umowy przepływów pieniężnych związanych ze składnikiem aktywów finansowych może prowadzić do zaprzestania ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych. Jeżeli modyfikacja składnika aktywów finansowych powoduje zaprzestanie ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych, a następnie ujęcie zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych, zmodyfikowany składnik aktywów uznaje się za nowy składnik aktywów finansowych („**MODYFIKACJA ISTOTNA**”). Następuje ujęcie nowego aktywa w wartości godziwej oraz kalkulacja nowej efektywnej stopy procentowej zastosowanej do nowego aktywa. W przypadku, gdy charakterystyka zmodyfikowanego nowego aktywa finansowego

(po zawarciu aneksu) odpowiada warunkom rynkowym, wartość bilansowa tego aktywa finansowego stanowi wartość godziwą.

Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych oraz ilościowych.

Przyjęte **KRYTERIA JAKOŚCIOWE** są następujące:

- zmiana dłużnika, za wyjątkiem zmiany wynikającej ze śmierci dłużnika,
- wprowadzenie do umowy cechy umownej powodującej naruszenie testu charakterystyk przepływów pieniężnych lub usunięcie tej cechy,
- przewalutowanie,
- zwiększenie zaangażowania dłużnika, które obejmuje wartość zwiększenia kapitału i udzielonych zobowiązań pozabilansowych powyżej 10% w stosunku do kapitału i zobowiązań pozabilansowych sprzed podwyższenia dla każdej pojedynczej ekspozycji.

Wystąpienie przynajmniej jednego z tych kryteriów skutkuje wystąpieniem modyfikacji istotnej.

Przyjęte **KRYTERIUM ILOŚCIOWE** stanowi test 10% polegający na analizie zmiany warunków umownych składnika aktywa finansowego skutkującej powstaniem różnicy między wartością przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmienionego aktywa finansowego, zdyskontowanych oryginalną efektywną stopą procentową a wartością analogicznych przyszłych przepływów wynikających z pierwotnego składnika aktywa finansowego zdyskontowanych tą samą stopą procentową.

Wystąpienie kryterium ilościowego powyżej 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za istotną, natomiast wystąpienie kryterium ilościowego na poziomie równym lub poniżej 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za nieistotną.

3.4.4. WYCENA AKTYWÓW FINANSOWYCH NABYTYCH LUB UDZIELONYCH Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)

MSSF 9 wyodrębnił nową kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości (dalej „POCI” - ang. purchased or originated credit-impaired asset).

Aktywa POCI dotyczą aktywów finansowych o charakterze dłużnym, wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, tj. kredytów oraz dłużnych papierów wartościowych. Ujęcie początkowe tych aktywów następuje w wartości netto (tj. bez odpisów aktualizujących) odpowiadającej wartości godziwej. Przychody odsetkowe od aktywów POCI oblicza się od wartości bilansowej netto przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, skorygowanej o ryzyko kredytowe rozpoznane w okresie całego życia aktywa. Skorygowaną o ryzyko kredytowe efektywną stopę procentową liczy się poprzez uwzględnienie przyszłych przepływów pieniężnych skorygowanych o efekt ryzyka kredytowego rozpoznawanego w całym okresie życia aktywa. Zmiana szacunków w kolejnych okresach sprawozdawczych w zakresie przyszłych odzysków odnoszona jest jako strata lub zysk z tytułu utraty wartości do rachunku zysków i strat.

3.4.5. UJMOWANIE ZYSKÓW LUB STRAT Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ORAZ WYNIKU NA MODYFIKACJI

Zyski lub straty z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (w tym z tytułu sprzedaży lub istotnej modyfikacji) ujmuje się w pozycji „Zyski lub straty z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Wynik z tytułu modyfikacji nieistotnej aktywów finansowych ujmuje się w pozycji „Wynik z tytułu modyfikacji”.

Obie powyższe pozycje rachunku zysków i strat prezentuje się w podziale na instrumenty finansowe:

- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite,
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

4. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI

4.1 MSSF 16 LEASING

Standard został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13 stycznia 2016 roku i został przyjęty przez Unię Europejską. MSSF 16 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie. Nowy standard zastąpił obowiązujący do końca 2018 roku MSR 17 *Leasing* oraz Interpretację Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF) nr 4 oraz Interpretację Stałego Komitetu ds. Interpretacji (SKI) nr 15 oraz 27.

Nowy standard wprowadził jeden model ujęcia leasingu w księgach rachunkowych leasingobiorcy, zbieżny z ujęciem leasingu finansowego w ramach MSR 17. Zgodnie z MSSF 16 umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, jeśli przekazuje prawo do użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Zasadniczym elementem różniącym definicje leasingu zgodnie z MSR 17 i MSSF 16 jest wymóg sprawowania kontroli nad użytkowanym konkretnym składnikiem aktywów wskazanym w umowie wprost lub w sposób dorozumiany. Przeniesienie prawa do użytkowania ma miejsce wówczas, gdy mamy do czynienia ze zidentyfikowanym składnikiem aktywów w odniesieniu do którego leasingobiorca ma prawo do praktycznie wszystkich korzyści ekonomicznych i kontroluje wykorzystanie danego składnika aktywów w danym okresie.

W przypadku gdy definicja leasingu jest spełniona, ujmuje się prawo do użytkowania składnika aktywów wraz z odpowiednim zobowiązaniem z tytułu leasingu ustalonym w wysokości zdyskontowanych przyszłych płatności w okresie trwania leasingu, za wyjątkiem krótkoterminowych umów leasingowych do 12 miesięcy oraz umów leasingowych dotyczących nieistotnych kwotowo składników aktywów.

Wydatki związane z wykorzystywaniem aktywów będących przedmiotem leasingu, uprzednio ujęte w większości w kosztach rzeczowych, są obecnie klasyfikowane jako koszty amortyzacji oraz koszty odsetek.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane liniowo, natomiast zobowiązania z tytułu umów leasingowych są ujmowane zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

WPŁYW MSSF 16 NA SPRAWOZDANIA FINANSOWE

W ramach projektu wdrożenia MSSF 16 przedmiotem przeprowadzanych analiz były wszystkie umowy leasingu operacyjnego, najmu i dzierżawy. Ponadto zostały przeanalizowane transakcje nabytych usług (koszty usług obcych w ramach działalności operacyjnej) pod kątem występowania korzystania ze zidentyfikowanego składnika aktywów.

Bank dokonał stosownych zmian w polityce rachunkowości i procedurach operacyjnych. Zostały opracowane i wdrożone metodyki prawidłowej identyfikacji umów leasingowych oraz zbierania danych niezbędnych do prawidłowego ujęcia księgowego tych transakcji.

Bank wdrożył standard z dniem 1 stycznia 2019 roku. Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w MSSF 16 nowe zasady zostały przyjęte retrospektywnie. W związku z tym dane porównawcze za rok obrotowy 2018 nie podlegały przekształceniu (zmodyfikowane podejście retrospektywne).

Poniżej opisano poszczególne zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 16.

UJĘCIE ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU LEASINGU

Zgodnie z MSSF 16 Bank ujmuje zobowiązania z tytułu leasingu w odniesieniu do umów, które wcześniej były klasyfikowane jako leasing operacyjny zgodnie z zasadami MSR 17 Leasing. Zobowiązania te zostały wycenione w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty na moment rozpoczęcia stosowania MSSF 16, zdyskontowanych z zastosowaniem stopy procentowej leasingu na dzień 1 stycznia 2019 roku, obliczonej na bazie końcowej stopy procentowej Banku.

Na datę początkowego ujęcia opłaty leasingowe zawarte w wycenie zobowiązania z tytułu leasingu obejmują następujące rodzaje opłat za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów przez okres trwania leasingu:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe uzależnione od indeksów rynkowych,
- kwoty, których zapłaty oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej przedmiotu leasingu,
- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że zostanie ona zrealizowana,
- kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia umowy.

W celu obliczenia stóp dyskonta na potrzeby MSSF 16 Bank przyjął, że stopa dyskonta powinna odzwierciedlać koszt finansowania, jakie byłoby zaciągnięte na zakup przedmiotu podlegającego leasingowi. W celu oszacowania wysokości stopy dyskonta Bank wziął pod uwagę następujące parametry: długość trwania i walutę umowy oraz rentowność wyemitowanych przez siebie papierów dłużnych.

W okresie sprawozdawczym obliczone przez Bank stopy dyskonta mieściły się w przedziale (w zależności od okresu trwania umowy) od 2,07% do 4,21%. Walutą wszystkich umów leasingu zawartych przez Bank jest PLN.

Bank skorzystał z uproszczeń dotyczących krótkoterminowych umów leasingu (poniżej 12 miesięcy) oraz umów leasingu, w odniesieniu do których bazowy składnik aktywów ma niską wartość (poniżej 20 tys. PLN) i dla tych umów nie ujmuje się zobowiązań z tytułu leasingu. Opłaty leasingowe z tego tytułu są ujmowane jako koszty metodą liniową w trakcie okresu leasingu.

UJĘCIE AKTYWÓW Z TYTUŁU PRAWA DO UŻYTKOWANIA

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wycenia się według kosztu i prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej łącznie z aktywami stanowiącymi własność Banku wraz z prezentacją dodatkowych informacji w notach objaśniających.

Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania obejmuje:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- początkowe koszty bezpośrednio poniesione przez leasingobiorcę w związku z zawarciem umowy leasingu,
- szacunek kosztów, które mają zostać poniesione zgodnie z umową przez leasingobiorcę w związku z obowiązkiem demontażu i usunięcia bazowego składnika aktywów lub przeprowadzenia renowacji.

ZASTOSOWANIE SZACUNKÓW

MSSF 16 wymaga dokonania pewnych szacunków i wyliczeń, które mają wpływ na wycenę zobowiązań z tytułu leasingu oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Obejmują one m. in.:

- ustalenie umów objętych zakresem MSSF 16,
- ustalenie okresu obowiązywania umów (w tym dla umów z nieokreślonym terminem lub z możliwością przedłużenia),
- ustalenie stopy procentowej stosowanej do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych,
- ustalenie stawki amortyzacji.

ZASTOSOWANIE PRAKTYCZNYCH UPROSZCZEŃ

Stosując po raz pierwszy MSSF 16, Bank zastosował uproszczenie dopuszczone przez standard polegające na zastosowaniu jednej stopy dyskontowej do portfela umów leasingowych o podobnych cechach.

WPŁYW NA SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Wpływ zastosowania MSSF 16 na 1 stycznia 2019 roku na ujęcie dodatkowych zobowiązań finansowych i aktywów z tytułu prawa do użytkowania przedstawia poniższa tabela:

WPŁYW NA SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	Wartość na 31.12.2018 (MSR 17)	Efekt wdrożenia MSSF 16	Wartość na 01.01.2019 (MSSF 16)
AKTYWA			
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym:			
aktywa z tytułu prawa do użytkowania	449	5 427	5 876
		5 427	5 427
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Pozostałe zobowiązania, w tym:	121 974	5 427	127 401
zobowiązania z tytułu leasingu		5 427	5 427

W poniższej tabeli przedstawiono uzgodnienie różnicy pomiędzy kwotami przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego, ujawnionymi zgodnie z MSR 17 na koniec 2018 roku, a zobowiązaniami z tytułu leasingu ujętymi na 1 stycznia 2019 roku, tj. na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16:

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU OPERACYJNEGO NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU (BEZ EFEKTU DYSKONTA)	5 297
Umowy, których ocena uległa zmianie i od 1 stycznia 2019 roku są traktowane jako umowy serwisowe	(56)
Wpływ dyskonta	(486)
Korekta o różnicę w ujęciu opcji przedłużenia/zakończenia umowy leasingowej, w tym okresu wypowiedzenia umowy	672
ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU LEASINGU NA 1 STYCZNIA 2019 ROKU	5 427

WPŁYW NA RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

W rachunku zysków i strat Banku od 1 stycznia 2019 roku nastąpiła zmiana w prezentacji kosztów (czynsze związane z wynajmem zostały zastąpione amortyzacją oraz kosztami odsetkowymi) oraz momencie ich rozpoznania (ujęcie kosztów związanych z leasingiem jest szybsze ze względu na rozpoznanie kosztu odsetkowego metodą efektywnej stopy procentowej, która poprzednio nie była stosowana).

4.2 POZOSTAŁE ZMIANY DO OPUBLIKOWANYCH STANDARDÓW I INTERPRETACJI, KTÓRE WESZŁY W ŻYCIE OD 1 STYCZNIA 2019 ROKU

Wprowadzenie pozostałych (poza MSSF 16 *Leasing* opisanym w punkcie 4.1) standardów i interpretacji oraz zmian do nich, które weszły w życie od 1 stycznia 2019 roku, tj. zmian do MSSF 9 *Instrumenty finansowe*, MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach*, MSR 19 *Świadczenia pracownicze*, KIMSF 23 *Niepewność związana z ujęciem podatku dochodowego* oraz *Zmian MSSF 2015-2017*, nie miało istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe.

4.3 NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH, KTÓRE ZOSTAŁY OPUBLIKOWANE, A TAKŻE ZOSTAŁY ZATWIERDZONE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ, A NIE WESZŁY JESZCZE W ŻYCIE I NIE ZOSTAŁY JESZCZE ZASTOSOWANE PRZEZ BANK

Zmiany do: MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych*, MSR 8 *Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów*, MSSF 9 *Instrumenty Finansowe*, MSR 39 *Instrumenty Finansowe*, MSSF 7 *Instrumenty Finansowe: Ujawnienie Informacji oraz Odniesień do Założeń Konceptyjnych zawartych w MSSF* nie powinny mieć istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

4.4 NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH, KTÓRE ZOSTAŁY OPUBLIKOWANE I NIE SĄ ZATWIERDZONE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ

Zmiany do MSSF 3 *Połączenia jednostek gospodarczych*, MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych, Klasyfikacja zobowiązań jako krótko i długoterminowe* oraz wprowadzenie MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

5. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC MIĘDZY WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI SPRAWOZDANIAMI A NINIEJSZYM SPRAWOZDANIEM FINANSOWYM

W sprawozdaniu finansowym PKO Banku Hipotecznego SA za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku Bank dokonał w celu lepszego odzwierciedlenia następujących zmian w ujęciu i prezentacji:

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	01.01.2018 - 31.12.2018 przed przekształceniem	wyodrębnienie pozycji "Koszty z tytułu obciążeń regulacyjnych"	01.01.2018 - 31.12.2018 przekształcone
Ogólne koszty administracyjne	(52 484)	6 868	(45 616)
Koszty z tytułu obciążeń regulacyjnych	-	(6 868)	(6 868)
Razem	(52 484)	-	(52 484)

NOTY DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

6. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej. W przychodach i kosztach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

Przychody i koszty z tytułu odsetek ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, która dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne w ciągu całego oczekiwanego okresu życia składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego do wartości bilansowej brutto składnika aktywów lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego, za wyjątkiem:

- aktywów finansowych zakupionych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (tzw. aktywa POCI). Przychody odsetkowe od tych aktywów oblicza się od wartości bilansowej netto przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe rozpoznane dla całego okresu życia aktywa,
- składników aktywów finansowych niebędących zakupionymi lub udzielonymi składnikami aktywów finansowych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, które następnie stały się składnikami aktywów finansowych dotkniętymi utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Przychody odsetkowe od tych aktywów oblicza się od wartości bilansowej netto przy zastosowaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania przesłanki utraty wartości tego aktywa.

Wyliczenie efektywnej stopy obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje.

PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU SPRZEDAŻY PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH POWIĄZANYCH Z KREDYTAMI I POŻYCZKAMI

Bank nie oferuje produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami i pożyczkami.

INFORMACJE FINANSOWE

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody z tytułu odsetek obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, w tym:	860 820	666 411
od instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, w tym:	839 704	650 264
kredytów i pożyczek wobec klientów	839 611	650 216
należności od banków oraz od utrzymywania rezerwy obowiązkowej	93	48
od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, w tym:	21 116	16 147
dłużnych papierów wartościowych	21 116	16 147
Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	1 593	1 184
transakcji zabezpieczających IRS (netto)	1 593	1 184
Razem	862 413	667 595
w tym: przychody z tytułu odsetek od instrumentów finansowych z rozpoznaną utratą wartości	576	248

KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, w tym:	(331 445)	(268 615)
otrzymanych kredytów oraz wykorzystania limitu w rachunku	(44 507)	(34 627)
odroczonej płatności z tytułu nabycia wierzytelności	(43 473)	(52 370)
wyemitowanych listów zastawnych	(161 784)	(122 061)
wyemitowanych obligacji	(81 523)	(59 557)
zobowiązań z tytułu leasingu	(158)	
Koszty o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	(214 303)	(149 494)
transakcji zabezpieczających CIRS (netto)	(214 303)	(149 494)
Razem	(545 748)	(418 109)

7. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Przychody z tytułu prowizji i opłat ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi.

Do przychodów zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Bank za wykonanie czynności niezwiązanych bezpośrednio z powstaniem kredytów, pożyczek i innych należności.

Do kosztów prowizyjnych zalicza się opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, zapłacone w związku z pozyskaniem przez Bank finansowaniem o niestalonym harmonogramie przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej oraz związane z programami emisji, jak również koszty poniesione przez Bank w związku ze sporządzeniem przez rzeczoznawców majątkowych ekspertyz Bankowo-Hipotecznej Wartości Nieruchomości (BHWN) dla kredytów udzielanych.

INFORMACJE FINANSOWE

PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Opłata za wycenę nieruchomości	5 659	6 166
Opłata za kontrolę nieruchomości	2 573	2 634
Prowizja z tytułu wcześniejszej całkowitej lub częściowej spłaty kredytu	5 503	4 676
Pozostałe	1 760	1 293
Razem	15 495	14 769

KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Sporządzenie przez rzeczoznawców majątkowych ekspertyz Bankowo-Hipotecznej Wartości Nieruchomości (BHWN)	(8 463)	(8 981)
Koszty związane z programami emisji obligacji	(4 151)	(3 542)
Koszty związane z liniami kredytowymi	(3 339)	(2 614)
Koszty związane z programami emisji listów zastawnych	(1 219)	(1 164)
Koszty ubezpieczenia kredytów	(3 971)	(2 999)
Prowizje za inne usługi operacyjne	(213)	(225)
Koszty windykacji i pośrednictwa sprzedaży zabezpieczeń	(27)	(29)
Razem	(21 383)	(19 554)

8. WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ KLASYFIKACJA

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (zarówno przeznaczonych do obrotu jak i wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

W pozycji tej ujmowana jest również część nieefektywna zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla strategii zabezpieczających, w których instrumentem zabezpieczającym są kontrakty Interest Rate Swap (IRS).

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych	65	89
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych IRS przed desygnacją do rachunkowości zabezpieczeń	-	26
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych IRS z tytułu nieefektywności rachunkowości zabezpieczeń	65	63
Razem	65	89

Bank zawiera i utrzymuje instrumenty pochodne IRS wyłącznie w celach zabezpieczających.

9. WYNIK Z POZYCJI WYMIANY

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ KLASYFIKACJA

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski oraz z wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych, tj. Cross Currency Interest Rate Swap (CIRS) oraz Foreign Exchange Forward (FX-Forward), w tym części nieefektywnej zabezpieczenia przepływów pieniężnych dla strategii zabezpieczających, w których instrumentem zabezpieczającym są kontrakty CIRS oraz FX-Forward.

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK Z POZYCJI WYMIANY	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik z rewaluacji	34	(173)
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych (CIRS, FX-Forward) przed desygnacją do rachunkowości zabezpieczeń	(388)	(1 375)
Wynik z tytułu instrumentów pochodnych (CIRS, FX-Forward) z tytułu nieefektywności rachunkowości zabezpieczeń	(1 449)	1 310
Razem	(1 803)	(238)

Bank zawiera i utrzymuje instrumenty pochodne CIRS i FX-Forward wyłącznie w celach zabezpieczających.

10. WYNIK Z TYTUŁU MODYFIKACJI

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zasady ujmowania wyniku z tytułu modyfikacji zostały opisane w Nocie 3.4 „Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych”.

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK Z TYTUŁU MODYFIKACJI	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	455	(439)
Razem	455	(439)

AKTYWA FINANSOWE KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wartość bilansowa według zamortyzowanego kosztu przed modyfikacją (Koszyk 2)	4 909	1 761
Zysk/(strata) rozpoznana na modyfikacji (Koszyk 2) w okresie	7	5
Wartość bilansowa według zamortyzowanego kosztu przed modyfikacją (Koszyk 3)	1 939	469
Zysk/(strata) rozpoznana na modyfikacji (Koszyk 3) w okresie	(3)	(2)

Wartość brutto aktywów finansowych dla których strata była kalkulowana w okresie dożywotnym i które podlegały modyfikacji od momentu początkowego ujęcia, dla których odpis na oczekiwane straty kredytowe uległ w trakcie okresu sprawozdawczego zmianie na kwotę równą 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym wyniosła 2 567 tys. PLN na 31 grudnia 2019 roku oraz 1 606 tys. PLN na 31 grudnia 2018 roku.

11. WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zasady rachunkowości dotyczące rozpoznania wyniku z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe zostały opisane dla poszczególnych pozycji odpowiednio w Notach: 23 oraz 41.3. Na wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe składają się utworzenia oraz rozwiązania odpisów na kredyty i pożyczki wobec klientów i rezerw na udzielone zobowiązania finansowe.

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE	Nota	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik z tytułu odpisów na kredyty i pożyczki wobec klientów	23	(14 712)	(8 667)
Wynik z tytułu rezerw na udzielone zobowiązania finansowe	31	4	(36)
Razem		(14 708)	(8 703)

12. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową.

INFORMACJE FINANSOWE

POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Przychody uboczne	485	606
Inne	14	7
Razem	499	613

POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Koszty uboczne	(396)	(517)
Inne	(534)	(42)
Razem	(930)	(559)

13. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	<p>Świadczenia pracownicze obejmują koszty wynagrodzeń oraz ubezpieczeń społecznych (w tym z tytułu rezerw na świadczenia emerytalno - rentowe, które szczegółowo opisano w Nocie 31 „Rezerwy”).</p> <p>Bank tworzy również w ciężar kosztów wynagrodzeń rezerwę na rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które wypłacone zostaną w przyszłym okresie, w tym premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.</p> <p>Świadczenia pracownicze obejmują również program zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, którego część ujmowana jest jako zobowiązanie z tytułu płatności na bazie wartości księgowej akcji rozliczonych w środkach pieniężnych. Program został opisany w Rozdziale 6.5 Sprawozdania Zarządu z działalności PKO Banku Hipotecznego SA za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku.</p>
KOSZTY RZECZOWE	<p>Ujmuje się tu m.in. następujące pozycje: koszty usług z tytułu czynności wspomagających oraz obsługi kredytów świadczonych w ramach Umowy Outsourcingowej (opisanej w Nocie 37.1 „Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo”), koszty usług obcych wynikających z innych umów oraz koszty informatyczne.</p>
AMORTYZACJA	<p>Zasady amortyzacji szczegółowo opisano w Nocie 24 „Wartości niematerialne i rzeczowe aktywa trwałe”</p>

INFORMACJE FINANSOWE

OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Świadczenia pracownicze	(17 471)	(16 698)
Koszty rzeczowe	(30 665)	(26 741)
Amortyzacja, w tym:	(3 249)	(2 177)
rzeczowe aktywa trwałe	(221)	(252)
aktywa z tytułu prawa do użytkowania, w tym:	(1 206)	
nieruchomości	(1 018)	
samochodów	(188)	
wartości niematerialne	(1 822)	(1 925)
Razem	(51 385)	(45 616)

ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynagrodzenia, w tym:	(14 951)	(14 171)
rezerwa na świadczenia emerytalno-rentowe	(30)	(53)
Narzuły na wynagrodzenia	(1 961)	(1 657)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(559)	(870)
Razem	(17 471)	(16 698)
KOSZTY RZECZOWE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Usługi z tytułu czynności wspomagających świadczonych w ramach Umowy Outsourcingowej ¹⁾	(3 861)	(3 192)
Obsługa kredytów udzielonych oraz nabytych wierzytelności świadczona w ramach Umowy Outsourcingowej ¹⁾	(19 957)	(15 939)
Usługi obce z tytułu innych umów	(2 558)	(2 623)
Koszty informatyczne	(1 802)	(1 534)
Koszty ubezpieczeń majątkowych i osobowych	(375)	(282)
Czynsze oraz opłaty eksploatacyjne		(1 855)
Leasing samochodów		(274)
Koszty związane z krótkoterminowymi umowami leasingowymi	(88)	
Koszty związane z umowami leasingowymi aktywów o niskiej wartości, które nie są umowami krótkoterminowymi, koszty z tytułu podatku od towarów i usług nie podlegającego odliczeniu oraz koszty opłat eksploatacyjnych	(753)	
Pozostałe	(1 271)	(1 042)
Razem	(30 665)	(26 741)

¹⁾ Umowa Outsourcingowa została opisana w Nocie 37.1 „Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo”

14. KOSZTY Z TYTUŁU OBCIĄŻEŃ REGULACYJNYCH

KOSZTY Z TYTUŁU OBCIĄŻEŃ REGULACYJNYCH	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG), w tym:	(22 058)	(4 556)
na fundusz przymusowej restrukturyzacji	(22 058)	(4 556)
Opłaty na rzecz Komisji Nadzoru Finansowego	(2 239)	(1 524)
PCC (z tytułu podwyższenia kapitału zakładowego)	-	(500)
Pozostałe podatki i opłaty	(448)	(288)
Razem	(24 745)	(6 868)

15. PODATEK OD NIEKTÓRYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

1 lutego 2016 roku weszła w życie ustawa z 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych. Podstawę opodatkowania, w przypadku banków, stanowi nadwyżka sumy aktywów podmiotu ponad 4 miliardy PLN wynikająca z zestawienia obrotów i sald na koniec każdego miesiąca. Banki są uprawnione do pomniejszenia podstawy opodatkowania m.in. o wartość funduszy własnych, a także wartość posiadanych skarbowych papierów wartościowych. Stawka podatku wynosi 0,0366% miesięcznie, a podatek jest płacony miesięcznie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu którego dotyczy. Zapłacony podatek nie stanowi kosztu uzyskania przychodu na potrzeby podatku dochodowego od osób prawnych. Wysokość kosztu z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych za rok 2019 wyniosła 83 102 tys. PLN, natomiast za 2018 rok 60 765 tys. PLN.

16. PODATEK DOCHODOWY

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

UJĘCIE	Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych, ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w innych dochodach całkowitych.
PODATEK BIEŻĄCY	Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują m.in.: przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia, odpisy na straty kredytowe, rezerwy na zobowiązania, koszty z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych czy opłaty na rzecz BFG.
PODATEK ODROZCONY	<p>Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością księgową. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego, z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite oraz wyceny instrumentów zabezpieczających odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek dochodowy na początek i koniec okresu sprawozdawczego.</p> <p>Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.</p> <p>Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne.</p> <p>Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.</p>

INFORMACJE FINANSOWE

OBCIĄŻENIE PODATKOWE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Bieżące obciążenie podatkowe	(45 216)	(33 299)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(737)	(3 067)
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(45 953)	(36 366)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(17 382)	(21 764)
Razem	(63 335)	(58 130)

UZGODNIENIE EFEKTYWNEJ STOPY PODATKOWEJ	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	135 123	122 215
Podatek dochodowy według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej (19%)	(25 673)	(23 221)
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(20 035)	(13 145)
podatek od niektórych instytucji finansowych	(15 789)	(11 545)
opłaty BFG	(4 191)	(866)
koszty powyżej limitu z Art. 15e Ustawy CIT	-	(607)
PCC od podwyższenia kapitału zakładowego	-	(95)
koszty PFRON	(19)	(16)
wpływ pozostałych różnic trwałych	(36)	(16)
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym korekty wcześniejszych okresów	(245)	-
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(45 953)	(36 366)
Efektywna stopa podatkowa	34,01%	29,76%

AKTYWA / (REZERWA) Z TYTUŁU PODATKU ODROZCZONEGO NETTO	31.12.2018	Rachunek zysków i strat	Inne dochody całkowite	31.12.2019
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od kredytów i pożyczek wobec klientów	7 655	1 427	-	9 082
Odsetki naliczone i dyskonto od papierów wartościowych	727	836	-	1 563
Korekta wyceny metodą liniową i ESP portfela kredytowego	19 575	5 619	-	25 194
Korekta wyceny metodą liniową i ESP emisji własnych	3 586	(569)	-	3 017
Koszty zapłacone rozliczane w czasie	825	(6)	-	819
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	5	1	-	6
Wycena papierów wartościowych	1 038	-	(148)	890
Wycena instrumentów pochodnych	22 590	661	17 625	40 876
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	56 001	7 969	17 477	81 447
Aktywa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od zobowiązań wobec banków	5 996	882	-	6 878
Odsetki naliczone oraz dyskonto od zobowiązań z tytułu emisji	11 201	2 195	-	13 396
Odpisy na straty kredytowe	5 132	2 350	-	7 482
Koszty do zapłacenia	1 639	246	-	1 885
Wycena papierów wartościowych	-	-	53	53
Wycena instrumentów pochodnych	6 730	1 539	42	8 311
Różnica między amortyzacją aktywa z tytułu prawa do użytkowania oraz kosztu finansowania leasingu (MSSF 16)	-	20	-	20
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	30 698	7 232	95	38 025
Aktywa/(Rezerwa) z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	(25 303)	(737)	(17 382)	(43 422)

PODATKOWA GRUPA KAPITAŁOWA

Na podstawie umowy z dnia 5 listopada 2018 roku PKO Bank Polski SA, jako spółka dominująca, łącznie z dwoma spółkami zależnymi: PKO Bankiem Hipotecznym SA oraz PKO Leasing SA, utworzył Podatkową Grupę Kapitałową Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PGK PKO Banku Polskiego SA”). Umowa ta została zarejestrowana przez Naczelnika Drugiego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie. PGK PKO Banku Polskiego SA została powołana na okres 3 lat podatkowych. Pierwszy rok podatkowy rozpoczął się 1 stycznia 2019 roku.

Podatkowa grupa kapitałowa jest instytucją prawa podatkowego przewidzianą przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jej utworzenie oznacza konsolidację dochodów spółek wchodzących w jej skład dla

celów opodatkowania podatkiem dochodowym oraz umożliwia skorzystanie z innych, zapewniających w szczególności ułatwienia operacyjne, przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, które dedykowane są podatkowym grupom kapitałowym.

W związku z wejściem od 1 stycznia 2019 roku PKO Banku Hipotecznego SA do PGK PKO Banku Polskiego SA, zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego według stanu na 31 grudnia 2019 roku jest zobowiązaniem wobec spółki dominującej w PGK, tj. wobec PKO Banku Polskiego SA.

17. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

METODOLOGIA

PODSTAWOWY ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.
ROZWODNIONY ZYSK NA JEDNĄ AKCJĘ	Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

INFORMACJE FINANSOWE

ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	89 170	85 849
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	1 495 022	1 222 123
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	0,06	0,07

Zarówno w 2019 roku, jak i w 2018 roku nie występowały instrumenty rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję. W związku z powyższym wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

NOTY DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

18. KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Pozycja „Kasa, środki w Banku Centralnym” obejmuje środki na rachunku bieżącym i lokaty w Banku Centralnym wyceniane w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej również ewentualne odsetki od tych środków.

INFORMACJE FINANSOWE

KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	31.12.2019	31.12.2018
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	20	6
Razem	20	6

REZERWA OBOWIĄZKOWA

W okresie od 31 grudnia 2019 roku do 30 stycznia 2020 roku oraz w okresie od 31 grudnia 2018 roku do 30 stycznia 2019 roku Bank utrzymywał rezerwę obowiązkową odpowiednio w wysokości 10 226 tys. PLN oraz 0 tys. PLN. Na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku oprocentowanie środków na rachunku rezerwy obowiązkowej wynosiło 0,5%.

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunku rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

19. NALEŻNOŚCI OD BANKÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Należności od banków są to aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej pomniejszone o odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Jeżeli dla należności nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, należność wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

INFORMACJE FINANSOWE

NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	31.12.2019	31.12.2018
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		
rachunki bieżące	31	22
Razem	31	22

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe związane z należnościami od banków zostało opisane w Nocie 41 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Całość salda należności od banków na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku była klasyfikowana do Koszyka 1. W okresach zakończonych w tych dniach nie wystąpiły transfery między koszykami dotyczące należności od banków.

20. INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIEZAJĄCE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ SZACUNKI I OCENY

STOSOWANIE RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ	<p>Bank podjął decyzję o dalszym stosowaniu przepisów MSR 39 i nie zastosował standardu MSSF 9 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń.</p> <p>W ramach swojej działalności Bank wykorzystuje instrumenty pochodne: CIRS, IRS oraz FX-Forward wyłącznie do celów zabezpieczających zgodnie ze strategią zarządzania ryzykiem opisaną szerzej w Notach 45 oraz 46. Wszystkie instrumenty pochodne podlegają desygnacji do rachunkowości zabezpieczeń.</p> <p>Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Bank, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem, ▪ oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego, ▪ w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać ryzyku zmienności przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat, ▪ efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego mogą być wiarygodnie wycenione, ▪ zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.
ZAPRZESTANIE STOSOWANIA RACHUNKOWOŚCI ZABEZPIECZEŃ	<p>Bank zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych oraz rozlicza do rachunku zysków i strat przez okres, w którym pozycja zabezpieczana trafia do rachunku zysków i strat, ▪ zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych oraz rozlicza do rachunku zysków i strat przez okres, w którym pozycja zabezpieczana trafia do rachunku zysków i strat, ▪ zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat, ▪ powiązanie zabezpieczające zostało unieważnione.

ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ	Bank nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.
ZABEZPIECZENIE PRZEPEŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	<p>Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.</p> <p>Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”. Ponadto kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat odpowiednio do pozycji „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany” w tym samym okresie lub okresach, w których wpływ zabezpieczanej transakcji jest odnoszony do rachunku zysków i strat.</p> <p>Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających (w przypadku transakcji CIRS oraz FX-Forward).</p> <p>Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.</p>
POTENCJALNE ŹRÓDŁA NIEEFEKTYWNOŚCI	<p>Głównymi źródłami nieefektywności zabezpieczenia mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ uwzględnienie korekty CVA/DVA jedynie po stronie instrumentu zabezpieczającego, ▪ występujące minimalne różnice w zakresie sposobu konstrukcji oraz podstawowych parametrów transakcji zabezpieczających oraz pozycji zabezpieczanych. <p>Przeprowadzane w okresach miesięcznych testy wykazują niezmiennie wysoką efektywność stosowanych strategii zabezpieczających.</p>
SZACUNKI I OCENY	<p>Wartość godziwą instrumentów pochodnych wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przyszłych przepływach pieniężnych z danego instrumentu finansowego. Zmienne w modelu oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków (np. stawki depozytów na rynku międzybankowym, kursy wymiany walut, kwotowania transakcji IRS).</p> <p>Wartość godziwa instrumentów pochodnych uwzględnia własne ryzyko kredytowe DVA (debit value adjustment), jak i ryzyko kredytowe kontrahenta CVA (credit value adjustment). Proces kalkulacji korekt CVA i DVA obejmuje wybór metody wyznaczenia spreadu na ryzyko kredytowe kontrahenta lub Banku (np. metoda ceny rynkowej oparta na płynnych notowaniach cen instrumentów dłużnych wyemitowanych przez kontrahenta, metoda spreadu implikowanego z kontraktów Credit Default Swap), oszacowanie prawdopodobieństwa niewypłacalności kontrahenta lub Banku oraz stopy odzysku.</p>

RODZAJE STRATEGII ZABEZPIEZAJĄCYCH STOSOWANYCH PRZEZ BANK

STRATEGIA 1	ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPEŁYWÓW PIENIĘŻNYCH GENEROWANYCH PRZEZ KREDYTY HIPOTECZNE W PLN Z TYTUŁU ZMIAN REFERENCYJNYCH STÓP PROCENTOWYCH ORAZ LISTY ZASTAWNE DENOMINOWANE W WALUCIE WYMIENIALNEJ Z TYTUŁU ZMIAN KURSU WALUTOWEGO Z WYKORZYSTANIEM INSTRUMENTÓW ZABEZPIEZAJĄCYCH CIRS ORAZ FX-FORWARD
OPIS RELACJI ZABEZPIEZAJĄCEJ	Eliminacja zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne w PLN z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych oraz listy zastawne denominowane w walucie wymiennej z tytułu zmian kursu walutowego, z wykorzystaniem instrumentów zabezpieczających CIRS oraz serii transakcji FX-Forward w walucie wymiennej stanowiących zabezpieczenie ekspozycji walutowej o zapadalności w terminach płatności kuponów z listów zastawnych w walucie wymiennej.
ZABEZPIEZANE RYZYKO	Ryzyko walutowe i ryzyko stóp procentowych.

INSTRUMENTY ZABEZPIEZAJĄCE	<ul style="list-style-type: none"> transakcje CIRS (Cross-Currency Interest Rate Swap), w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę PLN, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę właściwą dla waluty wymiennej. W przypadku ogłoszenia przez sąd upadłości PKO Banku Hipotecznego SA następuje automatyczne wydłużenie transakcji CIRS o 12 miesięcy na warunkach określonych w dniu zawarcia transakcji, opcjonalnie seria transakcji FX-Forward w walucie wymiennej stanowiących zabezpieczenie ekspozycji walutowej o zapadalności w terminach płatności kuponów z listów zastawnych w walucie wymiennej.
POZYCJA ZABEZPIECZANA	<ul style="list-style-type: none"> część portfela kredytów mieszkaniowych ujętych w rejestrze zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych o zmiennym oprocentowaniu w PLN. Oprocentowanie kredytów jest indeksowane do stopy WIBOR 3M. Marża na kredytach hipotecznych jest wyłączona z zabezpieczenia, listy zastawne wyemitowane w walucie wymiennej o stałym oprocentowaniu.
OKRES W KTÓRYM OCZEKUJE SIĘ WYSTĄPIENIA PRZEŁYWÓW	Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki: styczeń 2020 roku – sierpień 2024 roku.

INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIEZAJĄCE	WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW POCHODNYCH ZABEZPIEZAJĄCYCH	WARTOŚĆ BILANSOWA (WARTOŚĆ GODZIWA) INSTRUMENTÓW ZABEZPIEZAJĄCYCH		NIEEFEKTYWNA CZĘŚĆ ZABEZPIECZENIA PRZEŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ROZPOZNANA W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	ZMIANA WARTOŚCI GODZIWEJ INSTRUMENTU ZABEZPIEZAJĄCEGO OD DESYGNACJI
		Aktywa	Zobowiązania		
31.12.2019					
CIRS EUR/PLN	noga stała EUR	2 775 514	163 676	45 237	(1 423)
	noga zmienna PLN	11 863 682			
FX-Forward	kupno EUR	2 852	382	847	(26)
	sprzedaż EUR	1 654			
31.12.2018					
CIRS EUR/PLN	noga stała EUR	2 076 360	162 100	14 786	1 334
	noga zmienna PLN	8 858 819			
FX-Forward	kupno EUR	2 173	237	468	(24)
	sprzedaż EUR	1 656			

Średnia stała stopa ważona nominalnie dla transakcji CIRS wynosiła 0,502% na 31 grudnia 2019 roku, natomiast 0,585% na 31 grudnia 2018 roku.

POZYCJE ZABEZPIECZANE	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZABEZPIECZANYCH	POZYCJA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	ZMIANA WARTOŚCI GODZIWEJ POZYCJI ZABEZPIECZANYCH OD DESYGNACJI
31.12.2019			
kredyty w PLN o zmiennym oprocentowaniu	11 863 682	Kredyty i pożyczki wobec klientów	(125 679)
listy zastawne wyemitowane w walucie wymiennej o stałym oprocentowaniu	11 824 628	Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	
31.12.2018			
kredyty w PLN o zmiennym oprocentowaniu	8 858 819	Kredyty i pożyczki wobec klientów	(150 942)
listy zastawne wyemitowane w walucie wymiennej o stałym oprocentowaniu	8 930 571	Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	

STRATEGIA 2	ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH KREDYTÓW PLN O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU WYNIKAJĄCEJ Z RYZYKA ZMIAN STÓP PROCENTOWYCH Z WYKORZYSTANIEM TRANSAKЦИИ IRS
OPIS RELACJI ZABEZPIECZAJĄCEJ	Eliminacja zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem z wykorzystaniem transakcji IRS.
ZABEZPIECZANE RYZYKO	Ryzyko stóp procentowych.
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE	Transakcje IRS (Interest Rate Swap), w których Bank płaci kupon oparty na zmiennej stopie WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty na stałej stopie od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
POZYCJA ZABEZPIECZANA	Część portfela złotych kredytów mieszkaniowych indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M. Marża na kredytach hipotecznych jest wyłączona z zabezpieczenia.
OKRES W KTÓRYM OCZEKUJE SIĘ WYSTĄPIENIA PRZEPŁYWÓW	Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki: styczeń 2020 roku – sierpień 2028 roku.

INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE	WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW POCHODNYCH ZABEZPIECZAJĄCYCH	WARTOŚĆ BILANSOWA (WARTOŚĆ GODZIWA) INSTRUMENTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH		NIEEFEKTYWNA CZĘŚĆ ZABEZPIECZENIA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ROZPOZNANA W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	ZMIANA WARTOŚCI GODZIWEJ INSTRUMENTU ZABEZPIECZAJĄCEGO OD DESYGNACJI
		Aktywa	Zobowiązania		
31.12.2019					
IRS PLN	PLN	325 000	9 217	-	65
31.12.2018					
IRS PLN	PLN	325 000	5 952	-	63

Średnia stała stopa ważona nominalnie dla transakcji IRS wynosiła 2,84% zarówno na 31 grudnia 2019 roku, jak również 31 grudnia 2018 roku.

	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZABEZPIECZANYCH	POZYCJA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	ZMIANA WARTOŚCI GODZIWEJ POZYCJI ZABEZPIECZANYCH OD DESYGNACJI
31.12.2019			
kredyty w PLN o zmiennym oprocentowaniu	325 000	Kredyty i pożyczki wobec klientów	(9 371)
31.12.2018			
kredyty w PLN o zmiennym oprocentowaniu	325 000	Kredyty i pożyczki wobec klientów	(6 248)

INFORMACJE FINANSOWE

WARTOŚĆ BILANSOWA/WARTOŚĆ GODZIWA INSTRUMENTÓW POCHODNYCH STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	31.12.2019		31.12.2018	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	9 217	-	5 952	-
CIRS	163 676	45 237	162 100	14 786
FX-Forward	382	847	237	468
Razem	173 275	46 084	168 289	15 254

Bank zawiera i utrzymuje instrumenty pochodne wyłącznie w celach zabezpieczających.

WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW ZABEZPIELAJĄCYCH W PODZIALE NA TERMINY DO REALIZACJI NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesiący	powyżej 3 miesiący do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
IRS						
PLN fixed-float	-	-	-	265 000	60 000	325 000
CIRS						
float PLN sprzedaż	-	-	-	11 863 682	-	11 863 682
fixed EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	-	2 775 514	-	2 775 514
FX-Forward						
PLN sprzedaż	-	-	238	13 606	-	13 844
EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	53	2 799	-	2 852
PLN zakup	507	-	2 747	4 388	-	7 642
EUR sprzedaż (waluta oryginalna)	115	-	602	937	-	1 654

WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW ZABEZPIELAJĄCYCH W PODZIALE NA TERMINY DO REALIZACJI NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesiący	powyżej 3 miesiący do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
IRS						
PLN fixed-float	-	-	-	265 000	60 000	325 000
CIRS						
float PLN sprzedaż	-	-	-	4 514 349	4 344 470	8 858 819
fixed EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	-	1 052 370	1 023 990	2 076 360
FX-Forward						
PLN sprzedaż	-	-	-	6 607	4 122	10 729
EUR zakup (waluta oryginalna)	-	-	-	1 340	833	2 173
PLN zakup	435	-	1 497	5 731	-	7 663
EUR sprzedaż (waluta oryginalna)	101	-	329	1 226	-	1 656

ZMIANA INNYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH Z TYTUŁU ZABEZPIECZENIA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ORAZ NIEEFEKTYWNA CZĘŚĆ ZABEZPIECZENIA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Skumulowane inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na początek okresu brutto	73 411	(38 730)
Zyski /(Straty) odniesione na inne dochody całkowite w okresie	(233 934)	213 920
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat	326 476	(101 779)
- przychody odsetkowe	(1 593)	(1 184)
- koszty odsetkowe	214 303	149 494
- wynik z pozycji wymiany	113 766	(250 089)
Skumulowane inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na koniec okresu brutto	165 953	73 411
Efekt podatkowy	(31 532)	(13 949)
Skumulowane inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych na koniec okresu netto	134 421	59 462
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	(1 384)	1 373
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	92 542	112 141
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(17 583)	(21 307)
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite netto	74 959	90 834

KALKULACJE SZACUNKÓW

Bank przeprowadził symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmian krzywych dochodowości na wycenę transakcji.

SZACUNKOWA ZMIANA WYCENY PRZY PRZESUNIĘCIU RÓWNOLEGŁYM KRZYWYCH DOCHODOWOŚCI:	31.12.2019		31.12.2018	
	scenariusz +50 pb.	scenariusz -50 pb.	scenariusz +50 pb.	scenariusz -50 pb.
	IRS	(4 024)	4 024	(5 273)
CIRS	(183 184)	183 184	(200 809)	200 809
FX-Forward	6	(6)	4	(4)

21. PAPIERY WARTOŚCIOWE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zasady klasyfikacji i wyceny dłużnych papierów wartościowych zostały opisane w Nocie 3.4 „Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych”.

INFORMACJE FINANSOWE

PAPIERY WARTOŚCIOWE	31.12.2019	31.12.2018
Wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, w tym: emitowane przez Skarb Państwa, obligacje skarbowe PLN	1 240 161	842 965
Razem	1 240 161	842 965

PAPIERY WARTOŚCIOWE WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI	31.12.2019	31.12.2018
Emitowane przez Skarb Państwa, obligacje skarbowe PLN		
do 1 miesiąca	159 745	186 506
powyżej 1 roku do 5 lat	704 465	479 474
powyżej 5 lat	375 951	176 985
Razem	1 240 161	842 965

PAPIERY WARTOŚCIOWE WEDŁUG WARTOŚCI NOMINALNEJ ORAZ ŚREDNIA RENTOWNOŚĆ	31.12.2019	31.12.2018
Emitowane przez Skarb Państwa, obligacje skarbowe PLN	1 236 480	836 480
Średnia rentowność	1,79%	1,78%

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe związane z papierami wartościowymi zostało opisane w Nocie 41 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Całość salda papierów wartościowych na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku była klasyfikowana do Koszyka 1. W okresach zakończonych w tych dniach nie wystąpiły transfery między koszykami dotyczące papierów wartościowych.

PAPIERY WARTOŚCIOWE STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ

ŚRODKI STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ DO ZAPŁATY SKŁADEK WNO SZONYCH DO BANKOWEGO FUNDUSZU GWARANCYJNEGO

Na 31 grudnia 2019 roku wartość składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków wnoszonej w formie zobowiązań do zapłaty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego ("BFG") wynosiła 7 984 tys. PLN, a Bank utrzymywał na pokrycie składki obligacje skarbowe o wartości 9 059 tys. PLN. Na 31 grudnia 2018 roku było to odpowiednio 1 367 tys. PLN oraz 1 708 tys. PLN.

Środki te traktowane są jako aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych, nie mogą być przedmiotem zastawu, nie mogą być obciążane w jakikolwiek sposób, nie podlegają egzekucji sądowej i administracyjnej ani nie wchodzi do masy upadłości.

ZABEZPIECZENIE HIPOTECZNYCH LISTÓW ZASTAWNYCH

Wartość dodatkowego zabezpieczenia w rejestrze zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych utrzymywanego w postaci papierów wartościowych wyemitowanych przez Skarb Państwa denominowanych w PLN wynosiła

250 000 tys. PLN na 31 grudnia 2019 roku oraz 251 000 tys. PLN na 31 grudnia 2018 roku. Ujawnienie w zakresie aktywów w rejestrze zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych zostało opisane w Nocie 28.

22. KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zasady klasyfikacji i wyceny kredytów i pożyczek udzielonych klientom zostały opisane w Nocie 3.4 „Klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych”.

INFORMACJE FINANSOWE

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW	31.12.2019	31.12.2018
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		
Kredyty mieszkaniowe, wartość brutto, w tym:		
kredyty udzielone	25 863 796	21 098 742
nabyte wierzytelności	12 090 010	8 781 520
	13 773 786	12 317 222
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	(42 726)	(28 273)
Kredyty i pożyczki wobec klientów, wartość netto	25 821 070	21 070 469

W 2019 roku Bank zakupił na podstawie podpisanej 17 listopada 2015 roku z PKO Bankiem Polskim SA Umowy Ramowej Sprzedaży Wierzytelności portfele wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie w kwocie 2 745 544 tys. PLN, natomiast w 2018 roku w kwocie 2 524 086 tys. PLN. Cena nabycia została ustalona na poziomie wartości rynkowej w oparciu o wycenę dokonaną przez niezależnego rzeczoznawcę. Nabyte wierzytelności zostały ujawnione w księgach Banku w uzgodnionych w Umowach Sprzedaży Wierzytelności datach przeniesienia, w których Bank nabywał prawa do wpływów z poszczególnych portfeli oraz przejmował odpowiedzialność za wszelkie koszty i ryzyka ekonomiczne związane z wierzytelnościami wchodzącymi w ich skład. Zakup portfeli wierzytelności został sfinansowany zobowiązaniem, którego charakter został opisany w Nocie 26. Docelowo Bank refinansuje nabywane portfele wierzytelności głównie poprzez emisję hipotecznych listów zastawnych.

Kredyty udzielone oraz nabyte wierzytelności, które zostały wpisane do Rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych, stanowią zabezpieczenie wyemitowanych przez Bank listów zastawnych, co zostało opisane w Nocie 28.

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe dla kredytów i pożyczek wobec klientów wycenianych według zamortyzowanego kosztu zostały opisane w Nocie 23 „Oczekiwane straty kredytowe”.

Informacje o jakości portfela kredytowego zostały przedstawione w Nocie 41.4 „Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego”.

23. OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE

SZACUNKI I OCENY

Odpis na oczekiwane straty kredytowe jest ujmowany w sprawozdaniu finansowym w następujący sposób:

- Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu: odpis pomniejsza wartość bilansową brutto aktywa finansowego; zmiany wysokości odpisów odnoszone są do rachunku zysków i strat;
- Zobowiązania pozabilansowe o charakterze kredytowym oraz gwarancje finansowe: odpis prezentowany jest jako rezerwa po stronie zobowiązań; zmiany wysokości odpisów odnoszone są do rachunku zysków i strat;
- Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite: wartość bilansowa aktywa ujętego w wartości godziwej nie jest dodatkowo pomniejszana o wysokość odpisów; zmiana wyceny jest każdorazowo rozdzielana jednak na komponent związany z utratą wartości – ujmowany w rachunku wyników i komponent związany z pozostałymi zmianami wyceny do wartości godziwej – ujmowany w innych dochodach całkowitych.

Informacje w zakresie metodologii szacowania oczekiwanych strat kredytowych kalkulacji utraty wartości ekspozycji kredytowych zostały opisane w Nocie 41.3 „Utrata wartości ekspozycji kredytowych”.

INFORMACJE FINANSOWE

ODPISY NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE

AKTYWA FINANSOWE I ODPISY NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE NA 31.12.2019	Wartość brutto aktywów, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Koszyk 1)	Odpisy na oczekiwane straty kredytowe (Koszyk 1)	Wartość brutto aktywów, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 2)	Odpisy na oczekiwane straty kredytowe (Koszyk 2)	Wartość brutto aktywów z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 3)	Odpisy na oczekiwane straty kredytowe (Koszyk 3)	Razem wartość brutto	Razem odpisy na oczekiwane straty kredytowe
Wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite								
papiery wartościowe	1 240 161	-	-	-	-	-	1 240 161	-
emitowane przez Skarb Państwa, obligacje skarbowe PLN	1 240 161	-	-	-	-	-	1 240 161	-
Razem	1 240 161	-	-	-	-	-	1 240 161	-
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu								
należności od banków	31	-	-	-	-	-	31	-
kredyty i pożyczki wobec klientów	25 504 795	(9 333)	341 078	(25 895)	17 923	(7 498)	25 863 796	(42 726)
kredyty mieszkaniowe	25 504 795	(9 333)	341 078	(25 895)	17 923	(7 498)	25 863 796	(42 726)
kredyty udzielone	11 881 240	(5 283)	202 712	(16 334)	6 058	(2 951)	12 090 010	(24 568)
nabyte wierzytelności	13 623 555	(4 050)	138 366	(9 561)	11 865	(4 547)	13 773 786	(18 158)
inne aktywa finansowe	217	-	-	-	-	-	217	-
Razem	25 505 043	(9 333)	341 078	(25 895)	17 923	(7 498)	25 864 044	(42 726)

Na 31 grudnia 2019 roku nie wystąpiły nabyte lub udzielone aktywa finansowe z utratą wartości (POCI).

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I WARTOŚĆ REZERW NA 31.12.2019	Wartość nominalna udzielonych zobowiązań finansowych, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Koszyk 1)	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe (Koszyk 1)	Wartość nominalna udzielonych zobowiązań finansowych, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 2)	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe (Koszyk 2)	Wartość nominalna udzielonych zobowiązań finansowych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 3)	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe (Koszyk 3)	Razem wartość nominalna	Razem rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe
Udzielone zobowiązania finansowe	482 236	(111)	450	(29)	-	-	482 686	(140)

AKTYWA FINANSOWE I ODPISY NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE NA 31.12.2018	Wartość brutto aktywów, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Koszyk 1)	Odpisy na oczekiwane straty kredytowe (Koszyk 1)	Wartość brutto aktywów w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 2)	Odpisy na oczekiwane straty kredytowe (Koszyk 2)	Wartość brutto aktywów z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 3)	Odpisy na oczekiwane straty kredytowe (Koszyk 3)	Razem wartość brutto	Razem odpisy na oczekiwane straty kredytowe
Wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite								
papiery wartościowe	842 965	-	-	-	-	-	842 965	-
emitowane przez Skarb Państwa, obligacje skarbowe PLN	842 965	-	-	-	-	-	842 965	-
Razem	842 965	-	-	-	-	-	842 965	-
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu								
należności od banków	22	-	-	-	-	-	22	-
kredyty i pożyczki wobec klientów	20 823 722	(7 108)	266 928	(17 979)	8 092	(3 186)	21 098 742	(28 273)
kredyty mieszkaniowe	20 823 722	(7 108)	266 928	(17 979)	8 092	(3 186)	21 098 742	(28 273)
kredyty udzielone	8 636 038	(3 480)	143 432	(10 730)	2 050	(922)	8 781 520	(15 132)
nabyte wierzytelności	12 187 684	(3 628)	123 496	(7 249)	6 042	(2 264)	12 317 222	(13 141)
inne aktywa finansowe	449	-	-	-	-	-	449	-
Razem	20 824 193	(7 108)	266 928	(17 979)	8 092	(3 186)	21 099 213	(28 273)

Na 31 grudnia 2018 roku nie wystąpiły nabyte lub udzielone aktywa finansowe z utratą wartości (POCI).

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I WARTOŚĆ REZERW NA 31.12.2018	Wartość nominalna udzielonych zobowiązań finansowych, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia (Koszyk 1)	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe (Koszyk 1)	Wartość nominalna udzielonych zobowiązań finansowych, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu ich początkowego ujęcia, lecz które nie są z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 2)	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe (Koszyk 2)	Wartość nominalna udzielonych zobowiązań finansowych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Koszyk 3)	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe (Koszyk 3)	Razem wartość nominalna	Razem rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe
Udzielone zobowiązania finansowe	717 808	(103)	1 409	(41)	-	-	719 217	(144)

ZMIANY WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ORAZ ZMIANY W ODPISACH NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE

ZMIANY WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH W 2019 ROKU	Wartość bilansowa brutto na 31.12.2018 roku	Zwiększenia w związku z udzieleniem i nabyciem	Zmiany wynikające z wypłat transz	Zmniejszenia w związku ze spłatami / wykupem	Zmiany wynikające z modyfikacji nieistotnej (netto)	Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania (derecognition)	Zmiany z tytułu wydłużenia horyzontu rozpoznania strat z 12 miesięcy na okres do daty zapadalności	Zmiany z tytułu skrócenia horyzontu rozpoznania strat z okresu do daty zapadalności na 12 miesięcy	Zmniejszenie stanu wartości brutto w związku z częściowym spisaniem	Transfery do koszyka 1 (K1)	Transfery do koszyka 2 (K2)	Transfery do koszyka 3 (K3)	Inne zmiany	Wartość bilansowa brutto na 31.12.2019 roku
Wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite														
papiery wartościowe (koszyk 1 dalej: K1)	842 965	1 018 758	-	(641 620)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20 058 1 240 161
Razem	842 965	1 018 758	-	(641 620)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20 058 1 240 161
Wycenianych według zamortyzowanego kosztu														
należności od banków (K1)	22	31	-	(22)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31
kredyty i pożyczki wobec klientów	21 098 742	6 013 866	786 092	(1 974 734)	455	(56 299)	(2 226)	(1 961)	(259)	-	-	-	-	120 25 863 796
kredyty mieszkaniowe	21 098 742	6 013 866	786 092	(1 974 734)	455	(56 299)	(2 226)	(1 961)	(259)	-	-	-	-	120 25 863 796
koszyk 1 (K1)	20 823 722	6 011 464	782 898	(1 948 478)	451	(55 121)	(2 226)	-	(4)	690 867	(798 193)	(585)	-	25 504 795
koszyk 2 (K2)	266 928	2 402	3 194	(24 943)	7	(1 178)	-	(1 961)	(11)	(690 867)	801 392	(13 885)	-	341 078
koszyk 3 (K3)	8 092	-	-	(1 313)	(3)	-	-	-	(244)	-	(3 199)	14 470	120	17 923
inne aktywa finansowe (K1)	449	217	-	(449)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	217
Razem	21 099 213	6 014 114	786 092	(1 975 205)	455	(56 299)	(2 226)	(1 961)	(259)	-	-	-	-	120 25 864 044
ZMIANY W ODPISACH NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE DLA AKTYWÓW FINANSOWYCH W 2019 ROKU														
Wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite														
papiery wartościowe (K1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycenianych według zamortyzowanego kosztu														
należności od banków (K1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kredyty i pożyczki wobec klientów	28 273	1 551	(2 446)	182	(68)	42 627	(27 134)	(259)	-	-	-	-	-	42 726
kredyty mieszkaniowe	28 273	1 551	(2 446)	182	(68)	42 627	(27 134)	(259)	-	-	-	-	-	42 726
koszyk 1 (K1)	7 108	1 490	694	140	(16)	42 627	-	(4)	1 806	(44 328)	(184)	-	-	9 333
koszyk 2 (K2)	17 979	61	(2 943)	33	(52)	-	(27 134)	(11)	(1 806)	44 507	(4 739)	-	-	25 895
koszyk 3 (K3)	3 186	-	(197)	9	-	-	-	(244)	-	(179)	4 923	-	-	7 498
inne aktywa finansowe (K1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	28 273	1 551	(2 446)	182	(68)	42 627	(27 134)	(259)	-	-	-	-	-	42 726

ZMIANY WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH W 2018 ROKU	Wartość bilansowa brutto na 01.01.2018 roku	Zwiększenia w związku z udzieleniem i nabyciem	Zmiany wynikające z wypłat transz	Zmniejszenia w związku ze spłatami / wykupem	Zmiany wynikające z modyfikacji nieistotnej (netto)	Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania (derecognition)	Zmiany z tytułu wydłużenia horyzontu rozpoznania strat z 12 miesięcy na zapadalności	Zmiany z tytułu skrócenia horyzontu rozpoznania strat z okresu do daty zapadalności na 12 miesięcy	Zmniejszenie stanu wartości brutto w związku z częściowym spisaniem	Transfery do koszyka 1 (K1)	Transfery do koszyka 2 (K2)	Transfery do koszyka 3 (K3)	Inne zmiany	Wartość bilansowa brutto na 31.12.2018 roku
Wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite														
papiery wartościowe (K1)	830 489	189 252	-	(195 325)	-	-	-	-	-					18 549 842 965
Razem	830 489	189 252	-	(195 325)	-	-	-	-	-					18 549 842 965
Wycenianych według zamortyzowanego kosztu														
należności od banków (K1)	5 350	22	-	(5 350)	-	-								22
kredyty i pożyczki wobec klientów	16 047 682	5 506 346	960 374	(1 372 458)	(439)	(39 047)	(1 324)	(2 387)	(101)					96 21 098 742
kredyty mieszkaniowe	16 047 682	5 506 346	960 374	(1 372 458)	(439)	(39 047)	(1 324)	(2 387)	(101)					96 21 098 742
koszyk 1 (K1)	15 876 720	5 501 941	958 745	(1 356 065)	(439)	(37 729)	(1 324)	-	(1)	416 779	(533 650)	(1 255)		- 20 823 722
koszyk 2 (K2)	168 115	4 405	1 629	(15 322)	2	(1 236)	-	(2 387)	(7)	(416 779)	534 724	(6 216)		- 266 928
koszyk 3 (K3)	2 847	-	-	(1 071)	(2)	(82)	-	-	(93)	-	(1 074)	7 471		96 8 092
inne aktywa finansowe (K1)	99	449	-	(99)	-	-	-	-	-					- 449
Razem	16 053 131	5 506 817	960 374	(1 377 907)	(439)	(39 047)	(1 324)	(2 387)	(101)					96 21 099 213

ZMIANY W ODPISACH NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE DLA AKTYWÓW FINANSOWYCH W 2018 ROKU	Wartość na 01.01.2018 roku	Zwiększenia w związku z udzieleniem i nabyciem	Zmiany wynikające ze zmiany ryzyka kredytowego (netto), w tym całkowitej spłaty	Zmiany wynikające z modyfikacji nieistotnej (netto)	Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania (derecognition)	Zmiany z tytułu wydłużenia horyzontu rozpoznania strat z 12 miesięcy na zapadalności	Zmiany z tytułu skrócenia horyzontu rozpoznania strat z okresu do daty zapadalności na 12 miesięcy	Zmniejszenie w związku z częściowym spisaniem	Transfery do koszyka 1 (K1)	Transfery do koszyka 2 (K2)	Transfery do koszyka 3 (K3)	Inne zmiany	Wartość na 31.12.2018 roku
Wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite													
papiery wartościowe (K1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-				
Razem	-	-	-	-	-	-	-	-	-				-
Wycenianych według zamortyzowanego kosztu													
należności od banków (K1)	-	-	-	-	-	-							
kredyty i pożyczki wobec klientów	19 707	1 869	(558)	(54)	(196)	31 040	(23 434)	(101)					- 28 273
kredyty mieszkaniowe	19 707	1 869	(558)	(54)	(196)	31 040	(23 434)	(101)					- 28 273
koszyk 1 (K1)	3 776	1 652	1 183	59	(11)	31 040	-	(1)	2 273	(32 435)	(428)		- 7 108
koszyk 2 (K2)	14 963	217	(1 798)	(47)	(160)	-	(23 434)	(7)	(2 273)	32 594	(2 076)		- 17 979
koszyk 3 (K3)	968	-	57	(66)	(25)	-	-	(93)	-	(159)	2 504		- 3 186
inne aktywa finansowe (K1)	-	-	-	-	-	-	-	-					
Razem	19 707	1 869	(558)	(54)	(196)	31 040	(23 434)	(101)					- 28 273

KALKULACJE SZACUNKÓW

Bank przeprowadził symulację zmiany poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe na skutek pogorszenia bądź poprawy parametrów ryzyka.

SZACUNKOWA ZMIANA POZIOMU ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW NA SKUTEK POGORSZENIA BĄDŹ POPRAWY PARAMETRÓW RYZYKA, W TYM: ¹	31.12.2019		31.12.2018	
	scenariusz +10%	scenariusz -10%	scenariusz +10%	scenariusz -10%
zmiany prawdopodobieństwa defaultu	3 173	(3 540)	2 200	(2 524)
zmiany stóp odzysku	(9 206)	9 214	(7 202)	7 202

¹ in plus - wzrost odpisów, in minus - spadek odpisów

AKTYWA FINANSOWE Z UTRATĄ WARTOŚCI W MOMENCIE POCZĄTKOWEGO UJĘCIA - POCI

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku Bank nie posiadał aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości (POCI).

24. WARTOŚCI NIEMATERIALNE I RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ SZACUNKI

WARTOŚCI NIEMATERIALNE	<p>Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznej.</p> <p>Ujęcie wartości niematerialnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> oprogramowanie - nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są ujmowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości. pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, koszty zakończonych prac rozwojowych zalicza się do wartości niematerialnych w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. jeżeli istnieje możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, dostępne są stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia wysokości nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.
RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	<p>Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, po pomniejszeniu o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.</p> <p>W tej kategorii wykazywane są również aktywa z tytułu prawa do użytkowania, które wycenia się według kosztu. Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe, początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę w związku z zawarciem umowy leasingu, szacunek kosztów, które mają zostać poniesione zgodnie z umową przez leasingobiorcę w związku z obowiązkiem demontażu i usunięcia bazowego składnika aktywów lub przeprowadzenia renowacji.
NAKŁADY	<p>Wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania.</p>
ODPISY AMORTYZACYJNE	<p>Amortyzacja naliczana jest od wszystkich rzeczowych aktywów trwałych, w tym z tytułu prawa do użytkowania, oraz wartości niematerialnych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu metodą liniową przez szacowany okres</p>

	użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.														
ODPISY AKTUALIZUJĄCE Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NIEFINANSOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH	<p>Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takich przesłanek oraz corocznie w przypadku wartości niematerialnych niepodlegających amortyzacji Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), i w przypadku gdy wartość księgowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową składników aktywów trwałych.</p> <p>W przypadku gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwalną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.</p> <p>Odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.</p>														
SZACUNKI I OCENY	<p>Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych uwzględniane są następujące czynniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp., ▪ utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych, ▪ prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów, ▪ oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji, ▪ inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów. <p>W przypadku gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych.</p> <p>Dla rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywny rynek i można określić wartość tych aktywów na tym rynku.</p>														
OKRESY AMORTYZACYJNE	<p>Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych stosowane w PKO Banku Hipotecznym SA:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE</th> <th>OKRESY</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)</td> <td>10 lat</td> </tr> <tr> <td>Maszyny i urządzenia</td> <td>od 2 do 5 lat</td> </tr> <tr> <td>Zespoły komputerowe</td> <td>3 lata</td> </tr> <tr> <td>Aktywa z tytułu prawa do użytkowania</td> <td>okres umowy leasingu ¹⁾</td> </tr> <tr> <td>WARTOŚCI NIEMATERIALNE</td> <td>OKRESY</td> </tr> <tr> <td>Oprogramowanie</td> <td>od 2 do 5 lat</td> </tr> </tbody> </table> <p>¹⁾ W przypadku umów na czas nieokreślony szacowany okres wykorzystania przedmiotu leasingu</p>	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	OKRESY	Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	10 lat	Maszyny i urządzenia	od 2 do 5 lat	Zespoły komputerowe	3 lata	Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	okres umowy leasingu ¹⁾	WARTOŚCI NIEMATERIALNE	OKRESY	Oprogramowanie	od 2 do 5 lat
RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	OKRESY														
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	10 lat														
Maszyny i urządzenia	od 2 do 5 lat														
Zespoły komputerowe	3 lata														
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	okres umowy leasingu ¹⁾														
WARTOŚCI NIEMATERIALNE	OKRESY														
Oprogramowanie	od 2 do 5 lat														

INFORMACJE FINANSOWE

WARTOŚCI NIEMATERIALNE

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2019 ROKU DO 31 GRUDNIA 2019 ROKU	Wartości niematerialne w budowie	Oprogramowanie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	229	8 580	8 809
Zakupy	45	7	52
Likwidacja	-	(215)	(215)
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	274	8 372	8 646
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	-	(4 644)	(4 644)
Amortyzacja	-	(1 822)	(1 822)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	-
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	-	(6 251)	(6 251)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	229	3 936	4 165
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	274	2 121	2 395

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2018 ROKU DO 31 GRUDNIA 2018 ROKU	Wartości niematerialne w budowie	Oprogramowanie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	-	8 303	8 303
Zakupy	459	47	506
Transfery	(230)	230	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	229	8 580	8 809
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	-	(2 719)	(2 719)
Amortyzacja	-	(1 925)	(1 925)
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	-	(4 644)	(4 644)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	-	5 584	5 584
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	229	3 936	4 165

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2019 ROKU DO 31 GRUDNIA 2019 ROKU	Inwestycje w obce środki trwałe	Maszyny i urządzenia	Aktywa z tytułu prawa do użytkowania, w tym:			Ogółem
			nieruchomości	samochodów	Inne	
Wartość bilansowa brutto na koniec poprzedniego okresu	34	894			403	1 331
Zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 16	-	-	5 361	66	-	5 427
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	34	894	5 361	66	403	6 758
Zakupy	-	66	-	-	-	66
Zawarcie umowy leasingu	-	-	-	684	-	684
Modyfikacja umowy leasingu / indeksacja	-	-	72	-	-	72
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	34	960	5 433	750	403	7 580
Skumulowana amortyzacja na początek okresu	(11)	(582)			(289)	(882)
Amortyzacja	(3)	(138)	(1 018)	(188)	(80)	(1 427)
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu	(14)	(720)	(1 018)	(188)	(369)	(2 309)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	23	312	5 361	66	114	5 876
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	20	240	4 415	562	34	5 271

ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2018 ROKU DO 31 GRUDNIA 2018 ROKU	Inwestycje w obce środki trwałe	Maszyny i urządzenia	Aktywa z tytułu prawa do użytkowania, w tym:		Inne	Ogółem
			nieruchomości	samochodów		
Wartość bilansowa brutto na początek okresu		34	789		403	1 226
Zakupy		-	131		-	131
Likwidacja i sprzedaż		-	(26)		-	(26)
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu		34	894		403	1 331
Skumulowana amortyzacja na początek okresu		(6)	(441)		(209)	(656)
Amortyzacja		(5)	(167)		(80)	(252)
Likwidacja i sprzedaż		-	26		-	26
Skumulowana amortyzacja na koniec okresu		(11)	(582)		(289)	(882)
Wartość bilansowa netto na początek okresu		28	348		194	570
Wartość bilansowa netto na koniec okresu		23	312		114	449

W pozycji „Inne” zaprezentowano głównie wartość wyposażenia biur Banku w meble.

OGROMACZENIA PRAWA DOTYCZĄCE TYTUŁU PRAWNEGO BANKU

W 2019 roku i 2018 roku nie występowały wartości niematerialne ani rzeczowe aktywa trwałe, do których tytuł prawny Banku podlegał ograniczeniu oraz stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.

25. INNE AKTYWA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Aktywa finansowe ujęte w tej pozycji wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty, obejmującej również ewentualne odsetki od tych aktywów, z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Aktywa niefinansowe wycenia się zgodnie z zasadami wyceny obowiązującymi dla poszczególnych kategorii aktywów ujętych w tej pozycji.

INFORMACJE FINANSOWE

INNE AKTYWA	31.12.2019	31.12.2018
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:	7 656	7 456
nierozliczone koszty związane z kredytami odnawialnymi w rachunku bieżącym	1 753	2 103
nierozliczone koszty związane z programami emisji obligacji ¹⁾	891	290
nierozliczone koszty związane z programami emisji listów zastawnych ¹⁾	1 667	1 948
pozostałe rozliczenia międzyokresowe kosztów	3 345	3 115
Nierozliczone koszty związane z udzielaniem kredytów w części odpowiadającej niewypłaconemu kapitałowi oraz korekta rozliczenia przychodów z tytułu prowizji za udzielenie kredytu	3 194	8 829
Rozliczenia z tytułu ekspertyz Bankowo-Hipotecznej Wartości Nieruchomości (BHWN)	208	443
Rozliczenia publiczno-prawne	11	35
Pozostałe	9	6
Razem	11 078	16 769
w tym aktywa finansowe	217	449

¹⁾ Koszty związane z programami emisji dotyczą w całości programów emisji i nie można ich przyporządkować do poszczególnych emisji realizowanych w ramach programów.

26. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania wobec banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	31.12.2019	31.12.2018
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		
overdraft w ramach dostępnego limitu	10 081	10 513
zobowiązanie z tytułu kredytów w rachunku bieżącym	2 422 408	1 881 512
zobowiązanie z tytułu kredytów terminowych	100 007	100 007
zobowiązanie z tytułu nabycia wierzytelności	2 278 763	2 300 254
Razem	4 811 259	4 292 286

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW

KREDYTODAWCA	Data wejścia w życie umowy	Data wymagalności zobowiązania	Kwota przyznanego kredytu na 31 grudnia 2019 roku	Kwota udostępnionego kredytu na 31 grudnia 2019 roku	Zobowiązanie na 31 grudnia 2019 roku
PKO Bank Polski SA	29.10.2015 r.	29.10.2022 r.	2 000 000	2 000 000	1 579 996
PKO Bank Polski SA	02.02.2017 r.	03.02.2023 r.	1 500 000	1 500 000	692 404
PKO Bank Polski SA	10.07.2019 r.	08.07.2022 r.	1 000 000	1 000 000	-
Inny bank 1	10.06.2019 r.	12.06.2020 r.	150 000	150 000	150 008
Inny bank 2	27.12.2018 r.	28.12.2020 r.	100 000	100 000	100 007
Razem			4 750 000	4 750 000	2 522 415

KREDYTODAWCA	Data wejścia w życie umowy	Data wymagalności zobowiązania	Kwota przyznanego kredytu na 31 grudnia 2018 roku	Kwota udostępnionego kredytu na 31 grudnia 2018 roku	Zobowiązanie na 31 grudnia 2018 roku
PKO Bank Polski SA	29.10.2015 r.	29.10.2021 r.	1 500 000	1 400 000	828 580
PKO Bank Polski SA	02.02.2017 r.	02.02.2020 r.	1 500 000	1 500 000	902 924
Inny bank 1	05.06.2017 r.	10.06.2019 r.	150 000	150 000	150 008
Inny bank 2	27.12.2018 r.	28.12.2020 r.	100 000	100 000	100 007
Razem			3 250 000	3 150 000	1 981 519

ZOBOWIĄZANIE Z TYTUŁU NABYCIA WIERZYTELNOŚCI

W pozycji zobowiązanie z tytułu nabycia wierzytelności prezentuje się zobowiązanie wynikające z przeprowadzonych transakcji nabycia od PKO Banku Polskiego SA portfeli wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie opisanych w Nocie 22. Termin płatności zobowiązania z tytułu nabycia wierzytelności jest każdorazowo uzgadniany przez strony w Umowie Sprzedaży Wierzytelności. Dla wierzytelności nabytych w roku 2019 strony uzgodniły, że płatność nastąpi najpóźniej w terminie 18 miesięcy od dnia przeniesienia (dla wierzytelności nabytych w 2018 roku – 12 miesięcy). W przypadku braku uregulowania zobowiązania w przeciągu 1 miesiąca od dnia przeniesienia cena jest powiększana o odsetki. Docelowo Bank refinansuje nabywane portfele wierzytelności głównie poprzez emisję hipotecznych listów zastawnych. Zobowiązanie z tytułu nabycia wierzytelności według stanu na 31 grudnia 2019 roku dotyczy portfeli nabywanych w 2019 roku, natomiast na 31 grudnia 2018 roku zobowiązanie dotyczyło portfeli nabywanych od II kwartału 2018 roku.

27. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania wobec klientów, ze względu na brak możliwości ustalenia harmonogramu, wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty. Zobowiązania stanowią wyłącznie środki z tytułu nadpłaty kredytów. Bank nie prowadzi działalności depozytowej.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	31.12.2019	31.12.2018
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		
zobowiązania wobec ludności - środki z tytułu nadpłaty kredytów	4 885	4 359
Razem	4 885	4 359

28. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH	31.12.2019	31.12.2018
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		
hipoteczne listy zastawne, w tym wyemitowane w ramach:		
Międzynarodowego Programu Emisji Listów Zastawnych	16 239 975	12 841 500
Krajowego Programu Emisji Listów Zastawnych	11 847 023	8 949 417
	4 392 952	3 892 083
Razem	16 239 975	12 841 500

OKRES SPŁATY ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH LISTÓW ZASTAWNYCH	31.12.2019	31.12.2018
od 3 miesięcy do 1 roku	30 020	-
od 1 roku do 5 lat	15 417 600	6 933 749
powyżej 5 lat	792 355	5 907 751
Razem	16 239 975	12 841 500

10 czerwca 2019 roku PKO Bank Hipoteczny SA, jako pierwszy w Polsce, wyemitował zielone listy zastawne na finansowanie hipotecznych kredytów mieszkaniowych spełniających kryteria efektywności energetycznej. Wypracowane przez Bank kryteria efektywności energetycznej uzyskały akceptację międzynarodowej agencji Climate Bonds Initiative i są rekomendowane jako kryteria dla nieruchomości mieszkalnych niskoemisyjnych w Polsce (Low Carbon Building Criteria). Zielone listy zastawne Banku posiadają certyfikację agencji Climate Bonds Initiative przyznawaną obligacjom spełniającym najwyższe międzynarodowe standardy w zakresie pozytywnego wpływu na środowisko. Wpływy z zielonych listów zastawnych są wykorzystywane wyłącznie do finansowania nowych lub refinansowania istniejących długoterminowych kredytów hipotecznych na nieruchomości mieszkaniowe o wysokiej efektywności energetycznej.

W 2019 roku Bank przeprowadził 2 emisje opisanych powyżej zielonych listów zastawnych denominowanych w PLN o łącznej wartości 500 000 tys. PLN oraz 3 emisje listów zastawnych denominowanych w EUR o łącznej wartości 700 000 tys. EUR. Natomiast w 2018 roku Bank przeprowadził 5 emisji listów zastawnych denominowanych w PLN o łącznej wartości 1 590 000 tys. PLN oraz 1 emisję listów zastawnych denominowanych w EUR o wartości 500 000 tys. EUR. W 2019 roku oraz w 2018 roku Bank nie dokonywał wykupu listów zastawnych.

Na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku wyemitowane listy zastawne denominowane w PLN oraz w EUR posiadały rating agencji ratingowej Moody's Investors Service na poziomie Aa3, tj. najwyższym możliwym do

osiągnięcia przez polskie papiery wartościowe. Ograniczeniem poziomu ratingu polskich papierów wartościowych jest country ceiling Polski (tj. najwyższy możliwy do uzyskania w Polsce poziom ratingu) dla instrumentów dłużnych, obecnie na poziomie Aa3.

Łączna wartość nominalna wyemitowanych hipotecznych listów zastawnych na 31 grudnia 2019 roku wynosiła 16 219 372 tys. PLN, natomiast na 31 grudnia 2018 roku 12 824 700 tys. PLN.

WYEMITOWANE LISTY ZASTAWNE NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU

ISIN	Waluta	Wartość nominalna	Oprocentowanie na 31.12.2019	Stopa + marża / stała stopa	Data emisji	Data wykupu	Rynek notowań
PLPKOHP00017	PLN	30 000	2,45%	WIBOR3M + 0,75 p.p.	11.12.2015	11.12.2020	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00025	PLN	500 000	2,37%	WIBOR3M + 0,65 p.p.	27.04.2016	28.04.2021	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00033	PLN	500 000	2,29%	WIBOR3M + 0,59 p.p.	17.06.2016	18.06.2021	Bondspot, rynek równoległy GPW
XS1508351357	EUR	500 000	0,13%	stała stopa	24.10.2016	24.06.2022	LuxSE, rynek równoległy GPW
XS1559882821	EUR	25 000	0,82%	stała stopa	02.02.2017	02.02.2024	LuxSE
XS1588411188	EUR	500 000	0,63%	stała stopa	30.03.2017	24.01.2023	LuxSE, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00041	PLN	500 000	2,40%	WIBOR3M + 0,69 p.p.	28.04.2017	18.05.2022	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00058	PLN	265 000	2,69%	stopa stała	22.06.2017	10.09.2021	Bondspot, rynek równoległy GPW
XS1690669574	EUR	500 000	0,75%	stała stopa	27.09.2017	27.08.2024	LuxSE, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00066	PLN	500 000	2,30%	WIBOR3M + 0,60 p.p.	27.10.2017	27.06.2023	Bondspot, rynek równoległy GPW
XS1709552696	EUR	54 000	0,47%	stała stopa	02.11.2017	03.11.2022	LuxSE
XS1795407979	EUR	500 000	0,75%	stała stopa	22.03.2018	24.01.2024	LuxSE, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00074	PLN	700 000	2,20%	WIBOR3M + 0,49 p.p.	27.04.2018	25.04.2024	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00082	PLN	100 000	2,04%	WIBOR3M + 0,32 p.p.	18.05.2018	29.04.2022	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00090	PLN	500 000	2,33%	WIBOR3M + 0,62 p.p.	27.07.2018	25.07.2025	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00108	PLN	60 000	3,49%	stała stopa	24.08.2018	24.08.2028	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00116	PLN	230 000	2,38%	WIBOR3M + 0,66 p.p.	26.10.2018	28.04.2025	Bondspot, rynek równoległy GPW
XS1935261013	EUR	500 000	0,25%	stała stopa	28.01.2019	23.11.2021	LuxSE, rynek równoległy GPW
XS1935261013 (transza 2)	EUR	100 000	0,25%	stała stopa	01.03.2019	23.11.2021	LuxSE, rynek równoległy GPW
XS1508351357 (transza 2)	EUR	100 000	0,13%	stała stopa	08.03.2019	24.06.2022	LuxSE, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00132	PLN	250 000	2,31%	WIBOR3M + 0,60 p.p.	10.06.2019	30.09.2024	Bondspot, rynek równoległy GPW
PLPKOHP00199	PLN	250 000	2,22%	WIBOR3M + 0,51 p.p.	02.12.2019	02.12.2024	Bondspot, rynek równoległy GPW

ZABEZPIECZENIE HIPOTECZNYCH LISTÓW ZASTAWNYCH

Zabezpieczeniem hipotecznych listów zastawnych są wierzytelności zabezpieczone hipoteką na nieruchomości wpisanej na pierwszym miejscu. Dodatkowo podstawą emisji hipotecznych listów zastawnych mogą być także środki Banku:

- ulokowane w papierach wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez Narodowy Bank Polski, Europejski Bank Centralny, rządy i banki centralne państw członkowskich Unii Europejskiej, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich 5 lat,

- ulokowane w Narodowym Banku Polskim,
- posiadane w gotówce.

Wartość nominalna kredytów wpisanych do rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych i stanowiących zabezpieczenie emisji hipotecznych listów zastawnych na 31 grudnia 2019 roku wynosiła 21 662 027 tys. PLN, natomiast wartość nominalna dodatkowego zabezpieczenia w postaci papierów wartościowych wyemitowanych przez Skarb Państwa denominowanych w PLN wynosiła 250 000 tys. PLN. Na 31 grudnia 2018 roku było to odpowiednio 16 947 730 tys. PLN oraz 251 000 tys. PLN. W rejestrze zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych zostały również ujęte transakcje CIRS oraz FX-Forward zabezpieczające ryzyko walutowe oraz stopy procentowej wyemitowanych listów zastawnych denominowanych w EUR oraz transakcje IRS zabezpieczające ryzyko stopy procentowej wyemitowanych listów zastawnych w PLN, których oprocentowanie jest stałe.

Rejestr zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych w 2019 roku oraz w latach poprzednich nie zawierał papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABS), które nie spełniają wymagań określonych w paragrafie 1 artykułu 80 Wytucznych (UE) 2015/510 Europejskiego Banku Centralnego z 19 grudnia 2014 roku w sprawie implementacji ram prawnych polityki pieniężnej Eurosystemu (EBC/2014/60) (wersja przekształcona).

29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI	31.12.2019	31.12.2018
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu		
obligacje, w tym wyemitowane w ramach:		
Niepublicznego Programu Emisji Obligacji	4 060 026	3 311 148
Publicznego Programu Emisji Obligacji	3 380 932	2 961 108
indywidualnej umowy	328 148	-
	350 946	350 040
Razem	4 060 026	3 311 148
OKRES SPŁATY ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU WYEMITOWANYCH OBLIGACJI	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca	796 324	384 312
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	652 153	454 191
od 3 miesięcy do 1 roku	2 446 519	2 122 605
od 1 roku do 5 lat	165 030	350 040
Razem	4 060 026	3 311 148

NIEPUBLICZNY PROGRAM EMISJI OBLIGACJI

W 2019 roku w ramach Niepublicznego Programu Emisji Obligacji Bank wyemitował 47 317 sztuk obligacji o łącznej wartości nominalnej 7 370 100 tys. PLN (tj. 40 721 sztuk o wartości nominalnej 100 000 PLN każda oraz 6 596 sztuk o wartości nominalnej 500 000 PLN każda) oraz wykupił 69 485 sztuk obligacji o wartości nominalnej 100 000 PLN każda, tj. o łącznej wartości nominalnej 6 948 500 tys. PLN. W 2018 roku było to odpowiednio 7 486 400 tys. PLN (tj. 74 864 sztuk o wartości nominalnej 100 000 PLN każda) oraz 6 948 200 tys. PLN (tj. 69 482 sztuk o wartości nominalnej 100 000 PLN każda).

Ww. emisje obligacji reguluje Umowa Programu Emisji Obligacji zawarta z PKO Bankiem Polskim SA. Na podstawie ww. umowy maksymalna wartość nominalna wyemitowanych i niewykupionych obligacji wynosi 3 500 000 tys. PLN. Jednocześnie zgodnie z Umową Gwarancyjną PKO Bank Polski SA jako Gwarant przyjmuje zobowiązanie do obejmowania obligacji emitenta na własny rachunek do kwoty 2 000 000 tys. PLN.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku zobowiązanie Banku z tytułu wyemitowanych obligacji w ramach Niepublicznego Programu Emisji Obligacji w wartości nominalnej wynosiło 3 400 000 tys. PLN, natomiast na

31 grudnia 2018 roku było to 2 978 400 tys. PLN. Na 31 grudnia 2019 roku nie było obligacji objętych przez PKO Bank Polski SA w ramach gwarancji (54 100 tys. PLN na 31 grudnia 2018 roku).

PUBLICZNY PROGRAM EMISJI OBLIGACJI

11 kwietnia 2019 roku Bank ustanowił Publiczny Program Emisji Obligacji, a 31 maja 2019 roku Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła Prospekt Emisyjny Podstawowy Obligacji PKO Banku Hipotecznego SA. W 2019 roku w ramach tego programu Bank wyemitował:

- jedną serię obligacji o wartości 161 500 tys. PLN oraz okresie wykupu ustalonym na 6 miesięcy, które zostały objęte w ramach świadczonej przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego SA subemisji usługowej, a następnie sprzedane do inwestorów instytucjonalnych,
- cztery serie obligacji skierowanych przede wszystkim do inwestorów detalicznych o łącznej wartości 165 000 tys. PLN oraz okresie wykupu ustalonym na 2 lata.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku zobowiązanie Banku z tytułu obligacji wyemitowanych w ramach Publicznego Programu Emisji Obligacji w wartości nominalnej wynosiło 326 500 tys. PLN, w tym wartość wyemitowanych obligacji w ramach subemisji usługowej świadczonej przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego wynosiła 161 500 tys. PLN.

WYEMITOWANE OBLIGACJE NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU

Obligacje wyemitowane w ramach:	OBLIGACJE (kod / ISIN)	Wartość nominalna 1 obligacji (w PLN)	Liczba obligacji	Wartość nominalna (w tys. PLN)	Waluta	Oprocentowanie	Data emisji	Data wykupu	Rynek notowań
Niepublicznego Programu Emisji Obligacji	OW050220-186	100 000	1 020	102 000	PLN	zerokuponowe	05.02.2019	05.02.2020	
	OW230120-198	500 000	1 268	634 000	PLN	zerokuponowe	23.07.2019	23.01.2020	
	OW210220-199	500 000	400	200 000	PLN	zerokuponowe	23.08.2019	21.02.2020	
	OW010420-200	500 000	1 800	900 000	PLN	zerokuponowe	02.10.2019	01.04.2020	
	OW080520-201	500 000	1 454	727 000	PLN	zerokuponowe	06.11.2019	08.05.2020	
	OW080620-202	500 000	1 674	837 000	PLN	zerokuponowe	06.12.2019	08.06.2020	
Publicznego Programu Emisji Obligacji	PLPKOHP00140	100 000	500 000	50 000	PLN	WIBOR3M + 0,60 p.p.	11.07.2019	12.07.2021	rynek równoległy GPW
	PLPKOHP00157	100 000	1 615	161 500	PLN	WIBOR3M + 0,30 p.p.	10.07.2019	10.01.2020	
	PLPKOHP00165	100 000	450 000	45 000	PLN	WIBOR3M + 0,60 p.p.	28.08.2019	30.08.2021	
	PLPKOHP00173	100 000	400 000	40 000	PLN	WIBOR3M + 0,60 p.p.	17.10.2019	18.10.2021	
	PLPKOHP00181	100 000	300 000	30 000	PLN	WIBOR3M + 0,60 p.p.	18.12.2019	20.12.2021	
Indywidualnej umowy	PLPKOHP00124	1 000 000	350	350 000	PLN	zmiennie	21.12.2018	21.02.2020	

30. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ZOBOWIĄZANIA	Zobowiązania ujęte w tej pozycji wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej ewentualne odsetki od tych zobowiązań. Zobowiązania niefinansowe wycenia się zgodnie z zasadami wyceny obowiązującymi dla poszczególnych kategorii zobowiązań ujętych w tej pozycji.
KOSZTY DO ZAPŁACENIA	Bank ujmuje rozliczenia międzyokresowe z tytułu przyszłych płatności w uzasadnionej wiarygodnie oszacowanej wartości niezbędnej do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego. Bank ujmuje również rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.

INFORMACJE FINANSOWE

POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	31.12.2019	31.12.2018
Koszty do zapłacenia	9 767	8 506
Zobowiązania z tytułu składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny, w tym:	7 984	1 367
utrzymywane w formie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji	7 984	1 367
Inne zobowiązania, w tym:	13 158	12 101
wierzyciele różni	5 295	5 882
rozliczenia publiczno-prawne, w tym:	7 863	6 219
zobowiązanie z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych	7 404	5 818
Zobowiązanie z tytułu wpłaty na akcje, które nie zostały zarejestrowane w KRS	-	100 000
Zobowiązania z tytułu leasingu	5 051	
Razem	35 960	121 974
w tym zobowiązania finansowe	20 113	14 388

Na 31 grudnia 2019 roku oraz na 31 grudnia 2018 roku Bank nie posiadał zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałby się z płatności wynikających z zawartych umów.

31. REZERWY

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ZASADY TWORZENIA REZERW	<p>Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Bank posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści, a także gdy można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty wypełnienia tego obowiązku.</p> <p>W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.</p> <p>Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat.</p>
REZERWY NA SPRAWY SPORNE	Bank tworzy rezerwy na sprawy sporne z kontrahentami, klientami oraz instytucjami zewnętrznymi, po uzyskaniu informacji od radcy prawnego o dużym prawdopodobieństwie przegrania sprawy sądowej lub postępowania administracyjnego. Są one tworzone w wysokości oczekiwanych wypływów korzyści ekonomicznych.
REZERWY NA ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWE	<p>Zgodnie z Kodeksem Pracy pracownicy PKO Banku Hipotecznego SA mają prawo do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odejścia na emeryturę lub rentę. Bank okresowo dokonuje wyliczenia rezerwy na świadczenia wobec pracowników.</p> <p>Rezerwa na wynikające z Kodeksu Pracy odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie sporządzanej okresowo wyceny. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci.</p>
REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA O CHARAKTERZE FINANSOWYM I GWARANCYJNYM	Rezerwę na udzielone zobowiązania finansowe tworzy się w wysokości oczekiwanych strat kredytowych. Przy ustalaniu rezerwy wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce, określające marginalne prawdopodobieństwo wystąpienia przesłanki utraty wartości oraz poziom oczekiwanej straty w przypadku wystąpienia przesłanki utraty wartości w kolejnych miesiącach z przedziału czasowego od daty sprawozdawczej do horyzontu w kalkulacji oczekiwanej straty.

INFORMACJE FINANSOWE I SZACUNKI

REZERWY ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2019 ROKU DO 31 GRUDNIA 2019 ROKU	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe	Razem
Stan na 1 stycznia 2019 roku, w tym:	124	144	268
Rezerwa krótkoterminowa	-	144	144
Rezerwa długoterminowa	124	-	124
Utworzenie/aktualizacja rezerw	30	207	237
Rozwiązanie/wykorzystanie	-	(211)	(211)
Stan na 31 grudnia 2019 roku, w tym:	154	140	294
Rezerwa krótkoterminowa	-	140	140
Rezerwa długoterminowa	154	-	154

REZERWY ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2018 ROKU DO 31 GRUDNIA 2018 ROKU	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe	Razem
Stan na 31 grudnia 2017 roku, w tym:	84	54	138
Rezerwa krótkoterminowa	-	54	54
Rezerwa długoterminowa	84	-	84
Zmiany wynikające z wdrożenia MSSF 9	-	54	54
Rezerwa krótkoterminowa	-	54	54
Stan na 1 stycznia 2018 roku, w tym:	84	108	192
Rezerwa krótkoterminowa	-	108	108
Rezerwa długoterminowa	84	-	84
Utworzenie/aktualizacja rezerw	53	133	186
Rozwiązanie/wykorzystanie	(13)	(97)	(110)
Stan na 31 grudnia 2018 roku, w tym:	124	144	268
Rezerwa krótkoterminowa	-	144	144
Rezerwa długoterminowa	124	-	124

32. KAPITAŁY WŁASNE I AKCJONARIAT BANKU

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

KAPITAŁY WŁASNE

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez Bank zgodnie z obowiązującym prawem oraz ze statutem.

Składniki kapitałów własnych Banku:

- kapitał zakładowy wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszonych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku,
- skumulowane inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite oraz efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń i związane z nimi wartości podatku odroczonego,
- kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat.

INFORMACJE FINANSOWE

KAPITAŁY WŁASNE	31.12.2019	31.12.2018
Kapitał zakładowy	1 611 300	1 295 000
Kapitał zapasowy	161 563	54 932
Skumulowane inne dochody całkowite, w tym:	137 990	63 889
zabezpieczenie przepływów pieniężnych	134 421	59 462
wycena aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	3 569	4 427
Niepodzielony wynik finansowy (strata wynikająca z wdrożenia MSSF 9)	-	(11 787)
Wynik okresu bieżącego	89 170	85 849
Kapitały własne razem	2 000 023	1 487 883

STRUKTURA KAPITAŁU AKCYJNEGO

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji (w PLN)	Wartość serii według wartości nominalnej (w PLN)	Data podjęcia uchwały przez WZA	Data emisji	Data rejestracji w KRS
A	zwykłe	300 000 000	1	300 000 000	06.10.2014 r.	06.10.2014 r.	24.10.2014 r.
B	zwykłe	200 000 000	1	200 000 000	14.03.2016 r.	07.04.2016 r.	22.04.2016 r.
C	zwykłe	200 000 000	1	200 000 000	01.07.2016 r.	15.07.2016 r.	28.07.2016 r.
D	zwykłe	100 000 000	1	100 000 000	28.10.2016 r.	18.11.2016 r.	01.12.2016 r.
E	zwykłe	150 000 000	1	150 000 000	21.03.2017 r.	04.04.2017 r.	12.04.2017 r.
F	zwykłe	150 000 000	1	150 000 000	28.06.2017 r.	04.07.2017 r.	11.09.2017 r.
G	zwykłe	100 000 000	1	100 000 000	18.10.2017 r.	20.10.2017 r.	16.11.2017 r.
H	zwykłe	95 000 000	1	95 000 000	13.08.2018 r.	17.08.2018 r.	08.10.2018 r.
I	zwykłe	100 000 000	1	100 000 000	19.12.2018 r.	21.12.2018 r.	21.02.2019 r.
J	zwykłe	131 500 000	1	131 500 000	07.03.2019 r.	19.03.2019 r.	16.05.2019 r.
K	zwykłe	84 800 000	1	84 800 000	27.06.2019 r.	01.07.2019 r.	20.08.2019 r.
Razem		1 611 300 000		1 611 300 000			

Jedynym akcjonariuszem Banku na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku był PKO Bank Polski SA.

21 lutego 2019 roku została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym emisja 100 000 000 akcji serii I wyemitowanych 21 grudnia 2018 roku.

Ponadto w 2019 roku miały miejsce:

- emisja 131 500 000 nowych akcji zwykłych imiennych serii J o wartości nominalnej 1 złoty każda, które zostały objęte za cenę emisyjną 1,14 PLN. Pomniejszone o koszty podatku PCC oraz koszty notarialne agio w wysokości 17 741 tys. PLN zostało odniesione na kapitał zapasowy. Emisja ta została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 16 maja 2019 roku.
- emisja 84 800 000 PLN nowych akcji zwykłych imiennych serii K o wartości nominalnej 1 złoty każda, które zostały objęte za cenę emisyjną 1,18 PLN. Pomniejszone o koszty podatku PCC oraz koszty notarialne agio w wysokości 14 828 tys. PLN zostało odniesione na kapitał zapasowy. Emisja ta została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 20 sierpnia 2019 roku.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 1 611 300 000 PLN i dzieli się na 1 611 300 000 akcji zwykłych imiennych o wartości nominalnej 1 (jeden) PLN każda. Wyemitowane akcje PKO Banku Hipotecznego SA nie są uprzywilejowane i zostały w pełni opłacone.

W 2019 roku oraz 2018 roku Bank nie wypłacał dywidendy. Zarząd Banku będzie wnioskował do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia o przeznaczenie zysku za okres zakończony 31 grudnia 2019 roku na kapitał zapasowy.

POZOSTAŁE NOTY

33. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE UDZIELONE ORAZ OTRZYMANE

33.1 ZOBOWIĄZANIA UMOWNE

Na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku Bank nie posiadał zobowiązań umownych dotyczących nabycia wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

33.2 UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

W ramach działalności operacyjnej Bank zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Banku,
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Udzielone zobowiązania finansowe dotyczą przyznanych i niewypłaconych kredytów.

INFORMACJE FINANSOWE

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE (WARUNKOWE)	31.12.2019	31.12.2018
Nieruchomione kredyty mieszkaniowe (wartość nominalna)		
kredyty mieszkaniowe dla osób fizycznych	482 686	719 217
rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe	(140)	(144)
Razem netto	482 546	719 073
w tym udzielone zobowiązania nieodwołalne	-	-

Informacje na temat rezerw utworzonych na udzielone zobowiązania finansowe znajdują się w Nocie 31 „Rezerwy”.

ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE UDZIELONE FINANSOWE W WARTOŚCI NOMINALNEJ - SZACOWANE TERMINY WYPŁATY	31.12.2019	31.12.2018
do 1 miesiąca włącznie	149 633	186 997
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	121 617	179 128
powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	182 961	307 678
powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	28 475	45 414
Razem	482 686	719 217

33.3 UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA GWARANCYJNE

PKO Bank Hipoteczny SA nie udziela zobowiązań gwarancyjnych.

33.4 ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE OTRZYMANE

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE OTRZYMANE WEDŁUG WARTOŚCI NOMINALNEJ	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania warunkowe otrzymane		
finansowe	2 230 566	1 171 420
gwarancyjne	2 000 000	1 945 900
Razem	4 230 566	3 117 320

Zobowiązania warunkowe otrzymane finansowe reprezentują uruchomione i dostępne odnawialne kredyty obrotowe w rachunku bieżącym, natomiast zobowiązania warunkowe otrzymane gwarancyjne dotyczą dostępnej gwarancji objęcia emisji obligacji.

UPRAWNIENIE DO SPRZEDAŻY LUB OBCIĄŻENIA ZASTAWEM ZABEZPIECZENIA USTANOWIONEGO NA RZECZ BANKU

Na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku na rzecz Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Bank był uprawniony sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

34. SPRAWY SPORNE

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku nie występowały sprawy sporne.

35. INFORMACJE DOTYCZĄCE LEASINGU

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

LEASING – LEASINGBIORCA

Do umów leasingu lub umów zawierających leasing Bank kwalifikuje umowy, zgodnie z którymi:

- uzyskuje prawo do używania zidentyfikowanego składnika aktywów, a prawo dostawcy do podstawienia alternatywnego składnika aktywów nie jest znaczące, oraz
- posiada prawo do uzyskania zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych z użytkowania prawa przez cały okres użytkowania, oraz
- posiada prawo do kierowania użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez cały okres użytkowania, gdy:
  - Bank posiada prawo do kierowania tym, w jaki sposób i w jakim celu wykorzystuje się składnik aktywów przez cały okres użytkowania, lub
  - podjęto wcześniej odpowiednie decyzje dotyczące tego, w jaki sposób i w jakim celu wykorzystuje się składnik aktywów.

Bank stosuje wyłączenia i nie ujmuje aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązań z tytułu leasingu w odniesieniu do:

- leasingów krótkoterminowych, do których Bank zalicza umowy bez możliwości zakupu składnika aktywów, zawarte na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy od momentu rozpoczęcia umowy, w szczególności umowy zawarte na czas nieokreślony z krótkim (do 12 miesięcy) terminem wypowiedzenia, bez znaczących kar, przez które rozumie się w szczególności poniesione nakłady z tytułu inwestycji w obcym środku trwałym oraz koszty zmiany lokalizacji,
- leasingów niskocennych (składnik aktywów ma wartość mniejszą niż 20 000 PLN ustalaną w oparciu o wartość nowego składnika aktywów bez względu na wiek składnika aktywów objętego leasingiem), z wyłączeniem umów najmu powierzchni.

Zobowiązanie z tytułu leasingu Bank wycenia początkowo w wysokości wartości bieżącej opłat leasingowych za prawo do użytkowania bazowego składnika aktywów przez okres trwania leasingu:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe uzależnione od indeksów rynkowych,
- kwoty, których zapłaty oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej przedmiotu leasingu,

- cenę wykonania opcji kupna, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że zostanie ona zrealizowana,
  - kary pieniężne za wypowiedzenie leasingu, jeżeli leasingobiorca może skorzystać z opcji wypowiedzenia umowy.
- Bank do opłat leasingowych nie zalicza zmiennych opłat uzależnionych od czynników zewnętrznych.

Po początkowym ujęciu zobowiązania z tytułu leasingu Bank wycenia w zamortyzowanym koszcie.

Aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu Bank ujmuje jako korektę składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania. W przypadku, gdy w wyniku aktualizacji wyceny wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania została zmniejszona do zera i ma miejsce dalsze zmniejszenie wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, pozostałą kwotę aktualizacji wyceny Bank ujmuje jako zysk lub stratę.

Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania podlegają przez Bank początkowej wycenie według kosztu, który obejmuje:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- początkowe koszty bezpośrednio poniesione przez leasingobiorcę w związku z zawarciem umowy leasingu,
- szacunek kosztów, które mają zostać poniesione zgodnie z umową przez leasingobiorcę w związku z obowiązkiem demontażu i usunięcia bazowego składnika aktywów lub przeprowadzenia renowacji.

Po początkowym ujęciu Bank wycenia składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania pomniejszając jego wartość początkową o odpisy amortyzacyjne (umorzenie metodą liniową) i odpis z tytułu utraty wartości oraz koryguje z tytułu aktualizacji wyceny zobowiązania z tytułu leasingu.

Bank do zdyskontowania przyszłych płatności leasingowych stosuje stopy dyskonta:

- skalkulowane na bazie krzywych rentowności odzwierciedlających koszt finansowania w danej walucie,
- pokrywających tenor najdłuższej umowy leasingowej podlegającej wycenie i odzwierciedlających – dla danej waluty – stałą rynkową stopę procentową oraz koszt finansowania Banku,
- odczytane z krzywej dla terminu zapadalności odpowiadającego połowie terminu zapadalności umowy leasingowej (w związku z założeniem stałych opłat leasingowych).

Wartość krańcowej stopy pożyczkowej dla umów leasingowych Bank aktualizuje w przypadku identyfikacji takiej konieczności w okresach kwartalnych.

Bank stosuje te same stopy dyskontowe do portfela umów leasingu samochodów oraz nieruchomości, z uwzględnieniem wpływu zabezpieczenia umowy leasingowej na stosowaną stopę dyskontową.

Opłaty leasingowe w odniesieniu do umów leasingu krótkoterminowego i niskocennego Bank ujmuje jako koszt metodą liniową w trakcie okresu leasingu. Różnice pomiędzy kwotami zapłaconymi i wynikającymi z liniowego rozliczenia kosztów ujmowane są jako czynne lub bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

LEASING – LEASINGODAWCA

Bank nie zawiera umów dla których pełni rolę leasingodawcy.

INFORMACJE FINANSOWE

KWOTY DOTYCZĄCE LEASINGU UJĘTE W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT - LEASINGOBIORCA	01.01.2019 - 31.12.2019
Amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	(1 206)
nieruchomości	(1 018)
samochodów	(188)
Koszty odsetek	(158)
Koszty związane z krótkoterminowymi umowami leasingowymi	(88)
Koszty związane z umowami leasingowymi aktywów o niskiej wartości, które nie są umowami krótkoterminowymi, koszty z tytułu podatku od towarów i usług niepodlegającego odliczeniu oraz koszty opłat eksploatacyjnych	(753)
Razem	(2 205)

AKTYWA Z TYTUŁU PRAWA DO UŻYTKOWANIA	31.12.2019	01.01.2019
Nieruchomości	4 415	5 361
Samochody	562	66
Razem	4 977	5 427
POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	31.12.2019	01.01.2019
Zobowiązania z tytułu leasingu, w tym o okresie spłaty:	5 051	5 427
do 1 miesiąca	111	93
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	221	184
od 3 miesięcy do 1 roku	981	818
od 1 roku do 5 lat	3 411	3 387
powyżej 5 lat	327	945
Razem	5 051	5 427

36. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się: Kasa, środki w Banku Centralnym, należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

INFORMACJE FINANSOWE

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31.12.2019	31.12.2018
Kasa, środki w Banku Centralnym	20	6
Należności od banków - rachunki bieżące	31	22
Razem	51	28

Na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku nie występowały środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania.

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK - OTRZYMANE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Odsetki otrzymane z tytułu kredytów i pożyczek wobec klientów	840 573	645 790
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	17 931	15 309
Odsetki otrzymane od transakcji CIRS	55 602	31 517
Odsetki otrzymane od transakcji IRS	9 221	7 129
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	49	47
Pozostałe odsetki otrzymane	44	2
Razem	923 420	699 794

KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK - ZAPŁACONE	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Odsetki zapłacone z tytułu kredytu w rachunku bieżącym	41 827	36 160
Odsetki zapłacone z tytułu kredytu terminowego	2 470	20
Odsetki zapłacone z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	148 265	96 154
Dyskonto oraz odsetki zapłacone z tytułu wyemitowanych obligacji	72 679	57 403
Odsetki zapłacone z tytułu zobowiązania z tytułu nabycia wierzytelności	38 871	30 375
Odsetki zapłacone od transakcji CIRS	267 046	188 633
Odsetki zapłacone od transakcji IRS	7 640	6 541
Odsetki zapłacone z tytułu przekroczeń na rachunku bieżącym	167	149
Pozostałe odsetki zapłacone	40	22
Razem	579 005	415 457

UZGODNIENIE POZYCJI SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ ZE SPRAWOZDANIEM Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	Nota	31.12.2018	W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych ujęte w:			31.12.2019
			działalności finansowej		działalności operacyjnej	
			Zaciągnięcie	Splata	Inne zmiany, w tym różnice kursowe	
Zobowiązania wobec banków	26	4 292 286	11 096 009	(10 555 156)	(21 880)	4 811 259
overdraft w ramach dostępnego limitu		10 513	-	-	(432)	10 081
zobowiązanie z tytułu kredytów w rachunku bieżącym		1 881 512	11 096 009	(10 555 156)	43	2 422 408
zobowiązanie z tytułu kredytów terminowych		100 007	-	-	-	100 007
zobowiązanie z tytułu nabycia wierzytelności		2 300 254	-	-	(21 491)	2 278 763
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	28	12 841 500	3 504 656	-	(106 181)	16 239 975
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	29	3 311 148	7 624 688	(6 948 500)	72 690	4 060 026
Razem		20 444 934	22 225 353	(17 503 656)	(55 371)	25 111 260

37. TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

37.1 TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI KAPITAŁOWO

Podmiotami powiązany kapitałowo z Bankiem są PKO Bank Polski SA oraz podmioty z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

INFORMACJE FINANSOWE

DANE WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU

PODMIOT	AKTYWA	
	Należności	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	173 515	173 275
Razem	173 515	173 275

PODMIOT	ZOBOWIĄZANIA				
	Kredyty w rachunku bieżącym i overdraft	Nabycie wierzytelności	Listy zastawne i obligacje	Inne zobowiązania	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	2 282 481	2 278 763	62 416	57 897	46 084
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	-	19	-
PKO Leasing SA	-	-	-	577	-
PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA	-	-	-	31	-
PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA	-	-	64 423	-	-
PKO VC -fizan	-	-	33 698	-	-
Razem	2 282 481	2 278 763	160 537	58 524	46 084

PODMIOT	Udzielone zobowiązania finansowe	Otrzymane zobowiązania warunkowe
PKO Bank Polski SA	-	4 230 566
Razem	-	4 230 566

DANE ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2019 ROKU DO 31 GRUDNIA 2019 ROKU

PODMIOT	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	Wynik z pozycji wymiany
PKO Bank Polski SA	1 924	1 642	342 575	317 626	65	(115 511)
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	197	-	-	-
PKO Leasing SA	-	-	225	14	-	-
PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA	-	-	3 417	3 417	-	-
PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA	-	-	25	25	-	-
PKO VC -fizan	-	-	713	713	-	-
Razem	1 924	1 642	347 152	321 796	65	(115 511)

DANE WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU

PODMIOT	AKTYWA	
	Należności	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	168 754	168 289
Razem	168 754	168 289

PODMIOT	ZOBOWIĄZANIA				
	Kredyty w rachunku bieżącym i overdraft	Nabycie wierzytelności	Listy zastawne i obligacje	Inne zobowiązania	w tym z tytułu instrumentów pochodnych
PKO Bank Polski SA	1 742 017	2 300 254	137 491	122 185	15 254
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	-	18	-
PKO Leasing SA	-	-	-	50	-
PKO VC -fizan	-	-	34 675	-	-
Razem	1 742 017	2 300 254	172 166	122 253	15 254

PODMIOT	Udzielone zobowiązania finansowe	Otrzymane zobowiązania warunkowe
PKO Bank Polski SA	-	3 117 320
Razem	-	3 117 320

DANE ZA OKRES OD 1 STYCZNIA 2018 ROKU DO 31 GRUDNIA 2018 ROKU

PODMIOT	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	Wynik z pozycji wymiany
PKO Bank Polski SA	1 633	1 231	273 257	252 074	89	250 073
PKO BP Finat Sp. z o.o.	-	-	193	-	-	-
PKO Leasing SA	-	-	400	-	-	-
PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA	-	-	1 994	1 994	-	-
Qualia Sp. z o.o.	-	-	524	524	-	-
PKO VC -fizan	-	-	14	14	-	-
Razem	1 633	1 231	276 382	254 606	89	250 073

Bank posiada rachunki bieżące oraz zakładał w ciągu okresu sprawozdawczego lokaty w PKO Banku Polskim SA. Ponadto Bank prowadzi strategiczną współpracę z PKO Bankiem Polskim SA. Sprzedaż kredytów mieszkaniowych oraz ich obsługa posprzedażowa, w zakresie nieobjmującym powierzenia zarządzania ryzykiem oraz czynności audytu i kontroli wewnętrznej, jest realizowana w ramach podpisanej 16 stycznia 2015 roku z PKO Bankiem Polskim SA Umowy Outsourcingowej. W ramach tej umowy świadczone jest również wsparcie w zakresie czynności wspomagających.

Bank pozyskuje również finansowanie z PKO Banku Polskiego SA w formie odnawialnych kredytów obrotowych w rachunku bieżącym:

- 29 października 2015 roku Bank zawarł z PKO Bankiem Polskim SA Umowę odnawialnego kredytu obrotowego w rachunku bieżącym do kwoty limitu 900 000 tys. PLN na okres 3 lat. W wyniku podpisania aneksów do umowy kwota limitu wzrosła do 2 000 000 tys. PLN, a okres kredytowania został wydłużony do 29 października 2022 roku;
- 2 lutego 2017 roku Bank zawarł z PKO Bankiem Polskim SA Umowę odnawialnego kredytu obrotowego w rachunku bieżącym do kwoty limitu 1 500 000 tys. PLN na okres 3 lat, który był uruchamiany w transzach. W wyniku podpisania 18 grudnia 2019 roku aneksu okres wykorzystania został wydłużony do 3 lutego 2023 roku, a od 3 lutego 2020 roku kwota limitu będzie wynosiła 2 000 000 tys. PLN.
- 10 lipca 2019 roku Bank zawarł z PKO Bankiem Polskim SA Umowę odnawialnego kredytu obrotowego w rachunku bieżącym do kwoty limitu 1 000 000 tys. PLN na okres 3 lat. Kredyt jest przeznaczony na obsługę wykupu obligacji wyemitowanych w ramach Programu Emisji Obligacji Niepublicznych. Bank pozyskał to finansowanie w związku z występującym od 1 lipca 2019 roku obowiązkiem rejestracji i rozliczeń przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych wszystkich emisji niepublicznych papierów wartościowych, co skutkuje brakiem możliwości wykupu oraz otrzymania środków z nowej emisji (tzw. rolki) tego samego dnia. W wyniku podpisania 18 grudnia 2019 roku

aneksu do umowy od 1 stycznia 2020 roku kwota limitu została podwyższona do 2 500 000 tys. PLN, okres wykorzystania upływa 1 lipca 2022 roku, a kredyt, oprócz obsługi wykupu obligacji wyemitowanych w ramach Programu Emisji Obligacji Niepublicznych, może być przeznaczony również na spłatę zobowiązań z tytułu nabycia wierzytelności oraz obsługę wykupu listów zastawnych.

Na 31 grudnia 2019 roku wszystkie powyżej opisane kredyty były udostępnione w pełnej kwocie.

30 września 2015 roku zawarto z PKO Bankiem Polskim SA Umowę programu emisji („Program”) obligacji PKO Banku Hipotecznego SA do kwoty Programu 2 000 000 tys. PLN w okresie 4 lat oraz Umowę gwarancyjną na mocy której, w związku z podpisanymi do niej aneksami, Gwarant przyjmuje zobowiązanie do obejmowania Obligacji Emitenta na własny rachunek do kwoty 2 000 000 tys. PLN. W wyniku podpisania aneksów do umowy od 21 maja 2018 roku kwota programu została zwiększona do 3 500 000 tys. PLN. 30 września 2019 roku strony przedłużyły obie umowy na kolejny 4-letni okres. 18 lipca 2019 roku Bank zawarł z Biurem Maklerskim PKO Banku Polskiego Umowę Agenta Emisji. Natomiast 18 grudnia 2019 roku PKO Bank Hipoteczny zawarł z PKO Bankiem Polskim SA Umowę dealerską, na podstawie której PKO Bank Polski SA będzie mógł być dealerem dla obligacji emitowanych w ramach Niepublicznego Programu Emisji Obligacji Własnych PKO Banku Hipotecznego SA.

17 listopada 2015 roku podpisano z PKO Bankiem Polskim SA Umowę Ramową Sprzedaży Wierzytelności, na podstawie której kontynuowano w 2019 roku nabywanie portfeli wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie. Szczegółowy opis znajduje się w Notach 22 i 26.

9 listopada 2015 roku Bank zawarł z PKO Bankiem Polskim SA oraz z Powszechną Kasą Oszczędności Bank Polski SA – Oddziałem Biurem Maklerskim PKO Banku Polskiego Umowę Programową dotyczącą Krajowego Programu Emisji Listów Zastawnych. 30 sierpnia 2017 roku strony podpisały umowę zmieniającą i ujednolicającą do Umowy Programowej, w której Bank zleca do Biura Maklerskiego PKO Banku Polskiego pełnienie funkcji subemitenta usługowego.

PKO Bank Polski SA pełni również rolę aranżera i dealera w ramach zawartej 28 września 2016 roku Umowy Programowej, na podstawie której Bank przeprowadza zagraniczne emisje listów zastawnych w ramach zatwierdzonego przez Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF) w Luksemburgu Prospektu Emisyjnego Podstawowego PKO Banku Hipotecznego SA.

31 maja 2019 roku Bank zawarł z PKO Bankiem Polskim SA oraz z Powszechną Kasą Oszczędności Bank Polski SA – Oddziałem Biurem Maklerskim PKO Banku Polskiego Umowę Programową dotyczącą ustanowionego w dniu 11 kwietnia 2019 roku Programu Emisji Obligacji. PKO Bank Polski SA pełni funkcję organizatora oraz agenta kalkulacyjnego, natomiast Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego SA pełni funkcję oferującego oraz subemitenta usługowego.

Ponadto, w ramach transakcji z jednostkami powiązаныmi kapitałowo, PKO BP Finat Sp. z o.o. świadczy na rzecz Banku usługę prowadzenia ksiąg rachunkowych w zakresie gospodarki własnej oraz usługę kadrowo-płacową, PKO Bank Polski SA wynajmuje powierzchnię biurową, PKO Leasing SA dostarcza samochody w ramach umowy leasingu, a w PKO Towarzystwo Ubezpieczeniowe SA Bank ubezpiecza swoje ryzyko kredytowe.

W okresie sprawozdawczym Bank nie zawierał transakcji z podmiotami powiązаныmi na warunkach innych niż rynkowe.

37.2 TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI OSOBOWO

Na 31 grudnia 2019 roku jednostkami powiązаныmi z Bankiem poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Hipotecznego SA bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawało 10 podmiotów, z czego w 2019 roku tylko z jednym z tych podmiotów Bank posiadał czynną umowę i dokonywał płatności z tytułu nabycia towarów. Natomiast na 31 grudnia 2018 roku z Bankiem poziąanych było 12 podmiotów z którymi w trakcie 2018 roku nie wystąpiły transakcje wzajemne.

37.3 ŚWIADCZENIA DLA KLUCZOWEGO PERSONELU KIEROWNICZEGO PKO BANKU HIPOTECZNEGO

Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku zostały opisane w Sprawozdaniu Zarządu z działalności PKO Banku Hipotecznego SA za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku (Rozdział 6.5).

INFORMACJE FINANSOWE

KOSZTY WYNAGRODZEŃ ZARZĄDU I RADY NADZORCZEJ BANKU	01.01.2019 - 31.12.2019	01.01.2018 - 31.12.2018
Zarząd Banku ¹⁾		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze ²⁾	2 025	2 356
Świadczenia długoterminowe ³⁾	188	237
Płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych ⁴⁾	469	594
Świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o świadczenie usług	-	129
Razem	2 681	3 316
Rada Nadzorcza Banku (niezależni członkowie Rady Nadzorczej)		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze ¹⁾	138	138
Razem	138	138

¹⁾ W tym członkowie Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje;

²⁾ Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się: wynagrodzenia, składki na ubezpieczenie społeczne, PPE, inne świadczenia oraz rezerwa na nieodroczone zmienne składniki wynagrodzeń, rozliczenie których nastąpiło lub nastąpi w ciągu 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego;

³⁾ W pozycji świadczenia długoterminowe ujęto rezerwy na odroczone zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane w środkach pieniężnych, które będą wypłacane po okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego;

⁴⁾ W pozycji płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych ujęto rezerwy na odroczone zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane w formie instrumentu finansowego tj. akcji fantomowych. Przeliczenie akcji fantomowych na gotówkę jest dokonywane po okresie retencyjnym.

REZERWA NA ZMIENNE SKŁADNIKI WYNAGRODZEŃ	31.12.2019 (za lata 2016-2019)	31.12.2018 (za lata 2015-2018)
Zarząd Banku ¹⁾	2 037	2 754
pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze (MRT) ²⁾	2 808	2 151
Razem rezerwa	4 845	4 905

WYNAGRODZENIE WYPŁACONE W ROKU	01.01.2019 - 31.12.2019 (za lata 2015-2018)	01.01.2018 - 31.12.2018 (za lata 2015-2017)
przyznane w formie gotówki		
Zarząd Banku ¹⁾	515	731
pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze (MRT) ²⁾	975	850
przyznane w formie instrumentu finansowego		
Zarząd Banku ¹⁾	735	540
pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze (MRT) ²⁾	223	144
Razem wypłacone	2 448	2 265

¹⁾ W tym członkowie Zarządu, którzy przestali pełnić swoje funkcje;

²⁾ MRT - Material Risk Takers;

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE PRZEZ BANK NA RZECZ KIEROWNICTWA

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku oraz od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku Bank nie udzielił kredytów i pożyczek członkom kierownictwa.

W ramach podpisanej 17 listopada 2015 roku z PKO Bankiem Polskim SA Umowy Ramowej Sprzedaży Wierzytelności Bank nabył portfele wierzytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych, w których skład wchodziły dwa kredyty udzielone jednemu z Członków Rady Nadzorczej Banku. Na 31 grudnia 2019 roku ich wartość bilansowa wynosiła 621 tys. PLN, a na 31 grudnia 2018 roku 656 tys. PLN. Warunki oprocentowania i terminy spłaty nie odbiegają od warunków rynkowych.

38. WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

38.1 KATEGORIE WYCENY DO WARTOŚCI GODZIWEJ AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH WYCENIANYCH W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ DO WARTOŚCI GODZIWEJ

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

KLASYFIKACJA SKŁADNIKÓW AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH	Bank klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii: Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach, Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych, Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny. W zależności od kategorii klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych stosuje się różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej.
POZIOM 1 CENY KWOTOWANE NA AKTYWNYCH RYNKACH	Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Bank klasyfikuje instrumenty finansowe dla których istnieje aktywny rynek i dla których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wartość rynkową będącą ceną kupna. Papiery wartościowe wyceniane są do fixingu z platformy Bondspot.
POZIOM 2 TECHNIKI WYCENY OPARTE NA OBSERWOWALNYCH DANYCH RYNKOWYCH	Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach w których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujące na cenach). Do tej kategorii Bank klasyfikuje instrumenty finansowe, dla których brak jest aktywnego rynku, tj. instrumenty pochodne CIRS, IRS oraz FX-Forward.
POZIOM 3 POZOSTAŁE TECHNIKI WYCENY	Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). Bank nie posiadał instrumentów klasyfikowanych do tej kategorii.
PRZENIESIENIA	Przeniesienia instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występują na podstawie dostępności kwotowania z aktywnego rynku według stanu na koniec okresu sprawozdawczego. Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub zastosowania do wyceny nowego nieobserwowalnego czynnika ryzyka, która jednocześnie skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu. Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny. W ciągu 2019 roku oraz 2018 roku nie nastąpiły przeniesienia między poziomami hierarchii wartości godziwej.

METODY WYCENY ORAZ OBSERWOWALNE DANE WEJŚCIOWE

INSTRUMENTY FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ	Metody (techniki) wyceny	Obserwowalne dane wejściowe
CIRS	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o krzywe rentowności	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA (Forward Rate Agreement), IRS (Interest Rate Swap), basis swap, kwotowania CDS (Credit Default Swap).
IRS	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o krzywe rentowności	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA (Forward Rate Agreement), IRS (Interest Rate Swap).
FX-Forward	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych w oparciu o krzywe rentowności	Krzywe rentowności zbudowane są w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego oraz rynku transakcji FX-Forward.

INFORMACJE FINANSOWE

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty zabezpieczające	20	173 275	-	173 275	-
CIRS		163 676	-	163 676	-
FX-Forward		382	-	382	-
IRS		9 217	-	9 217	-
Papiery wartościowe	21	1 240 161	1 240 161	-	-
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		1 240 161	1 240 161	-	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		1 413 436	1 240 161	173 275	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające	20	46 084	-	46 084	-
CIRS		45 237	-	45 237	-
FX-Forward		847	-	847	-
IRS		-	-	-	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		46 084	-	46 084	-

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty zabezpieczające	20	168 289	-	168 289	-
CIRS		162 100	-	162 100	-
FX-Forward		237	-	237	-
IRS		5 952	-	5 952	-
Papiery wartościowe	21	842 965	842 965	-	-
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		842 965	842 965	-	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		1 011 254	842 965	168 289	-
Pochodne instrumenty zabezpieczające	20	15 254	-	15 254	-
CIRS		14 786	-	14 786	-
FX-Forward		468	-	468	-
IRS		-	-	-	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		15 254	-	15 254	-

38.2 AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Dla większości instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do określenia wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na oszacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp dyskontowych. Wyliczenia modelowe zawierają pewne uproszczenia i są wrażliwe na przyjmowane założenia.

Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwej instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a wartością godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, krótkie okresy przeszacowania stóp, unikalność instrumentu lub krótki okres od daty emisji) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu równa wartości godziwej. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kasa, środki w Banku Centralnym
- należności od banków,
- zobowiązania wobec banków,
- zobowiązania wobec klientów,
- wyemitowane listy zastawne w PLN, których oprocentowanie jest zmienne,
- wyemitowane obligacje.

W związku z emisją listów zastawnych w EUR i PLN, których oprocentowanie jest stałe w okresie, ich wartość godziwa została wyznaczona w oparciu o zaobserwowaną cenę na rynku regulowanym (giełda w Luksemburgu dla listów zastawnych w EUR oraz giełda w Warszawie dla listów zastawnych w PLN).

W odniesieniu do kredytów i pożyczek wobec klientów bez rozpoznanej utraty wartości zastosowano model oparty o szacowane wartości bieżące przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniających wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim kwartale zakończonym dniem bilansowym. Dla kredytów z rozpoznaną utratą wartości przyjmuje się, że wartość godziwa jest równa ich wartości bilansowej.

INFORMACJE FINANSOWE

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2019	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd.	wartość wymaganej zapłaty	20	20
Należności od banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	31	31
Kredyty i pożyczki wobec klientów, w tym:			25 821 070	25 138 514
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	25 821 070	25 138 514
Inne aktywa finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	217	217
Zobowiązania wobec banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 811 259	4 811 259
Zobowiązania wobec klientów	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 885	4 885
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	1,2	zdyskontowane przepływy pieniężne, notowania na rynku regulowanym	16 239 975	16 452 033
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 060 026	4 060 026
Pozostałe zobowiązania finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty	20 113	20 113

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ NA 31 GRUDNIA 2018 ROKU	poziom hierarchii wartości godziwej	metoda wyceny	31.12.2018	
			wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	nd.	wartość wymaganej zapłaty	6	6
Należności od banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	22	22
Kredyty i pożyczki wobec klientów, w tym:			21 070 469	21 026 457
kredyty mieszkaniowe	3	zdyskontowane przepływy pieniężne	21 070 469	21 026 457
Inne aktywa finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	449	449
Zobowiązania wobec banków	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 292 286	4 292 286
Zobowiązania wobec klientów	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	4 359	4 359
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	1,2	zdyskontowane przepływy pieniężne, notowania na rynku regulowanym	12 841 500	12 855 959
Zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	2	zdyskontowane przepływy pieniężne	3 311 148	3 311 148
Pozostałe zobowiązania finansowe	3	wartość wymaganej zapłaty	14 388	14 388

39. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

W 2019 roku oraz 2018 roku, ze względu na specyfikę działalności biznesowej, Bank nie analizował wyników działalności w podziale na segmenty.

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

40. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W PKO BANKU HIPOTECZNYM SA

Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA ma na celu zapewnienie stabilności finansowej Banku, ochronę wartości i bezpieczeństwa emitowanych listów zastawnych oraz zapewnienie bezpieczeństwa środków pochodzących z emisji obligacji oraz pozostałych źródeł finansowania działalności Banku. Zakładany poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

W Banku zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka, które podlegają zarządzaniu:

Rodzaj ryzyka	Rozdział
kredytowe	41
koncentracji	42
rezydualne	43
płynności	44
stopy procentowej	45
walutowe	46
modeli	47
operacyjne	48
biznesowe	49
braku zgodności	50
utruty reputacji	51
kapitałowe	52

40.1 GŁÓWNE ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Zarządzanie ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- proces zarządzania ryzykiem, w tym proces kredytowy, jest określony i regulowany przez strategię, polityki i procedury przyjęte przez Zarząd i zaakceptowane przez Radę Nadzorczą PKO Banku Hipotecznego SA,
- Bank zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka bankowego i przeprowadza procesy ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Proces) oraz ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) przy czym:
  - a) proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka oraz na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
  - b) metody zarządzania ryzykiem, modele i ich założenia oraz systemy są dostosowane do skali i złożoności ryzyka oraz okresowo weryfikowane i walidowane,
- struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem zapewnia niezależność obszaru ryzyka, w tym niezależność wyceny nieruchomości i podejmowania decyzji kredytowych od działalności biznesowej,
- proces zarządzania ryzykiem jest zintegrowany z procesami planistycznymi i kontrolingowymi oraz wspiera realizację strategii Banku, przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko,
- proces zarządzania ryzykiem jest spójny z zasadami zarządzania ryzykiem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, w tym również w zakresie wykorzystania grupowych modeli ryzyka, dostosowanych do specyfiki działania PKO Banku Hipotecznego SA oraz zatwierdzonych przez właściwe organy PKO Banku Hipotecznego SA.

SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

System zarządzania ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA obejmuje następujące elementy:

40.2 ELEMENTY SYSTEMU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Na system zarządzania ryzykiem w PKO Banku Hipotecznym SA składają się:

IDENTYFIKACJA RYZYKA

Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu tego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku. Przynajmniej raz do roku następuje aktualizacja oceny poszczególnych rodzajów ryzyka pod kątem ich istotności.

POMIAR LUB OCENA RYZYKA

Pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a ocena ryzyka polega na określeniu wielkości ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych, których celem jest określenie potencjalnego wpływu niekorzystnych zmian w otoczeniu i funkcjonowaniu Banku na jego sytuację finansową.

KONTROLA RYZYKA

Kontrola ryzyka polega na określeniu narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania lub ograniczania poziomu ryzyka w poszczególnych obszarach działalności Banku. Kontrola ryzyka obejmuje ustalenie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności w postaci strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia podejmowane są działania zarządcze.

PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka polega na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyłeń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń), a także przeprowadzaniu testów warunków skrajnych. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności.

RAPORTOWANIE RYZYKA

Raportowanie ryzyka polega na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców.

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE

Działania zarządcze podejmowane przez Bank polegają w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń,

podejmowaniu decyzji, w tym o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

40.3 ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU

Zarządzanie ryzykiem jest nadzorowane przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w PKO Banku Hipotecznym SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na poziom ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem jest realizowane na trzech niezależnych, wzajemnie uzupełniających się poziomach:

- pierwszy poziom tworzą struktury organizacyjne zarządzające produktem, organizujące sprzedaż produktów i obsługę klientów oraz inne komórki organizacyjne realizujące zadania operacyjne generujące ryzyko, funkcjonujące na podstawie regulacji wewnętrznych,
- drugi poziom obejmuje działalność komórki do spraw zgodności oraz identyfikację, pomiar lub ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także stwierdzanych zagrożeń i nieprawidłowości – zadania realizowane są przez wyspecjalizowane komórki organizacyjne działające na podstawie regulacji wewnętrznych Banku; celem tych komórek jest tworzenie regulacji wewnętrznych określających zasady, metody, narzędzia i procedury zarządzania ryzykiem, a także pomiar efektywności działalności,
- trzeci poziom stanowi działalność komórki audytu wewnętrznego, realizującej niezależne audyty elementów systemu zarządzania Bankiem, w tym systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej; audyt wewnętrzny funkcjonuje odrębnie od pierwszego i drugiego poziomu.

Niezależność poziomów polega na zachowaniu organizacyjnej odrębności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiego poziomu w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszego poziomu,
- funkcja trzeciego poziomu jest niezależna od funkcji pierwszego i drugiego poziomu.

Komórki organizacyjne PKO Banku Hipotecznego SA odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w zakresie przyznaných kompetencji obejmują:

BIURO RYZYKA

Biuro Ryzyka odpowiada w szczególności za zarządzanie następującymi typami ryzyk: kredytowym, rezydualnym, koncentracji, płynności, stopy procentowej, walutowym, biznesowym oraz za zarządzanie adekwatnością kapitałową, w tym za:

- identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka,
- pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- współpracę z organami nadzoru w ramach obszaru ryzyka (BION, inspekcje, wyjaśnienia, ankiety, etc.)
- analizy rynku nieruchomości, zasady wyceny nieruchomości, w tym zasady wyznaczania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości (BHWN),
- zarządzanie wierzytelnościami trudnymi i podejmowanie efektywnych działań w celu odzyskania tych należności.

ZESPÓŁ DS. ZGODNOŚCI W BIURZE ZGODNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I OBSŁUGI PRAWNEJ

Zespół ds. Zgodności, stanowiący wyodrębnioną organizacyjnie komórkę wewnętrzną Biura Zgodności, Bezpieczeństwa i Obsługi Prawnej, odpowiada w szczególności za kształtowanie systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności w tym identyfikowanie, ocenę, kontrolę i monitorowanie tego ryzyka, jak również przygotowanie raportów w tym zakresie oraz kształtowanie systemu zarządzania ryzykiem utraty reputacji.

ZESPÓŁ DS. WALIDACJI I KONTROLI RYZYKA

Zespół ds. Walidacji i Kontroli Ryzyka odpowiada w szczególności za zapewnienie efektywnego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, w tym identyfikacji, pomiaru, monitorowania, kontroli i raportowania tego ryzyka, projektowanie standardów zarządzania ryzykiem modeli i ocenę poziomu tego ryzyka, walidację modeli, współpracę w tym zakresie z jednostką walidacji modeli w PKO Banku Polskim SA oraz za kształtowanie i monitorowanie funkcjonowania rozwiązań systemowych dotyczących wykonywania funkcji kontroli w odniesieniu do procesów

uznanych za istotne na potrzeby systemu kontroli wewnętrznej, w tym prowadzenie matrycy funkcji kontroli. W ramach odpowiedzialności Zespołu jest również koordynowanie procesu zarządzania danymi i jakością danych w Banku i nadzór nad bezpieczeństwem systemów informatycznych.

Zarządzanie ryzykiem wspierają komitety:

KOMITET AUDYTU I FINANSÓW RADY NADZORCZEJ („KAF”)

Komitety wspiera Radę Nadzorczą w szczególności poprzez:

- monitorowanie i okresowe wyrażanie opinii w przedmiocie: adekwatności i skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem, stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, stosowania Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, adekwatności i skuteczności procedury anonimowego zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych,
- opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej, rekomendowanie Radzie Nadzorczej firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Banku,
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, w tym przegląd okresowych i rocznych sprawozdań finansowych Banku,
- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej oraz niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych,
- opiniowanie uchwał Zarządu Banku w zakresie systemu kontroli wewnętrznej, których zatwierdzenie należy do kompetencji Rady Nadzorczej.

KOMITET DS. RYZYKA RADY NADZORCZEJ („KR”)

Komitety wspiera Radę Nadzorczą w szczególności poprzez:

- opiniowanie całościowej bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka, strategicznych kierunków i zadań w zakresie ryzyka w kontekście strategii Banku i uwarunkowań wynikających z sytuacji makroekonomicznej oraz otoczenia regulacyjnego, a w szczególności opracowanej przez Zarząd strategii zarządzania ryzykiem i dopuszczalnego ogólnego poziomu ryzyka Banku,
- monitorowanie zgodności polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym,
- analizowanie okresowych raportów związanych z ryzykiem, w tym poziomu wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko, i opracowywanie na ich bazie odpowiednich wytycznych, a także okresowe weryfikowanie realizacji strategii zarządzania ryzykiem,
- wydawanie opinii w sprawie adekwatności kapitałowej, zasad oceny zdolności kredytowej, modeli pomiaru ryzyka, modelu pomiaru utraty wartości,
- opiniowanie zasad polityki informacyjnej w zakresie adekwatności kapitałowej, zarządzania adekwatnością kapitałową, ryzykiem płynności, ryzykiem operacyjnym, ryzykiem modeli i pomiaru utraty wartości,
- opiniowanie projektu Regulaminu Ustalania Bankowo-Hipotecznej Wartości Nieruchomości.

KOMITET ZARZĄDZANIA AKTYWAMI I PASYWAMI („KZAP”)

Komitety wspiera Zarząd Banku w szczególności poprzez:

- wsparcie funkcji zarządzania ryzykiem płynności, stopy procentowej, biznesowym, w tym zmian makroekonomicznych, walutowym, kapitałowym, w tym nadmiernej dźwigni finansowej oraz ryzykiem modeli ich pomiaru,
- zarządzanie adekwatnością kapitałową Banku,
- rozpatrywanie materiałów dotyczących adekwatności kapitałowej, kapitału własnego, kapitału wewnętrznego, testów warunków skrajnych, ryzyk wskazanych powyżej, jak również limitów tolerancji na te ryzyka,
- podejmowanie decyzji dotyczących działania Banku, w szczególności w zakresie miar i limitów dla ryzyk oraz uruchomienia kapitałowych i płynnościowych działań awaryjnych,
- wydawanie rekomendacji dla właściwych organów Banku, komórek organizacyjnych, członków Zarządu Banku, zespołów projektowych lub zadaniowych - w zakresie swoich kompetencji.

KOMITET KREDYTOWY („KK”)

Komitety wspiera Zarząd Banku w szczególności poprzez:

- wsparcie funkcji zarządzania ryzykiem kredytowym, koncentracji, rezydualnym oraz ryzykiem modeli ich pomiaru,

- rozpatrywanie materiałów dotyczących ryzyk wskazanych powyżej, profilu i struktury jakościowej portfela kredytowego, odpisów na oczekiwane straty kredytowe, nabywania portfeli wierzytelności kredytowych, rynku nieruchomości,
- podejmowanie decyzji dotyczących działania Banku, w szczególności w zakresie miar i limitów dla ryzyk, wyników walidacji modeli ryzyk, metodologii i modeli kalkulacji odpisów na oczekiwane straty kredytowe, punktów odcięcia (cut-offs) stosowanych w ramach oceny ryzyka kredytowego, wierzytelności kredytowych nabywanych przez Bank, pojedynczych transakcji kredytowych,
- wydawanie rekomendacji dla właściwych organów Banku, komórek organizacyjnych, członków Zarządu Banku, zespołów projektowych lub zadaniowych - w zakresie swoich kompetencji.

KOMITET STRATEGII I INICJATYW BIZNESOWYCH („KSIB”)

Komitety wspiera Zarząd Banku w szczególności poprzez:

- wsparcie funkcji zarządzania ryzykiem operacyjnym, utraty reputacji, braku zgodności oraz ryzykiem modeli ich pomiaru,
- rozpatrywanie materiałów dotyczących ryzyk wskazanych powyżej, kierunków rozwoju Banku, strategii Banku i strategii IT, inicjatyw związanych z realizacją strategii Banku i strategii IT wraz z analizą ryzyka operacyjnego, oferty produktowej, rentowności produktów, procesu kredytowego,
- podejmowanie decyzji dotyczących działania Banku, w szczególności w zakresie zarządzania ww. ryzykami oraz modeli ich pomiaru, a także miar i limitów dla tych ryzyk,
- wydawanie rekomendacji dla właściwych organów Banku, komórek organizacyjnych, członków Zarządu Banku, zespołów projektowych lub zadaniowych - w zakresie swoich kompetencji.

KOMITET JAKOŚCI DANYCH („KJD”)

Komitety wspiera Zarząd Banku w szczególności poprzez:

- określanie kierunków działań w zakresie zarządzania jakością danych oraz architekturą danych w Banku w kontekście Systemu Zarządzania Danymi („SZD”),
- nadzór nad funkcjonowaniem SZD, w tym ocena jego efektywności i działań poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku.

Komitety, Zarząd i Rada Nadzorcza są odbiorcami cyklicznych raportów dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

40.4 IDENTYFIKACJA ISTOTNYCH RODZAJÓW RYZYKA

ISTOTNOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW RYZYKA

Istotność poszczególnych rodzajów ryzyka ustalana jest w oparciu o analizę całej działalności Banku.

Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka na działalność Banku, przy czym rozróżniane są trzy typy rodzajów ryzyka:

- ryzyka istotne – podlegające aktywnemu zarządzaniu,
- ryzyka podlegające monitorowaniu – dla których przeprowadza się monitoring istotności,
- inne niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku rodzaje ryzyka (nieistotne i niemonitorowane).

Ocena istotności poszczególnych rodzajów ryzyka dokonywana jest cyklicznie, na podstawie informacji ilościowych i jakościowych. W pierwszej kolejności, wynikiem takiej oceny jest zdefiniowanie wszystkich występujących w Banku ryzyk, a następnie klasyfikacja danego rodzaju ryzyka do jednej z dwóch kategorii: ryzyko istotne lub ryzyko podlegające monitorowaniu. Ocena istotności dokonywana jest również każdorazowo w przypadku istotnej zmiany zakresu lub profilu działalności Banku.

Rodzaje ryzyka uznane za istotne:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko płynności, w tym ryzyko finansowania,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko modeli.

Dodatkowo, następujące rodzaje ryzyka zostały uznane przez Bank za podlegające monitorowaniu:

- ryzyko koncentracji,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko rezydualne,
- ryzyko biznesowe, w tym ryzyko zmian makroekonomicznych,
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko utraty reputacji,
- ryzyko kapitałowe, w tym ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej.

Dla rodzajów ryzyka podlegających monitorowaniu Bank określił i monitoruje kryteria istotności. Spełnienie kryteriów istotności powoduje uznanie tego rodzaju ryzyka za istotne dla Banku.

W Strategii Zarządzania Ryzykiem Bank zdefiniował szereg limitów strategicznych definiujących apetyt na poszczególne rodzaje ryzyka. Limity te są na bieżąco monitorowane. W trakcie 2019 roku oraz 2018 roku żaden z limitów strategicznych nie został przekroczony.

41. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wiarytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań. Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

PKO Bank Hipoteczny SA posiada zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które mają na celu właściwą ocenę ryzyka transakcji kredytowej na etapie wniosku o udzielanie kredytu oraz w trakcie życia transakcji (monitoring), jak również odpowiednie zabezpieczenie ryzyka poprzez stosowanie odpowiednich technik ograniczania ryzyka kredytowego.

Realizację zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metody wewnętrznych ratingów (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego.

41.1 POMIAR I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO

PKO Bank Hipoteczny SA dokonuje pomiaru i oceny ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczej transakcji kredytowej oraz na poziomie portfelowym.

Pomiar i ocena ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej dokonywana jest przez PKO Bank Hipoteczny SA z wykorzystaniem grupowych modeli ryzyka dostosowanych do specyfiki działania PKO Banku Hipotecznego SA oraz zatwierdzonych przez właściwe organy PKO Banku Hipotecznego SA. Grupowe modele ryzyka wykorzystywane w PKO Banku Hipotecznym SA bazują na danych aplikacyjnych, behawioralnych oraz danych z Biura Informacji Kredytowej. Przegląd (monitoring) modeli i ich walidacja są dokonywane osobno na bazie portfela Banku, portfela PKO Banku Polskiego SA i połączonych portfeli obu banków.

Szczegółowe zasady i zakres współpracy w ramach Grupy PKO Banku Polskiego w zakresie grupowych modeli ryzyka określają zapisy zawartej z PKO Bankiem Polskim SA Umowy outsourcingowej opisanej w Nocie 37.1.

W procesie kredytowym w ramach oceny ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej Bank dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta w ujęciu jakościowym i ilościowym, a także ocenia zabezpieczenie. Jakościowa ocena zdolności kredytowej to analiza dostępnych informacji o kliencie pochodzących z wewnętrznych oraz zewnętrznych źródeł informacji, a także ocena wybranych cech socjodemograficznych opisujących klienta z punktu widzenia statystycznego ryzyka danego dłużnika. Ocena ilościowa polega natomiast na zbadaniu sytuacji finansowej klienta w celu stwierdzenia czy posiada on wystarczające środki finansowe na terminową spłatę zobowiązań, w tym z tytułu wnioskowanego kredytu. Zdolność kredytowa badana jest m.in. na podstawie przedkładanej przez klienta dokumentacji, której kompletność, autentyczność oraz zgodność ze stanem faktycznym i prawnym podlega weryfikacji. Ocena zabezpieczenia, a w szczególności bankowo-hipotecznego wartości nieruchomości, polega na zweryfikowaniu kryteriów decydujących o dopuszczalności i skuteczności zabezpieczenia jako możliwego źródła odzyskania wiarytelności.

W przypadku nabywania wiarytelności z tytułu kredytów mieszkaniowych od PKO Banku Polskiego SA, Bank dokonuje oceny ryzyka kredytowego transakcji będących przedmiotem nabycia zgodnie z obowiązującą w PKO Banku

Hipotecznym SA metodyką oceny nabywanych wierzytelności. W szczególności oceniana jest: zdolność kredytowa klienta według danych na moment udzielania przez PKO Bank Polski SA kredytu będącego przedmiotem przelewu, bieżąca ocena scoringu PD IRB (w oparciu o grupowy model scoringowy zgodny z wymogami metody wewnętrznych ratingów (ang. Internal Ratings-Based Approach - IRB)) oraz bieżąca terminowość spłat, eliminując z transferu wierzytelności niespełniające kryteriów metodyki.

Dodatkowo portfele nabywanych wierzytelności podlegają wycenie przeprowadzanej przez niezależną stronę trzecią, w celu zapewnienia obiektywnej oceny wartości nabywanych portfeli. W ramach tej wyceny dokonywana jest również ocena kosztów ryzyka oczekiwanych dla danego portfela wierzytelności, która znajduje odzwierciedlenie w finalnej cenie jaką Bank płaci za dany portfel.

W celu określenia ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym, Bank wykorzystuje następujące metody pomiaru i wyceny ryzyka:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (ang. *probability of default* - „PD”),
- stratę w przypadku niewypłacalności (ang. *loss given default* - „LGD”),
- oczekiwaną stratę kredytową (ang. *expected credit loss* - „ECL”),
- udział i strukturę kredytów z rozpoznaną utratą wartości (ang. *non performing loans* - „NPL”),
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości odpisami (ang. *coverage ratio* - „CR”),
- koszt ryzyka (ang. *Risk costs* - „RC”),
- analizy typu vintage.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na wyznaczanie poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego. Wyniki analiz udostępnianych organom Banku umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie właściwych działań ograniczających ryzyko prowadzonej działalności.

Strukturę portfela kredytowego według przedziałów parametru PD prezentuje tabela w Nocie 41.4.4.

41.2 KONTROLA RYZYKA KREDYTOWEGO

Kontrola ryzyka kredytowego polega na określeniu narzędzi do diagnozowania poziomu ryzyka kredytowego oraz stosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka do ograniczania poziomu ryzyka kredytowego, zarówno w procesach kredytowych, jak i na poziomie portfelowym. Głównym narzędziem kontrolowania ryzyka kredytowego są ustalone strategiczne limity tolerancji na ryzyko kredytowe. Bank kontroluje poziom ekspozycji kredytowej wobec klientów Banku lub grup powiązanych klientów w rozumieniu ustawy Prawo bankowe, ustalając limity kompetencji określające maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych.

41.3 UTRATA WARTOŚCI EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH

PKO Bank Hipoteczny SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości lub dla których nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia stosownych odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

W zakresie pomiaru utraty wartości Bank stosuje zapisy standardu MSSF 9, który opiera się na koncepcji strat oczekiwanych. Model utraty wartości ma zastosowanie do aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, obejmujących:

- dłużne instrumenty finansowe obejmujące zaangażowania o charakterze kredytowym oraz papiery wartościowe,
- zobowiązania pozabilansowe finansowe oraz gwarancyjne.

Zgodnie z MSSF 9 utrata wartości jest mierzona jako 12 miesięczne oczekiwane straty kredytowe albo dożywotnie oczekiwane straty kredytowe. Horyzont pomiaru oczekiwanej straty zależy od tego czy nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia. Ze względu na to kryterium aktywa finansowe alokowane są do 4 koszyków (ang. stage).

Portfel wg MSSF 9	Okres oczekiwanych strat kredytowych
Koszyk 1 (aktywa, których ryzyko kredytowe nie wzrosło istotnie od momentu początkowego ujęcia)	12 miesięczne oczekiwane straty kredytowe
Koszyk 2 (aktywa, dla których nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego od dnia początkowego ujęcia)	dożywotnie oczekiwane straty kredytowe
Koszyk 3 (aktywa z utratą wartości)	
Koszyk 4 (aktywa nabyte lub udzielone z utratą wartości - POCl)	

Strata oczekiwana wyznaczana jest jako iloczyn parametrów ryzyka kredytowego: prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), poziomu straty w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) oraz wartości ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), przy czym każdy z powyższych parametrów ma postać wektora o wymiarze liczby miesięcy pokrywających horyzont szacowania straty kredytowej.

W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Koszyka 1, Bank stosuje 12-miesięczny horyzont szacowania straty oczekiwanej, chyba że termin wymagalności jest krótszy niż 12 miesięcy. W przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do Koszyka 2, strata oczekiwana szacowana jest w horyzoncie do daty zapadalności kredytu. Zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku, strata oczekiwana jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach, zdyskontowanych efektywną stopą procentową.

Istotny wzrost ryzyka kredytowego określa się z uwzględnieniem poziomu prawdopodobieństwa niewypłacalności oraz jego zmian w stosunku do poziomu z momentu początkowego ujęcia kredytu. W celu oceny istotnego wzrostu ryzyka kredytowego Bank stosuje model oparty na kalkulacji marginalnego PD, czyli prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w określonym miesiącu. Prawdopodobieństwo to uzależnione zostało od czasu, który upłynął od momentu uruchomienia ekspozycji. Dzięki temu możliwe jest odwzorowanie charakterystycznego dla ekspozycji wobec osób fizycznych zróżnicowania jakości kredytowej w czasie życia ekspozycji. Krzywe marginalnego PD wyznaczone zostały na podstawie danych historycznych. Indywidualne przypisanie marginalnego PD do poszczególnych ekspozycji, uzyskiwane jest poprzez skalowanie krzywej wyznaczonej na poziomie portfela do indywidualnej oceny ekspozycji/klienta uzyskiwanej z modeli aplikacyjnych (wykorzystujących dane z wniosków kredytowych) oraz behawioralnych. Bank identyfikuje przesłankę istotnego wzrostu ryzyka kredytowego dla danej ekspozycji w oparciu o porównanie indywidualnych krzywych prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie trwania ekspozycji na datę początkowego ujęcia oraz na datę raportową. Dla każdej daty raportowej porównywane są tylko te części oryginalnej i obecnej krzywej prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania, które odpowiadają okresowi począwszy od daty raportowej do zapadalności ekspozycji. Porównanie opiera się na wartościach średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie życia kredytu w analizowanym okresie korygowanego o bieżące oraz prognozowane wskaźniki makroekonomiczne. Rezultat tego porównania, określany mianem statystyki α , odnoszony jest do wartości progowej, powyżej której wzrost ryzyka kredytowego uznaje się za istotny. Wartość progowa ustalana jest w oparciu o historyczne powiązania pomiędzy wartościami statystyki α , a wystąpieniem stanu niewykonania zobowiązania (default). W procesie tym minimalizuje się prawdopodobieństwo:

- zaklasyfikowania do zbioru ekspozycji kredytowych ze znaczącym wzrostem poziomu ryzyka kredytowego (na podstawie statystyki) ekspozycji kredytowej, w przypadku której w badanym okresie nie wystąpiło zdarzenie niewykonania zobowiązania (błąd typu I),
- niezaklasyfikowania do zbioru ekspozycji kredytowych ze znaczącym wzrostem poziomu ryzyka kredytowego (na podstawie statystyki) ekspozycji kredytowej, w przypadku której w badanym okresie wystąpiło zdarzenie niewykonania zobowiązania (błąd typu II).

Według danych obowiązujących na koniec 2019 roku przesłanką istotnego pogorszenia jakości kredytowej jest co najmniej 3-krotny wzrost parametru PD w porównaniu do wartości na moment rozpoznania w księgach. W odniesieniu do ekspozycji kredytowych, w przypadku których aktualne ryzyko niewypłacalności nie przekracza poziomu uwzględnionego w cenie udzielonego finansowania, wyniki porównania krzywych prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania na datę początkowego ujęcia oraz na datę raportową nie stanowią o rozpoznaniu znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego.

W celu identyfikacji pozostałych przesłanek istotnego wzrostu ryzyka kredytowego Bank wykorzystuje pełną dostępną informację jakościową i ilościową, w tym:

- działania restrukturyzacyjne wprowadzające dla dłużnika udogodnienia wymuszone jego trudną sytuacją finansową (ang. forbearance),
- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek dłuższe niż 30 dni,
- istotne podwyższenie wskaźnika LTV,
- kwarantanna w Koszyku 2 ekspozycji, dla których w ciągu minionych 3 miesięcy ustała przesłanka utraty wartości,
- złożenie wniosku o upadłość konsumencką przez któregokolwiek z współkredytobiorców,
- transfer ekspozycji kredytowej do zarządzania przez jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne Banku.

Przesłanką utraty wartości ekspozycji kredytowej jest w szczególności:

- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek dłuższe niż 90 dni,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności wymuszone względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z trudności finansowych klienta (do czasu uznania wierzytelności za uzdrowioną),
- postawienie należności w stan wymagalności wskutek dokonanego przez Bank wypowiedzenia,
- ogłoszenie upadłości konsumenckiej przez co najmniej jednego współkredytobiorcę,
- tzw. zarażanie, tj. sytuacje w której rozpoznanie utraty wartości w odniesieniu do ekspozycji kredytowej implikuje konieczność jej rozpoznania w odniesieniu do wszystkich ekspozycji kredytowych z tytułu kredytów mieszkaniowych współkredytobiorców tego kredytu – w ramach tej przesłanki sprawdzane są zarówno ekspozycje Banku, jak i PKO Banku Polskiego SA.

W celu wyznaczenia wartości aktywów na moment niewykonania zobowiązania w danym okresie Bank ustala parametr określający wielkość ekspozycji na ten moment w oparciu o przyszłe spłaty wynikające z harmonogramu oraz potencjalne nadpłaty i niedopłaty.

Przy wyliczeniu wartości ostatecznej straty oczekiwanej Bank uwzględnia także wpływ scenariuszy makroekonomicznych na wysokość poszczególnych parametrów (PD, LGD). Metodyka kalkulacji poszczególnych parametrów ryzyka obejmuje badanie zależności wysokości tych parametrów od warunków makroekonomicznych w oparciu o dane historyczne. Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej (analogicznie jak w przypadku identyfikacji przesłanki istotnego wzrostu ryzyka kredytowego) wykorzystywane są trzy scenariusze makroekonomiczne opracowane na podstawie prognoz Grupy Kapitałowej – scenariusz bazowy z prawdopodobieństwem 80% oraz dwa scenariusze alternatywne, każdy z prawdopodobieństwem 10%. Zakres prognozowanych wskaźników obejmuje: wskaźnik dynamiki PKB, stopę bezrobocia, stopę WIBOR 3M, indeks cen nieruchomości oraz stopę referencyjną NBP. Ostateczna strata oczekiwana jest średnią ze strat oczekiwanych dla poszczególnych scenariuszy ważoną ich prawdopodobieństwem. Scenariusz bazowy opiera się na bazowych prognozach makroekonomicznych. Prognozy są przygotowywane na podstawie modeli ilościowych przy uwzględnieniu korekt z tytułu występowania zdarzeń jednorazowych.

Bank stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego zgodnie z MSSF 9, według którego ekspozycje uznawane na datę sprawozdawczą za ekspozycje o niskim ryzyku kredytowym mogą pozostać w Koszyku 1, niezależnie od skali względnego pogorszenia jakości kredytowej od momentu początkowego ujęcia. Zgodnie z MSSF 9 ryzyko kredytowe instrumentu finansowego uznaje się za niskie gdy:

- instrument finansowy wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania,
- pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikającym z umowy,
- niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz nie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikającym z umowy.

Bank stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego dla ekspozycji wobec banków oraz ekspozycji wobec Skarbu Państwa i NBP.

W 2019 roku Bank dokonał następujących modyfikacji modelu pomiaru utraty wartości:

- aktualizacja prognozy wartości PD w horyzoncie 12-miesięcznym, poniżej którego Bank nie identyfikuje przesłanki istotnego wzrostu ryzyka. Obecny poziom tego prognozy uzależniony jest od roku w którym został udzielony kredyt i równy jest średniej wartości PD w horyzoncie 12-miesięcznym dla wszystkich kredytów udzielonych w danym roku;
- zmiana sposobu szacowania parametrów ryzyka wykorzystywanych w modelu z ujęcia ilościowego na wartościowe.

Strukturę portfela kredytowego oraz wartość odpisów utworzonych na oczekiwane straty kredytowe PKO Banku Hipotecznego SA prezentują tabele w Nocie 23 „Oczekiwane straty kredytowe”.

41.4 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

Monitorowanie ryzyka kredytowego odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych oraz na poziomie portfelowym.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych określają przepisy wewnętrzne Banku dotyczące m.in. wczesnego monitorowania opóźnień w spłacie wierzytelności.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym polega na:

- nadzorowaniu poziomu portfelowego ryzyka kredytowego z uwzględnieniem zidentyfikowanych źródeł ryzyka kredytowego oraz analizy skutków i działań podjętych w ramach zarządzania systemowego,
- rekomendowaniu działań zaradczych w przypadku stwierdzenia podwyższonego poziomu ryzyka kredytowego.

41.4.1 MAKSYMALNA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE

W poniższej tabeli zaprezentowano maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe w odniesieniu do instrumentów finansowych, które są objęte zakresem MSSF 7, ale do których nie mają zastosowania wymogi dotyczące utraty wartości określone w MSSF 9.

MAKSYMALNA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE	31.12.2019	31.12.2018
Instrumenty pochodne zabezpieczające	173 275	168 289
Ekspozycja bilansowa - razem	173 275	168 289

41.4.2 NALEŻNOŚCI OD BANKÓW

NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	31.12.2019	31.12.2018
Należności nieprzeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości (rating kontrahenta A2)	31	22
Razem brutto	31	22
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-	-
Razem netto	31	22

41.4.3 PAPIERY WARTOŚCIOWE

PAPIERY WARTOŚCIOWE	31.12.2019	31.12.2018
Emitowane przez Skarb Państwa, obligacje skarbowe PLN (rating A)	1 240 161	842 965
Razem brutto	1 240 161	842 965
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-	-
Razem netto	1 240 161	842 965

41.4.4 KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW

Portfel kredytowy charakteryzuje się niskim poziomem ekspozycji z utratą wartości. Według stanu na 31 grudnia 2019 roku rozpoznano 88 kredytów ze stwierdzoną utratą wartości, których udział w łącznej wartości portfela kredytowego wynosił 0,07%, natomiast według stanu na 31 grudnia 2018 roku było to odpowiednio 42 kredyty o udziale 0,04%.

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty nieprzeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	25 728 434	20 998 000
Kredyty przeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	117 439	92 650
Kredyty z rozpoznaną utratą wartości	17 923	8 092
Razem brutto	25 863 796	21 098 742
Odpis na kredyty nieprzeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	(27 212)	(19 205)
Odpis na kredyty przeterminowane, bez rozpoznanej utraty wartości	(8 016)	(5 882)
Odpis na kredyty z rozpoznaną utratą wartości	(7 498)	(3 186)
Razem netto	25 821 070	21 070 469

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW, BEZ ROZPOZNANEJ UTRATY WARTOŚCI	31.12.2019	31.12.2018
nieprzeterminowane	25 728 434	20 998 000
przeterminowane do 30 dni	107 093	84 269
przeterminowane od 31 do 60 dni	8 406	6 922
przeterminowane od 61 do 90 dni	1 940	1 459
Razem brutto	25 845 873	21 090 650

PORTFEL KREDYTOWY ORAZ UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE W PODZIALE NA ZAKRESY PD

Prezentowany w poniższych tabelach parametr PD określa prawdopodobieństwo niewypłacalności w horyzoncie 12-miesięcznym.

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW	31.12.2019				
	ZAKRES PD	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem brutto
<0,01%		764 248	609	-	764 857
0,01% - 0,02%		3 329 464	2 525	-	3 331 989
0,02% - 0,05%		7 219 473	3 198	-	7 222 671
0,05% - 0,1%		6 027 817	2 188	-	6 030 005
0,1% - 0,3%		6 447 869	3 233	-	6 451 102
0,3% - 1,0%		1 517 342	85 740	-	1 603 082
1,0% - 10%		187 143	200 619	-	387 762
10% - 100%		11 439	42 966	17 923	72 328
Razem wartość brutto		25 504 795	341 078	17 923	25 863 796

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW	31.12.2018				
	ZAKRES PD	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem brutto
<0,01%		1 092 324	625	-	1 092 949
0,01% - 0,02%		2 880 865	1 438	-	2 882 303
0,02% - 0,05%		5 577 867	2 817	-	5 580 684
0,05% - 0,1%		4 672 304	2 070	-	4 674 374
0,1% - 0,3%		5 077 344	3 424	-	5 080 768
0,3% - 1,0%		1 201 972	74 853	-	1 276 825
1,0% - 10%		312 451	150 920	-	463 371
10% - 100%		8 595	30 781	8 092	47 468
Razem wartość brutto		20 823 722	266 928	8 092	21 098 742

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		31.12.2019			
ZAKRES PD	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem	
<0,01%	25 661	-	-	-	25 661
0,01% - 0,02%	70 390	29	-	-	70 419
0,02% - 0,05%	100 533	-	-	-	100 533
0,05% - 0,1%	206 437	-	-	-	206 437
0,1% - 0,3%	59 841	-	-	-	59 841
0,3% - 1,0%	19 324	49	-	-	19 373
1,0% - 10%	50	372	-	-	422
10% - 100%	-	-	-	-	-
Razem wartość nominalna	482 236	450	-	-	482 686

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		31.12.2018			
ZAKRES PD	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem	
<0,01%	131 526	-	-	-	131 526
0,01% - 0,02%	122 745	-	-	-	122 745
0,02% - 0,05%	118 025	-	-	-	118 025
0,05% - 0,1%	250 835	110	-	-	250 945
0,1% - 0,3%	79 044	-	-	-	79 044
0,3% - 1,0%	15 633	995	-	-	16 628
1,0% - 10%	-	304	-	-	304
10% - 100%	-	-	-	-	-
Razem wartość nominalna	717 808	1 409	-	-	719 217

41.4.5 PRAKTYKI FORBEARANCE

Bank jako forbearance traktuje działania mające na celu dokonanie uzgodnionych z dłużnikiem zmian warunków umowy wymuszonych jego trudną sytuacją finansową (działania restrukturyzacyjne wprowadzające udogodnienia, które w innym przypadku nie byłyby przyznane). Celem działań forbearance jest przywrócenie dłużnikowi zdolności do wywiązania się z zobowiązań wobec Banku oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie możliwie najwyższych odzysków, przy jednoczesnym ograniczaniu do minimum ponoszonych w związku z tym kosztów.

Zmiany warunków spłaty dokonywane w formach forbearance mogą dotyczyć:

- rozłożenia zadłużenia wymagalnego na raty,
- zmiany formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące),
- wydłużenia okresu kredytowania,
- zmiany oprocentowania,
- zmiany wysokości marży,
- redukcji wierzytelności.

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi umowy forbearance wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną.

Udzielenie w ramach forbearance udogodnień uznawanych jako przesłanki utraty wartości skutkuje rozpoznaniem przesłanki utraty wartości i zaklasyfikowaniem ekspozycji kredytowej do portfela ekspozycji z utratą wartości.

Włączenie takich ekspozycji do portfela ekspozycji obsługiwanych (zaprzestanie rozpoznawania umowy forbearance jako przesłanki utraty wartości) następuje nie wcześniej niż po 12 miesiącach od wprowadzenia forbearance, o ile uregulowane zostaną przez klienta wszystkie zaległości w spłacie oraz co najmniej 6 rat wynikających z umownego harmonogramu, a aktualna sytuacja klienta nie stanowi w ocenie Banku zagrożenia dla wywiązania się przez niego z warunków umowy restrukturyzacyjnej.

Ekspozycje przestają spełniać kryteria ekspozycji ze statusem forbearance, gdy spełnione są łącznie warunki:

- upłynęły przynajmniej 24 miesiące od włączenia ekspozycji forborne do portfela ekspozycji obsługiwanych (okres warunkowy),
- na koniec okresu warunkowego, o którym mowa powyżej, klient nie posiada zadłużenia przeterminowanego wobec Banku przekraczającego 30 dni,
- nastąpiła terminowa spłata przynajmniej 12 rat w docelowej wysokości.

Ekspozycje ze statusem forbearance są na bieżąco monitorowane. Ze względu na identyfikowaną w związku z nim przesłankę utratę wartości lub znacznego wzrostu ryzyka kredytowego, w całym okresie jego rozpoznawania tworzy się na te ekspozycje odpisy aktualizujące w wysokości oczekiwanej straty w horyzoncie życia ekspozycji.

WARTOŚĆ EKSPOZYCJI PODLEGAJĄCYCH FORBEARANCE W PORTFELU KREDYTOWYM	31.12.2019	31.12.2018
Kredyty i pożyczki wobec klientów brutto, w tym:	25 863 796	21 098 742
podlegające forbearance	4 469	2 420
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe, w tym:	(42 726)	(28 273)
na kredyty i pożyczki podlegające forbearance	(953)	(801)
Kredyty i pożyczki wobec klientów netto, w tym:	25 821 070	21 070 469
podlegające forbearance	3 516	1 619

41.5 RAPORTOWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o strukturze oraz skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego Banku. Raporty przedstawiane są Komitetowi Kredytowemu w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku, Komitetowi ds. Ryzyka Rady Nadzorczej i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

41.6 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA KREDYTOWEGO

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w PKO Banku Hipotecznym SA należą w szczególności:

- strategiczne i wewnętrzne limity tolerancji (portfelowe),
- minimalne warunki transakcji (m.in. maksymalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagany wkład własny klienta, wymagane zabezpieczenie, kwota pojedynczego kredytu do wartości BHWN),
- system scoringowy, w tym określone punkty odjęcia oparte na oczekiwanej stracie kredytowej (maksymalnej wartości iloczynu parametrów PD i LGD dla danego klienta w horyzoncie 12 miesięcy pozwalającej na akceptację transakcji kredytowej),
- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające tolerancję Banku na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z Rekomendacji S (takie jak np. akceptowany przez Radę Nadzorczą poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i finansowych do dochodu klienta - Dtl),
- limity kompetencyjne – określające maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe, uwzględniające koszty ryzyka kredytowego.

W zakresie ryzyka kredytowego szczególną rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń. Jest ona realizowana poprzez ustanawianie zabezpieczenia hipotecznego na kredytowanych nieruchomościach, a jej podstawowym zadaniem jest ograniczenie strat kredytowych wynikających z braku możliwości klientów do spłaty swoich zobowiązań wobec Banku. Jednocześnie Bank kieruje się nadrzędną zasadą, iż zabezpieczenia przyjmowane są tylko jako instrument wsparcia kredytu i nie mogą być wykorzystane jako substytut zdolności klienta do regulowania swoich zobowiązań.

42. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KONCENTRACJI

Ryzyko koncentracji jest analizowane w Banku w odniesieniu do działalności kredytowej i definiowane jako zagrożenie wynikające z nadmiernego zaangażowania Banku w:

- ekspozycje wobec pojedynczych klientów lub grup powiązanych klientów,

- ekspozycje podlegające wspólnym lub skorelowanym czynnikom ryzyka,
- ekspozycje charakteryzujące się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku.

W ramach zarządzania ryzykiem koncentracji Bank dokonuje cyklicznej identyfikacji ryzyka, jego pomiaru, kontroli, monitorowania i raportowania.

Mając na uwadze wysoki stopień rozproszenia portfela Banku pod względem ekspozycji pojedynczych klientów, Bank identyfikuje i ocenia ryzyko koncentracji analizując strukturę portfela względem czynników ryzyka (cech ekspozycji) istotnych z punktu widzenia ryzyka kredytowego i na tej podstawie wyodrębnił grupy ekspozycji, których nadmierna koncentracja jest niepożądana i w skrajnych warunkach może generować straty przewyższające apetyt na ryzyko kredytowe Banku.

Poniższa tabela przedstawia wskaźnik koncentracji portfela kredytów i pożyczek mierzony udziałem największych zaangażowań w całym portfelu kredytowym Banku.

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW BRUTTO - WSKAŹNIK KONCENTRACJI	31.12.2019	31.12.2018
10 największych zaangażowań	0,05%	0,06%
20 największych zaangażowań	0,09%	0,10%
50 największych zaangażowań	0,21%	0,24%
100 największych zaangażowań	0,39%	0,45%

Pomiar i kontrola ryzyka koncentracji w PKO Banku Hipotecznym SA dokonywane są poprzez ustalenie wielkości zaangażowania, które generuje ryzyko koncentracji oraz odniesienie tej wielkości do ustalonych limitów wynikających z przepisów prawa oraz limitów wewnętrznych.

Wewnętrzne limity zaangażowań określone są w stosunku do wielkości funduszy własnych Banku oraz w stosunku do łącznej ekspozycji kredytowej Banku i odzwierciedlają przyjęty przez Bank apetyt na ryzyko kredytowe z uwzględnieniem warunków normalnych oraz skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko koncentracji stosując następujące limity, których wykorzystanie jest monitorowane i raportowane w cyklach miesięcznych:

- limit zaangażowania wobec pojedynczego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- limit koncentracji wierzytelności wewnętrznych,
- limit zaangażowania w ekspozycje kredytowe wobec klientów pozyskujących dochody z działalności gospodarczej,
- limit zaangażowania w ekspozycje kredytowe wobec klientów z poziomem Dtl (*ang. debt to income*) powyżej 50%.

W okresie zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz każdym z poprzednich okresów sprawozdawczych Bank nie przekroczył żadnego z limitów koncentracji.

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka koncentracji. Raporty przedstawiane są Komitetowi Kredytowemu w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku, Komitetowi ds. Ryzyka Rady Nadzorczej i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

43. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM REZYDUALNYM

Ryzyko rezydualne to ryzyko wynikające z mniejszej niż założona przez Bank skuteczności stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego.

Celem zarządzania w zakresie ryzyka rezydualnego jest zapewnienie skuteczności techniki ograniczenia ryzyka kredytowego oraz eliminowanie ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych.

Z uwagi na powyższe oraz ze względu na specjalistyczny charakter działalności, Bank przykładając szczególną uwagę do monitorowania wartości zabezpieczeń. Dlatego też, kluczową rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Polityka zabezpieczeń hipotecznych ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego na jakie narażony jest Bank, w tym ustanowienie zabezpieczeń hipotecznych dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych.

Polityka Banku w zakresie zabezpieczeń kredytowych i ich wyceny uwzględnia zapisy ustaw: Prawo bankowe, o listach zastawnych i bankach hipotecznych, o księgach wieczystych i hipotece. Dodatkowo, do kwestii zabezpieczeń prawnych odnoszą się zalecenia i rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, w tym rekomendacja F, S i J oraz zapisy wewnętrznych regulacji bankowych.

Bank posiada i stosuje Regulamin ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, wydany na podstawie Ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o listach zastawnych i bankach hipotecznych, a także z uwzględnieniem zapisów Rekomendacji F dotyczącej podstawowych kryteriów stosowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego przy zatwierdzaniu regulaminów ustalania bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości wydawanych przez banki hipoteczne.

Bankowo-hipoteczna wartość nieruchomości (BHWN) jest to ustalona przez Bank wartość, która w ocenie Banku odzwierciedla poziom ryzyka związanego z nieruchomością jako przedmiotem zabezpieczenia kredytów oraz służy do określenia kwoty, do jakiej może być udzielony kredyt zabezpieczony hipoteką na danej nieruchomości lub do decyzji, czy wierzytelność zabezpieczona na przedmiotowej nieruchomości może być nabyta przez Bank.

PKO Bank Hipoteczny SA ustala BHWN w oparciu o ekspertyzę bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości. Ekspertyza wykonywana jest z zachowaniem należytej staranności i ostrożności. Uwzględnia ona jedynie te cechy nieruchomości i nakłady konieczne do jej budowy, które będą miały charakter trwały i przy założeniu racjonalnej eksploatacji będą możliwe do uzyskania przez każdego posiadacza nieruchomości. W ekspertyzie, sporządzonej na określoną datę, udokumentowane są założenia i parametry przyjęte do analizy, proces ustalania BHWN i wynikająca z niego propozycja BHWN. Ekspertyza uwzględnia analizy i prognozy dotyczące parametrów specyficznych dla danej nieruchomości mających wpływ na ocenę ryzyka kredytowego, a także czynniki o charakterze ogólnym np.: rozwój liczby ludności, stopę bezrobocia, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Bank jako obowiązkowe prawne zabezpieczenie spłaty udzielonego bądź nabytego kredytu przyjmuje:

- hipotekę na nieruchomości, wpisaną w księdze wieczystej na pierwszym miejscu,
- cesję praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką na rzecz Banku.

Poniższa tabela przedstawia wskaźnik koncentracji portfela kredytów i pożyczek mierzony wartością wskaźnika LTV opartym o wycenę rynkową.

KREDYTY BRUTTO WEDŁUG LTV OPARTEGO O WYCENĘ RYNKOWĄ	31.12.2019	31.12.2018
poniżej 50%	34%	29%
51% - 60%	21%	18%
61% - 70%	22%	23%
71% - 80%	16%	21%
81% - 90%	7%	9%
Razem	100%	100%
Średni poziom LTV opartego o wycenę rynkową	56%	59%

Poniższa tabela przedstawia wskaźnik koncentracji portfela kredytów i pożyczek według regionu geograficznego nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu.

KREDYTY I POŻYCZKI WOBEC KLIENTÓW BRUTTO - REGION GEOGRAFICZNY	31.12.2019	31.12.2018
mazowiecki	23,7%	24,2%
śląsko-opolski	11,7%	11,3%
dolnośląski	10,7%	10,5%
wielkopolski	9,2%	9,4%
pomorski	8,2%	8,1%
małopolsko-świętokrzyski	8,1%	8,3%
lubelsko-podkarpacki	6,5%	6,8%
zachodnio-pomorski i lubuski	6,3%	6,2%
łódzki	4,9%	4,8%
kujawsko-pomorski	4,8%	4,7%
warmińsko-mazurski	3,4%	3,3%
podlaski	2,5%	2,4%
Razem	100,0%	100,0%

44. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM PŁYNNOCI

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się z zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. W ramach ryzyka płynności wyróżnia się ryzyko finansowania, rozumiane jako brak możliwości odnowienia wymagalnych środków finansowania lub utraty dostępu do nowych źródeł finansowania.

Sytuacja braku płynności może wynikać w szczególności z niewłaściwej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłej realizacji udzielonych zobowiązań warunkowych, braku możliwości odnowienia emisji lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań, z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego. Bank utrzymuje właściwy poziom płynności finansowej poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansu oraz udzielonych zobowiązań finansowych.

Bank zarządza ryzykiem płynności w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej. Podstawą polityki PKO Banku Hipotecznego SA w zakresie płynności jest utrzymywanie odpowiedniego portfela płynnych papierów wartościowych i stabilnych źródeł finansowania (w szczególności z tytułu emisji listów zastawnych) oraz zapewnienie właściwych narzędzi wsparcia płynnościowego. W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego i emisję obligacji własnych niezabezpieczonych.

Proces zarządzania ryzykiem płynności jest wkomponowany w system zarządzania ryzykiem opisany w Nocie 40.2.

Nadzór nad polityką zarządzania płynnością pełni Rada Nadzorcza Banku, która analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności, wykorzystaniu limitów wewnętrznych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza zestaw limitów strategicznych określający tolerancję na ryzyko płynności oraz zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakresie płynności.

Zarząd Banku nadzoruje proces zarządzania ryzykiem płynności dokonując, przynajmniej raz w roku, przeglądu, oceny i ewentualnej nowelizacji regulacji wewnętrznych (w tym zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych) oraz informuje Radę Nadzorczą o wynikach przeprowadzonej oceny i realizacji zasad zarządzania ryzykiem płynności. Zarząd podejmuje decyzje co do działań naprawczych, w szczególności w przypadku wystąpienia stanu wysokiego ryzyka utraty płynności Banku. W sytuacji wystąpienia potencjalnych problemów płynnościowych Banku, Zarząd niezwłocznie informuje Radę Nadzorczą o poziomie płynności Banku, zagrożeniach i podejmowanych działaniach zaradczych.

Do kompetencji Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP) należy ustalanie limitów wewnętrznych na ryzyko płynności, weryfikacja nie rzadziej niż raz w roku poziomu obowiązujących limitów wewnętrznych na ryzyko płynności, formułowanie rekomendacji dotyczących działań mających na celu utrzymanie akceptowalnego poziomu ryzyka płynności w Banku oraz monitorowanie ryzyka płynności na podstawie otrzymanych raportów. KZAP również inicjuje działania mające na celu zabezpieczanie Banku przed ryzykiem płynności, w szczególności w celu realizacji przyjętej w Banku strategii zarządzania ryzykiem.

Za operacyjne zarządzanie płynnością krótkoterminową odpowiedzialne jest Biuro Skarbu, a za nadzór nad tym działaniem oraz za opracowanie narzędzi pomiaru ryzyka i kontrolę przestrzegania limitów odpowiedzialne jest Biuro Ryzyka.

44.1 POMIAR I OCENA RYZYKA PŁYNNOCI

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa, urealniona i stress-testowa luka płynności,
- nadwyżka płynności i horyzont przeżycia bez zewnętrznego wsparcia,
- nadzorcze miary płynności:
  - M3 – współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi,
  - M4 – współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi,
- miara płynności krótkoterminowej:
  - LCR (*ang. liquidity coverage ratio*) – wskaźnik pokrycia wypływów netto do 1 miesiąca,

- miara koncentracji źródeł finansowania,
- wskaźnik pokrycia aktywów długoterminowych finansowaniem długoterminowym.

Poniżej prezentowane są zestawienia urealnionej luki płynności na 31 grudnia 2019 roku oraz na 31 grudnia 2018 roku.

LUKA PŁYNNOŚCI	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
31.12.2019								
Urealniona luka okresowa	1 230 618	839 626	41 039	(1 899 778)	(1 777 819)	(5 084 028)	(11 893 775)	18 025 394
Urealniona skumulowana luka okresowa	1 230 618	2 070 244	2 111 283	211 505	(1 566 314)	(6 650 342)	(18 544 117)	(518 723)

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku w przedziałach do 6 miesięcy skumulowana urealniona luka płynności była dodatnia, co oznacza nadwyżkę zapadających aktywów powiększoną o szacowane wpływy z tytułu dostępnego limitu w rachunku bieżącym nad wymagalnymi zobowiązaniami w perspektywie krótko- i średnioterminowej.

LUKA PŁYNNOŚCI	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
31.12.2018								
Urealniona luka okresowa	1 171 448	393 495	(45 787)	(1 760 766)	(397 478)	(4 098 827)	(5 517 552)	9 610 867
Urealniona skumulowana luka okresowa	1 171 448	1 564 943	1 519 156	(241 610)	(639 088)	(4 737 915)	(10 255 467)	(644 600)

Nadwyżka płynności jest wyznaczana z uwzględnieniem stress-testowych wpływów środków. Horyzont przeżycia oznacza okres, w którym w warunkach stress-testowych Bank posiada nadwyżkę wpływów nad wydatkami.

Dodatnia nadwyżka płynności w okresie do 1 miesiąca świadczy o wystarczającym poziomie płynności krótkoterminowej.

Nadwyżka płynności składa się z aktywów płynnych (składających się z części podstawowej służącej ochronie przed najbardziej dotkliwymi zjawiskami kryzysowymi oraz części uzupełniającej służącej ochronie przed mniej dotkliwymi ale dłużej utrzymującymi się zjawiskami kryzysowymi) skorygowanych o przepływy stress-testowe netto (wpływy pomniejszone o wpływy płynności) w horyzoncie 30 dni.

NAZWA MIARY WRAŻLIWOŚCI	31.12.2019	31.12.2018
Nadwyżka płynności w horyzoncie do 1 miesiąca	1 605 939	1 452 343

Bank monitoruje wszystkie obowiązujące normy płynności określone w uchwale KNF 386/2008 z 17 grudnia 2008 roku. Tabela poniżej prezentuje wartości norm płynnościowych obowiązujących na koniec okresów sprawozdawczych zakończonych 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku oraz wartości średnie, minimalne i maksymalne w trakcie całego okresu sprawozdawczego:

	wartość na koniec okresu	średnia w okresie	minimum w okresie	maksimum w okresie	nadzorczy poziom minimalny
31.12.2019					
M3	331,27	306,32	145,75	1 807,65	>1,0
M4	1,03	1,03	1,03	1,05	>1,0
31.12.2018					
M3	1 493,58	921,62	78,48	2 164,57	>1,0
M4	1,03	1,04	1,03	1,05	>1,0

Wskaźnik pokrycia wpływów netto do 1 miesiąca (LCR) został przedstawiony w poniższej tabeli:

NAZWA MIARY WRAŻLIWOŚCI	31.12.2019	31.12.2018
Wskaźnik pokrycia wypływów netto do 1 miesiąca (LCR)	163%	1255%
Limit nadzorczy wskaźnika LCR	100%	100%

44.2 KONTROLA RYZYKA PŁYNNOŚCI

Kontrola ryzyka płynności obejmuje ustalanie dostosowanych do skali oraz złożoności Banku strategicznych limitów tolerancji oraz limitów wewnętrznych na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia Bank uruchamia działania zarządcze.

44.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA PŁYNNOŚCI

Ekspozycja PKO Banku Hipotecznego SA na ryzyko płynności na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku kształtowała się w ramach przyjętych limitów strategicznych i wewnętrznych. W okresie zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie zakończonym 31 grudnia 2018 roku Bank nie przekroczył żadnej z norm płynności oraz żadnego z limitów wewnętrznych i strategicznych.

W Banku regularnie analizowane są założenia biznesowe, które mogą mieć istotny wpływ na projekcję miar ryzyka płynności. Cyklicznie i na bieżąco sporządzane są prognozy podstawowych miar ryzyka płynności, w szczególności tych, na które nałożone są limity wewnętrzne.

44.4 LUKA PŁYNNOŚCI W UJĘCIU PRZEPŁYWÓW KONTRAKTOWYCH

Luka płynności w ujęciu przepływów kontraktowych oznacza niedopasowanie powstałe pomiędzy zaklasyfikowanymi do danego przedziału wpływami a wypływami. Przy kalkulacji luki płynności w ujęciu przepływowym Bank uwzględni wszystkie instrumenty zawarte na datę bilansową. Nie uwzględnia się wzrostu udzielonych kredytów ani odnowienia zapadającego finansowania. Zakłada się natomiast wykorzystanie środków dostępnych w ramach linii kredytowych.

31.12.2019	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące	Razem
Wpływy	1 230 617	324 458	805 969	465 731	948 690	2 079 744	6 144 228	28 507 319	40 506 756
papiery wartościowe	-	168 267	-	1 280	9 806	190 568	566 007	388 754	1 324 682
kredyty i pożyczki wobec klientów	-	156 191	305 969	464 451	938 884	1 889 176	5 578 221	28 118 565	37 451 457
linie kredytowe	1 230 566	-	500 000	-	-	-	-	-	1 730 566
inne	51	-	-	-	-	-	-	-	51
Wypływy	5 167	1 003 723	798 562	2 750 597	2 387 780	4 439 653	15 912 104	810 655	28 108 241
zobowiązania wobec banków	5 167	10 370	9 780	162 269	2 186 462	276 384	4 046 808	-	6 697 240
zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	-	40 967	12 601	27 360	112 319	3 967 011	11 864 800	810 655	16 835 713
zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	-	797 728	654 564	2 464 978	2 028	168 279	-	-	4 087 577
wypłata udzielonych zobowiązań finansowych	-	149 633	121 617	95 990	86 971	27 979	496	-	482 686
inne	-	5 025	-	-	-	-	-	-	5 025
Wpływy z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	-	30 274	873	6 883	34 275	2 626 435	9 417 809	8 370	12 124 919
Wypływy z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	-	26 415	46 277	87 886	181 515	2 963 035	9 858 376	9 166	13 172 670
Luka okresowa	1 225 450	(675 406)	(37 997)	(2 365 869)	(1 586 330)	(2 696 509)	(10 208 443)	27 695 868	11 350 764
Luka skumulowana	1 225 450	550 044	512 047	(1 853 822)	(3 440 152)	(6 136 661)	(16 345 104)	11 350 764	

31.12.2018	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiący	6 - 12 miesiący	12 - 24 miesiące	24 - 60 miesiący	pow. 60 miesiący	Razem
Wpływy	1 171 448	313 705	244 439	373 354	760 153	1 694 468	4 852 822	23 000 979	32 411 368
papiery wartościowe	-	191 172	-	1 280	5 985	169 036	335 428	181 920	884 821
kredyty i pożyczki wobec klientów	-	122 533	244 439	372 074	754 168	1 525 432	4 517 394	22 819 059	30 355 099
linie kredytowe	1 171 420	-	-	-	-	-	-	-	1 171 420
inne	28	-	-	-	-	-	-	-	28
Wypływy	5 496	627 320	656 458	4 103 379	926 399	2 200 035	8 770 547	5 992 147	23 281 781
zobowiązania wobec banków	5 496	10 778	12 120	1 804 054	678 562	1 628 999	1 517 526	-	5 657 535
zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	-	38 803	9 810	23 775	70 874	174 505	7 251 797	5 992 147	13 561 711
zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	-	386 239	455 400	2 121 798	23 037	352 340	-	-	3 338 814
wypłata udzielonych zobowiązań finansowych	-	186 996	179 128	153 752	153 926	44 191	1 224	-	719 217
inne	-	4 504	-	-	-	-	-	-	4 504
Wpływ z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	-	27 913	882	5 017	27 011	63 510	4 699 897	4 451 008	9 275 238
Wypływ z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	-	26 465	28 673	61 503	129 001	282 588	5 297 119	4 442 569	10 267 918
Luka okresowa	1 165 952	(312 167)	(439 810)	(3 786 511)	(268 236)	(724 645)	(4 514 947)	17 017 271	8 136 907
Luka skumulowana	1 165 952	853 785	413 975	(3 372 536)	(3 640 772)	(4 365 417)	(8 880 364)	8 136 907	

44.5 KONCENTRACJA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

W ramach ryzyka płynności Bank rozpoznaje ryzyko koncentracji źródeł finansowania, dotyczące sytuacji w której struktura finansowania staje się podatna na pojedyncze zdarzenie lub jeden czynnik, taki jak znaczne i nagłe wycofanie środków finansowych lub niewystarczający dostęp do nowych środków finansowania.

Model biznesowy Banku zakłada, że ryzyko koncentracji źródeł finansowania w Banku wynika z:

- wysokiego udziału listów zastawnych w strukturze finansowania (listy zastawne są stabilnym źródłem finansowania, ale balonowy charakter wykupu sprawia, że w większości przypadków w chwili wykupu powstaje potrzeba zastąpienia tego finansowania kolejnymi emisjami lub alternatywnym źródłem finansowania),
- finansowania pozyskanego od podmiotu dominującego,
- emisji obligacji własnych.

Poniższa tabela przedstawia strukturę źródeł finansowania Banku:

STRUKTURA FINANSOWANIA BANKU	31.12.2019	31.12.2018
Emisje listów zastawnych	59,6%	58,1%
Środki od podmiotu dominującego	16,7%	18,7%
Emisje obligacji	14,9%	15,0%
Kapitały własne	7,3%	6,7%
Pozostałe	1,5%	1,5%
Razem	100,0%	100,0%

Udział finansowania pozyskanego od podmiotu dominującego wyniósł 16,7% na 31 grudnia 2019 roku oraz 18,7% na 31 grudnia 2018 roku. Taki poziom wskaźnika jest zgodny z planem finansowym na obecnym etapie działalności Banku. Ryzyko koncentracji finansowania ocenia się jako akceptowalne.

W celu ograniczenia ryzyka koncentracji źródeł finansowania w Banku wdrożony został system wewnętrznych limitów krótko i długoterminowych, w tym uwzględniających terminy dokonanych przez Bank emisji listów zastawnych. W okresie zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku żaden z tych limitów nie został przekroczony.

44.6 TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH (STRESS-TESTY PŁYNNOCI)

Testy warunków skrajnych (stress-testy płynności) przedstawiają wpływ wystąpienia skrajnych warunków rynkowych na poziom płynności Banku. Analizy szokowe przeprowadzane są w oparciu o scenariusze hipotetycznych zmian następujących czynników:

- szokowych zmian parametrów rynkowych na rynkach finansowych,
- wpływu skrajnych zmian czynników rynkowych oraz spadków cen na rynku nieruchomości na oczekiwane straty na portfelu kredytów mieszkaniowych,
- spadku ratingów kontrahentów Banku oraz ratingu Banku,
- pogorszenia zdolności kredytowej kredytobiorców,
- wzrostu niestabilności źródeł finansowania,
- wzrostu wypłat przyznanych kredytów hipotecznych,
- braku możliwości odnowienia zapadających i pozyskania nowych emisji krótkoterminowych obligacji,
- braku możliwości odnowienia zapadających i pozyskania nowych emisji listów zastawnych.

Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są w szczególności w:

- monitorowaniu ekspozycji Banku na ryzyko płynności w warunkach skrajnych,
- procesie ustalania limitów wewnętrznych nałożonych na miary ryzyka płynności,
- kontrolowaniu utrzymania płynności w każdym dniu w trakcie okresu do 30 dni,
- procesie planowania bilansu Banku,
- procesie określania symptomów powodujących powstanie płynnościowych planów awaryjnych Banku.

Wyniki testów prezentowane są na posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Testy warunków skrajnych przeprowadzone w oparciu o dane finansowe Banku na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku nie wykazały zagrożenia działalności Banku z tytułu wystąpienia hipotetycznych skrajnych warunków rynkowych. Ze względu na zbilansowaną strukturę finansowania, odległe terminy zapadalności większości zobowiązań i wystarczający poziom aktywów płynnych, Bank wykazuje wysoką zdolność przetrwania sytuacji kryzysowej.

44.7 RAPORTOWANIE RYZYKA PŁYNNOCI

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierające informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko przedstawiane są Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

44.8 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA PŁYNNOCI

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w PKO Banku Hipotecznym SA są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- wewnętrzne limity ograniczające ryzyko płynności,
- transakcje lokacyjne i pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- instrumenty bezwarunkowego wsparcia płynnościowego pozyskane od PKO Banku Polskiego SA,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Bank zwraca szczególną uwagę na dopasowanie terminów przepływów w momentach wymagalności znacznych wartościowo zobowiązań (wykup listów zastawnych).

45. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ

W działalności PKO Banku Hipotecznego SA identyfikuje się ryzyko stopy procentowej, definiowane jako ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i udzielonych przez Bank zobowiązaniach finansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury pozycji bilansowych i udzielonych zobowiązań finansowych, m.in. z punktu widzenia dopasowania terminów przeszacowania.

45.1 POMIAR I OCENA RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank w szczególności wykorzystuje miarę wrażliwości dochodu odsetkowego (WDO), miarę wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału (opartą na BPV), testy warunków skrajnych oraz raporty luki przeszacowań.

Wrażliwość dochodu odsetkowego (WDO) jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych, a wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału (BPV) jest miarą określającą wpływ takiej zmiany na wartość ekonomiczną kapitału. Miary te uwzględniają zróżnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym kolejnym przedziale czasowym.

NAZWA MIARY WRAŻLIWOŚCI	31.12.2019	31.12.2018
Wrażliwość dochodu odsetkowego przy przesunięciu krzywej dochodowości o 100 p.b. (WDO) w tys. PLN	19 341	19 304
Wrażliwość wartości ekonomicznej kapitałów (BPV) w tys. PLN	2	49

Testy warunków skrajnych (stress-testy) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury bilansu i udzielonych zobowiązań finansowych w przypadku realizacji scenariuszy hipotetycznych, w ramach których arbitralnie przyjmowane są równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych o ± 50 p.b., ± 100 p.b. i ± 200 p.b., scenariusze zmiany kształtu krzywych stóp procentowych oraz scenariusze odwróconych testów warunków skrajnych zakładające spadek wyniku finansowego Banku do 0 zł oraz utratę wartości ekonomicznej Banku w wysokości 1% funduszy własnych.

Luka przeszacowań prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeszacowaniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje które nie podlegają wycenie do wartości godziwej (np. kredyty) ujmowane są w wartościach będących podstawą naliczanych odsetek.

Zaprezentowane poniżej zestawienie luki przeszacowań obejmuje aktywa i zobowiązania oraz udzielone zobowiązania finansowe wrażliwe na zmiany stóp procentowych. Nie ujęto w nich zobowiązań warunkowych niewrażliwych na ryzyko stopy procentowej, funduszy własnych Banku, należności od banków w formie środków na rachunkach bieżących oraz przekroczeń salda w rachunku bieżącym.

31.12.2019	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa, w tym:	8 997 175	16 188 124	1 722 523	3 928	6 544	25 274	-	26 943 568
papiery wartościowe	1 093 480	-	143 000	-	-	-	-	1 236 480
kredyty i pożyczki wobec klientów	7 903 695	16 188 124	1 579 523	3 928	6 544	25 274	-	25 707 088
Zobowiązania	(5 710 816)	(4 726 662)	(2 464 000)	-	(2 820 100)	(9 279 272)	(60 000)	(25 060 850)
zobowiązania wobec banków	(2 795 316)	(1 969 662)	-	-	-	-	-	(4 764 978)
zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	(2 030 000)	(2 030 000)	-	-	(2 820 100)	(9 279 272)	(60 000)	(16 219 372)
zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	(885 500)	(727 000)	(2 464 000)	-	-	-	-	(4 076 500)
Pozycje aktywne z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	507	-	1 914	1 059	2 822 610	9 278 223	60 000	12 164 313
Pozycje pasywne z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	(4 232 621)	(7 956 551)	(1 775)	(1 028)	(3 780)	(13 816)	-	(12 209 571)
Luka okresowa	(945 755)	3 504 911	(741 338)	3 959	5 274	10 409	-	1 837 460
Luka skumulowana	(945 755)	2 559 156	1 817 818	1 821 777	1 827 051	1 837 460	1 837 460	

31.12.2018	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiący	6-12 miesiący	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa, w tym:	7 606 968	14 063 152	144 045	3 636	7 794	-	-	21 825 595
papiery wartościowe	693 480	-	143 000	-	-	-	-	836 480
kredyty i pożyczki wobec klientów	6 913 488	14 063 152	1 045	3 636	7 794	-	-	20 989 115
Zobowiązania	(3 642 594)	(5 357 824)	(2 119 700)	(18 500)	-	(4 797 200)	(4 467 500)	(20 403 318)
zobowiązania wobec banków	(1 227 794)	(3 022 424)	-	-	-	-	-	(4 250 218)
zobowiązania z tytułu wyemitowanych listów zastawnych	(2 030 000)	(1 530 000)	-	-	-	(4 797 200)	(4 467 500)	(12 824 700)
zobowiązania z tytułu wyemitowanych obligacji	(384 800)	(805 400)	(2 119 700)	(18 500)	-	-	-	(3 328 400)
Pozycje aktywne z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	435	-	1 202	295	2 040	4 799 644	4 466 738	9 270 354
Pozycje pasywne z tyt. instrumentów pochodnych zabezpieczających	(4 232 565)	(4 951 687)	(1 128)	(286)	(1 908)	(9 971)	(4 122)	(9 201 667)
Luka okresowa	(267 756)	3 753 641	(1 975 581)	(14 855)	7 926	(7 527)	(4 884)	1 490 964
Luka skumulowana	(267 756)	3 485 885	1 510 304	1 495 449	1 503 375	1 495 848	1 490 964	

45.2 KONTROLA RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

Kontrola ryzyka stopy procentowej obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka stopy procentowej, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko stopy procentowej, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia Bank uruchamia działania zarządcze.

45.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

Ekspozycja PKO Banku Hipotecznego SA na ryzyko stopy procentowej kształtowała się na 31 grudnia 2019 oraz na 31 grudnia 2018 roku w ramach przyjętych limitów strategicznych i wewnętrznych. Dzięki skutecznym działaniom mitygującym, pomimo dynamicznie rosnącej sumy bilansowej, ryzyko stopy procentowej było relatywnie niskie i zdeterminowane niedopasowaniem terminów przeszacowań stóp procentowych aktywów i zobowiązań Banku w najbliższych terminach przeszacowania tj. do 3 miesięcy.

45.4 RAPORTOWANIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierające informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko przedstawiane są Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

45.5 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w PKO Banku Hipotecznym SA należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- wewnętrzne limity na ryzyko stopy procentowej m.in. na wrażliwość cenową oraz wrażliwość dochodu odsetkowego,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej,
- zawieranie transakcji pochodnych ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej,
- odpowiednie dobieranie parametrów transakcji umożliwiających zastosowanie zabezpieczenia (hedgingu) naturalnego pomiędzy aktywami i pasywami.

Bank zarządza ryzykiem stopy procentowej poprzez dopasowanie struktury terminowej przeszacowania aktywów i źródeł finansowania (hedging naturalny) oraz - w razie potrzeby - stosuje transakcje zabezpieczające (transakcje pochodne).

46. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WALUTOWYM

W działalności PKO Banku Hipotecznego SA występuje ryzyko walutowe, definiowane jako ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych i udzielonych zobowiązań finansowych oraz wykorzystanie instrumentów pochodnych.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym Bank w szczególności wykorzystuje indywidualne i zagregowane pozycje walutowe oraz testy warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych (stress-testy) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym. W Banku stosowane są scenariusze hipotetyczne, w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (20-procentową oraz 50-procentową).

POZYCJA WALUTOWA WYRAŻONA W TYS. PLN	31.12.2019	31.12.2018
EUR	86	78
USD	4	2

Ekspozycja PKO Banku Hipotecznego SA na ryzyko walutowe kształtowała się na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku w ramach przyjętych limitów strategicznych i wewnętrznych.

Bank na bieżąco zamyka wszelkie otwarte pozycje walutowe, a istniejące w Banku procedury kontroli i raportowania istotnie ograniczają wpływ zmian kursów walut na wynik finansowy Banku, stąd ryzyko walutowe na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku pozostawało na poziomie niskim.

W Banku sporządzane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierające informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko przedstawiane są Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami w trybie miesięcznym oraz Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w trybie kwartalnym.

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem walutowym w PKO Banku Hipotecznym SA należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na pozycje walutowe,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych.

47. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM MODELI

Ryzyko modeli jest to ryzyko poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli.

Celem zarządzania ryzykiem modeli jest ograniczanie ryzyka poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli poprzez odpowiednio zdefiniowany i realizowany proces zarządzania modelami.

Wszystkie modele istotne w Banku objęte są procesem regularnej, niezależnej walidacji przeprowadzanej przez jednostkę walidacyjną Banku – Zespół ds. Walidacji i Kontroli Ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem modeli w PKO Banku Hipotecznym SA jest spójny z rozwiązaniami Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

47.1 POMIAR I OCENA RYZYKA MODELI

Identyfikacja ryzyka modeli polega w szczególności na:

- gromadzeniu informacji o wykorzystywanych, a także planowanych do wdrożenia modelach,
- cyklicznym określaniu istotności modeli.

Ocena ryzyka modeli ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka modeli. Oceny dokonuje się na poziomie pojedynczego modelu, a także w ujęciu zagregowanym na poziomie Banku.

47.2 KONTROLA RYZYKA MODELI

Celem kontroli ryzyka modeli jest utrzymanie zagregowanej oceny ryzyka modeli na akceptowanym przez Bank poziomie. Kontrola ryzyka modeli polega na określeniu mechanizmów wykorzystywanych do diagnozowania poziomu ryzyka modeli oraz narzędzi ograniczania poziomu tego ryzyka.

W ramach narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania ryzyka modeli wyróżnia się w szczególności strategiczny limit tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowe ryzyka modeli.

47.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA MODELI

Celem monitorowania ryzyka modeli jest diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych. Monitorowanie ryzyka modeli obejmuje w szczególności:

- aktualizację poziomu ryzyka modeli,
- ocenę wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowych ryzyka modeli,
- weryfikację statusu wykonania oraz ocenę skuteczności realizacji działań w ramach ograniczania ryzyka modeli.

47.4 RAPORTOWANIE RYZYKA MODELI

Wyniki monitorowania są cyklicznie prezentowane w raportach skierowanych do Zarządu, Komitetu ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej i zawierają kompleksową ocenę ryzyka modeli, a w szczególności:

- informacje o stopniu wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko modeli,
- informacje o poziomie ryzyka modeli,
- mapę ryzyka modeli,
- status realizacji zaleceń wynikających z przeglądów lub walidacji modeli,
- ewentualne propozycje działań zarządczych ograniczających ryzyko modeli.

47.5 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA MODELI

Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem modeli i poziomu tego ryzyka, w szczególności poprzez ustalanie akceptowalnych poziomów ryzyka oraz podejmowanie decyzji o zastosowaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

48. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne, a nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka biznesowego. Ryzyko operacyjne klasyfikuje się do ryzyk istotnych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny i pomiaru, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowany jest na poziomie całego Banku oraz na poziomach poszczególnych obszarów systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu rozwiązań służących sprawowaniu przez Bank kontroli nad poziomem ryzyka operacyjnego umożliwiającym realizację celów Banku. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdego pracownika Banku w zakresie swoich zadań i obowiązków.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane o zdarzeniach operacyjnych i czynnikach otoczenia biznesowego, wyniki samooceny ryzyka operacyjnego, dane dotyczące wartości kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI) oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej.

Biorąc pod uwagę skalę outsourcingu i potencjalny jego wpływ na profil ryzyka operacyjnego, Bank przygotował proces zarządzania ryzykiem związanym z powierzaniem czynności podmiotom zewnętrznym, m.in. w zakresie obsługi sprzedażowej, posprzedażowej oraz IT. Zarządzanie tym ryzykiem, realizowane w różnych jednostkach organizacyjnych

Banku obejmuje szereg komponentów takich jak wprowadzenie procedury powierzania wykonywania czynności na rzecz Banku, analizę i ocenę ryzyka związanego z powierzeniem podmiotom zewnętrznym wykonywania czynności na rzecz Banku, ocenę wiarygodności i sytuacji finansowej dostawcy usług, zapewnienie planów awaryjnych Banku, jak i dostawcy (zwłaszcza w obszarze IT), właściwe zabezpieczenie interesów Banku w umowie o powierzenie czynności, wymóg posiadania odpowiedniej polisy ubezpieczeniowej przez insourcera, monitorowanie poprawnego wykonywania umów oraz sytuacji insourcerów łącznie z ich okresową weryfikacją, rejestrację incydentów i strat związanych z realizacją usług przez insourcerów.

48.1 POMIAR I OCENA RYZYKA OPERACYJNEGO

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- ustalenie strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne,
- obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- obliczanie wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem BIA (wymóg BIA),
- testy warunków skrajnych,
- wyliczanie kapitału wewnętrznego.

Samoocena ryzyka operacyjnego obejmuje identyfikację i ocenę ryzyka operacyjnego dla procesów Banku. Samooceny ryzyka operacyjnego dokonuje się raz w roku oraz przed wprowadzeniem w życie nowych lub zmienionych produktów, procesów i aplikacji wykorzystywanych w Banku z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników inspekcji, postępowań oraz kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- KRI.

48.2 KONTROLA RYZYKA OPERACYJNEGO

Celem kontroli ryzyka operacyjnego jest dążenie do utrzymania poziomu ryzyka operacyjnego Banku na ustalonym poziomie.

Kontrola ryzyka operacyjnego obejmuje ustalenie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku limitów dotyczących ryzyka operacyjnego, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne oraz limitów KRI wraz z wartościami progowymi i krytycznymi.

Strategiczne limity tolerancji na ryzyko operacyjne określa Zarząd i zatwierdza Rada Nadzorcza.

48.3 PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA OPERACYJNEGO

Monitorowanie ryzyka operacyjnego ma na celu kontrolę ryzyka operacyjnego oraz diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych.

Bank regularnie monitoruje w szczególności:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji oraz limitów strat na ryzyko operacyjne,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- wartości KRI,
- wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- wyniki testów warunków skrajnych,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki.

48.4 RAPORTOWANIE RYZYKA OPERACYJNEGO

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzi się na potrzeby:

- wewnętrzne Banku, w szczególności: Zarządu oraz Rady Nadzorczej,
- instytucji nadzorczych,
- akcjonariuszy i rynku finansowego.

Raportowanie na potrzeby wewnętrzne Banku informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Raporty kwartalne zawierają w szczególności informacje na temat:

- wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji Banku,
- poziomu ryzyka operacyjnego oraz stosowanych instrumentów zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- działań podjętych celem ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego,
- rekomendacji, decyzji i zaleceń Zarządu.

Raporty kwartalne uwzględniają również informacje na temat ryzyka operacyjnego zidentyfikowanego w ramach czynności zleczanych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym, w tym w szczególności do PKO Banku Polskiego SA.

48.5 DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA OPERACYJNEGO

Działania zarządcze podejmowane są w przypadku gdy poziom ryzyka operacyjnego dla samooceny ryzyka, KRI lub skorygowany poziom ryzyka operacyjnego w Banku osiągnął stan podwyższony lub wysoki.

W przypadku, gdy poziom ryzyka osiągnął stan podwyższony lub wysoki, Bank stosuje następujące podejścia:

- redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji,
- transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny,
- unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega systemowi kontroli wewnętrznej obejmującemu:

- przegląd strategii i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- audyt wewnętrzny.

48.6 PONIESIONE STRATY OPERACYJNE

W 2019 roku w Banku zostało ujawnionych 16 zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego, które wygenerowały stratę finansową na łączną kwotę netto 486 tys. PLN, natomiast w 2018 roku było to 6 zdarzeń na łączną kwotę 6 tys. PLN.

W celu ograniczania strat z tytułu ryzyka operacyjnego w Banku podejmowane są działania zarządcze zarówno mające charakter doraźny, jak i systemowy. Działania doraźne obejmują bezpośrednie reagowanie na zidentyfikowane ryzyka, niwelowanie nieprawidłowości o charakterze odwracalnym oraz odzyskiwanie utraconych środków.

49. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BIZNESOWYM

Ryzyko biznesowe to ryzyko nieosiągnięcia założonych celów finansowych, w tym poniesienia strat, wynikające z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym, uwzględniające ryzyko zmian makroekonomicznych (ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej Banku w wyniku niekorzystnego wpływu zmiany warunków makroekonomicznych).

Identyfikacja ryzyka biznesowego polega na rozpoznaniu i określeniu czynników zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku i które mogą negatywnie wpływać na sytuację finansową Banku, powstanie lub zmianę wysokości przychodów i kosztów Banku.

Pomiar ryzyka biznesowego ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka biznesowego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka.

Celem kontroli ryzyka biznesowego jest dążenie do ograniczenia niekorzystnego wpływu czynników wewnętrznych i zewnętrznych na sytuację finansową Banku. Kontrola ryzyka biznesowego obejmuje określenie dostosowanego do skali działalności Banku dopuszczalnego poziomu ryzyka biznesowego i jego wpływu na funkcjonowanie i sytuację finansową Banku w postaci strategicznego limitu tolerancji.

Celem monitorowania ryzyka biznesowego jest określenie, czy jego poziom, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, odpowiada poziomowi dopuszczalnemu oraz diagnozowanie konieczności i obszarów wymagających podjęcia działań zarządczych.

Monitorowaniu ryzyka biznesowego podlega w szczególności strategiczny limit tolerancji na ryzyko biznesowe.

Raportowanie ryzyka biznesowego odbywa się w formie raportów, których odbiorcami są Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarząd i Rada Nadzorcza.

Działania zarządcze polegają w szczególności na:

- weryfikacji i aktualizacji kwartalnych prognoz finansowych oraz planu finansowego, z uwzględnieniem działań zmierzających do ograniczenia poziomu ryzyka biznesowego zgodnie z przyjętymi limitami,
- monitorowaniu poziomu strategicznego limitu tolerancji na ryzyko biznesowe.

50. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM BRAKU ZGODNOŚCI

W PKO Banku Hipotecznym SA ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów rynkowych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest:

- utrwalanie wśród klientów, pracowników, partnerów biznesowych i innych uczestników rynku wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem i przyjętymi standardami rynkowymi, godnej zaufania, rzetelnej i uczciwej,
- przeciwdziałanie występowaniu po stronie Banku strat finansowych lub sankcji prawnych oraz przypadków utraty reputacji, które mogą być konsekwencją naruszenia przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów rynkowych.

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności przeprowadzana jest na podstawie stosowanej w ramach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA metodyki identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności.

Identyfikacja ryzyka braku zgodności obejmuje ustalenie potencjalnych przypadków braku zgodności jakie mogą wystąpić w procesach i produktach w podziale na kategorie ryzyka braku zgodności.

Ocena ryzyka braku zgodności następuje przez:

- ocenę potencjalnej dotkliwości materializacji ryzyka braku zgodności w postaci:
  - strat finansowych, w szczególności kar administracyjnych lub odszkodowań,
  - utraty reputacji,
  - innych sankcji prawnych,
- oszacowanie prawdopodobieństwa materializacji ryzyka braku zgodności.

Na podstawie wyników oceny ryzyka braku zgodności w poszczególnych kategoriach ryzyka braku zgodności ustalana jest łączna ocena poziomu ryzyka braku zgodności dla danego procesu i związanego z nim produktu.

W ramach kontroli ryzyka braku zgodności Bank zabezpiecza się przed ryzykiem lub je ogranicza, wprowadzając mechanizmy kontroli ryzyka braku zgodności oraz zapewniając ich przestrzeganie.

Monitorowaniem ryzyka braku zgodności obejmuje się:

- wyniki identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadki braku zgodności - przyczyny ich wystąpienia i wywołane skutki,
- działania podejmowane przez Bank w ramach:
  - zarządzania ryzykiem braku zgodności,
  - realizacji zaleceń po audytach wewnętrznych i kontrolach zewnętrznych,
  - dostosowania do nowych przepisów prawa i standardów postępowania,
  - realizacji zaleceń z zakresu zgodności,
- skuteczność funkcjonowania mechanizmów kontroli związanych z ograniczaniem ryzyka braku zgodności,
- wyniki testów zgodności.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka braku zgodności odbywa się w cyklach kwartalnych. Odbiorcami raportów są: Zarząd, Rada Nadzorcza oraz Komitet Audytu i Finansów Rady Nadzorczej. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadków materializacji ryzyka braku zgodności w Banku i sektorze finansowym,
- najważniejszych zmian otoczenia regulacyjnego oraz uwarunkowań wynikających z aktywności zewnętrznych organów nadzoru i kontroli,
- wyników kontroli zewnętrznych przeprowadzonych w Banku,
- najważniejszych działań podejmowanych w ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz realizacji zaleceń po kontrolach zewnętrznych.

Za proces zarządzania ryzykiem braku zgodności odpowiada Zespół ds. Zgodności. Działalność Zespołu opiera się na rocznym planie zatwierdzanym przez Radę Nadzorczą Banku. Sprawozdanie z realizacji planu oraz informacje uzupełniające i podsumowujące w stosunku do raportów kwartalnych przedstawiane są Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi Audytu i Finansów w cyklach rocznych.

51. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM UTRATY REPUTACJI

Ryzyko utraty reputacji jest rozumiane jako obecne albo potencjalne ryzyko pogorszenia reputacji wśród klientów, kontrahentów, inwestorów, zewnętrznych organów nadzoru i kontroli oraz opinii publicznej, na skutek decyzji biznesowych Banku, zdarzeń operacyjnych, przypadków braku zgodności albo innych zdarzeń, w tym incydentów bezpieczeństwa.

Celem zarządzania ryzykiem utraty reputacji jest ochrona reputacji Banku poprzez przeciwdziałanie występowaniu strat reputacyjnych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zdarzeń wizerunkowych na reputację Banku.

Identyfikacja ryzyka utraty reputacji obejmuje zjawiska obserwowane w procesach wewnętrznych Banku oraz w otoczeniu zewnętrznym, w szczególności:

- zdarzenia wizerunkowe,
- czynniki otoczenia biznesowego, tj. informacje ilościowe i jakościowe, obejmujące w szczególności dane opisujące Bank oraz otoczenie zewnętrzne Banku niosące wartość informacyjną o ryzyku utraty reputacji.

W ramach gromadzenia informacji o zdarzeniach wizerunkowych uwzględniany jest zidentyfikowany negatywny przekaz informacyjny dotyczący Banku, wpływający na pogorszenie jego reputacji, w postaci:

- informacji rozpowszechnianych w środkach masowego przekazu,
- informacji ujawnianych przez Bank, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku dotyczącymi zasad polityki informacyjnej Banku, w zakresie kontaktów z inwestorami i klientami,
- ocen firm audytorskich, instytucji analitycznych oraz zewnętrznych organów nadzoru i kontroli,
- publicznych protestów i wystąpień.

Ocena istniejącego ryzyka utraty reputacji polega na określeniu wpływu zdarzeń wizerunkowych na reputację Banku, w szczególności przez określenie dotkliwości strat reputacyjnych spowodowanych tymi zdarzeniami. Ocena powstałej straty reputacyjnej uwzględnia wydzźwięk, wiarygodność lub opiniotwórczość oraz zasięg ujawnienia zdarzeń wizerunkowych opinii publicznej.

Kontrola ryzyka utraty reputacji obejmuje ustalenie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku mechanizmów kontroli ryzyka utraty reputacji w postaci wewnętrznego limitu tolerancji na ryzyko utraty reputacji.

Monitorowanie ryzyka utraty reputacji polega na regularnej ocenie wykorzystania limitów w stosunku do przyjętych wartości granicznych.

Raportowanie informacji o ryzyku utraty reputacji dokonywane jest w formie:

- półrocznego raportu zarządczego przeznaczonego dla Zarządu Banku,
- informacji dotyczących bieżących zdarzeń o istotnym wpływie na reputację Banku, w przypadku ich wystąpienia, przedkładanych niezwłocznie Prezesowi Zarządu,
- informacji przekazywanych w ramach rocznego raportu dotyczącego realizacji makroprocesu zarządzania ryzykiem w Banku przeznaczonego dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Na podstawie określonego poziomu ryzyka utraty reputacji podejmowane są działania zarządcze, które mogą obejmować:

- analizę przyczyn wystąpienia danego poziomu ryzyka,
- ocenę skutków zaistnienia takiego poziomu,
- przygotowanie propozycji działań zarządczych mających na celu obniżenie poziomu ryzyka utraty reputacji lub uzasadnienie braku konieczności podjęcia tych działań, np. w przypadku wystąpienia incydentalnych zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym.

52. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KAPITAŁOWYM

Adekwatność kapitałowa to proces mający na celu zapewnienie, iż poziom ryzyka, które Bank podejmuje w związku z rozwojem działalności biznesowej, może zostać pokryty posiadanym kapitałem, biorąc pod uwagę określony poziom tolerancji na ryzyko oraz horyzont czasowy. Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności przestrzeganie obowiązujących regulacji organów nadzoru, a także określonego w Banku poziomu tolerancji na ryzyko oraz proces planowania kapitałowego, w tym politykę pozyskiwania źródeł kapitału.

Ryzyko kapitałowe to ryzyko niezapewnienia odpowiedniego poziomu i struktury funduszy własnych lub braku możliwości osiągnięcia ich poziomu adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku. W ramach ryzyka kapitałowego wyróżnia się ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej, tj. ryzyko wynikające z podatności na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plany biznesowe, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmuje:

- Filar I: minimalne wymogi kapitałowe określone w przepisach,
- Filar II: kapitał wewnętrzny wyznaczony za pomocą modeli własnych Banku, dla rodzajów ryzyka uznanych za istotne.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, funduszy własnych na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku, z uwzględnieniem wymogów nadzorczych.

Podstawę prawną procesu oceny adekwatności kapitałowej na 31 grudnia 2019 roku stanowią:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwane dalej „Rozporządzenie CRR”),
- Ustawa z 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe,
- Ustawa z 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (zwane dalej „Ustawą Makroostrożnościową”),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 25 maja 2017 roku w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest opisany w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zmieniającej Dyrektywę 2002/87/WE i uchylającej dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (dalej zwana „Dyrektywą CRD”). Dyrektywa CRD została zaimplementowana do prawa krajowego w trybie aktualizacji Prawa bankowego.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Banku obejmuje:

- określanie oraz realizację pożądaných przez Bank celów kapitałowych,
- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- ustalanie wewnętrznych limitów w obszarze adekwatności kapitałowej,
- prognozowanie, monitorowanie oraz raportowanie poziomu i struktury kapitału własnego oraz adekwatności kapitałowej,
- kapitałowe działania awaryjne.

Ryzyko kapitałowe jest klasyfikowane do kategorii ryzyk podlegających monitorowaniu. W 2019 roku, jak i w całym okresie działalności operacyjnej Banku, poziom adekwatności kapitałowej utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, powyżej limitów nadzorczych.

Na 31 grudnia 2019 roku łączny współczynnik kapitałowy Banku wyniósł 16,6% (na 31 grudnia 2018 roku 15,2%). Bez uwzględnienia rozwiązań przejściowych wynikających z wdrożenia MSSF 9 łączny współczynnik kapitałowy Banku wynosiłyby 16,5% (na 31 grudnia 2018 roku 15,0%).

52.1 FUNDUSZE WŁASNE DLA POTRZEB ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

Fundusze własne Banku na potrzeby adekwatności kapitałowej zostały wyznaczone zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe oraz postanowieniami Rozporządzenia CRR wraz z aktami wykonawczymi.

Fundusze własne Banku składają się wyłącznie z funduszy podstawowych Tier I (CET 1). Przy wyznaczeniu funduszy własnych Bank korzysta z przepisów przejściowych wynikających z wdrożenia MSSF 9.

FUNDUSZE WŁASNE BANKU	31.12.2019	31.12.2018
Kapitał zakładowy	1 611 300	1 295 000
Kapitał zapasowy	161 563	54 932
Wynik z lat ubiegłych	-	(11 787)
Wynik bieżącego okresu	89 170	85 849
Skumulowane inne dochody całkowite - zabezpieczenie przepływów pieniężnych	134 421	59 462
Skumulowane inne dochody całkowite - aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	3 569	4 427
Kapitały własne	2 000 023	1 487 883
Korekty do kapitałów własnych	(179 243)	(94 036)
Wynik bieżącego okresu	(89 170)	(85 849)
Wynik bieżący zaliczony za zgodą KNF	30 629	42 588
Skumulowane inne dochody całkowite - zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(134 421)	(59 462)
Wartości niematerialne	(2 395)	(4 165)
Korekta wartości aktywów wycenianych do wartości godziwej (AVA)	(1 360)	(949)
Korekta z tytułu okresu przejściowego w związku z wdrożeniem MSSF 9	17 474	13 801
Fundusze własne	1 820 780	1 393 847

Na 31 grudnia 2019 roku fundusze własne Banku, kapitał podstawowy Tier I oraz kapitał Tier I bez uwzględnienia rozwiązań przejściowych wynikających z wdrożenia MSSF 9 wynosiłyby 1 803 306 tys. PLN, natomiast na 31 grudnia 2018 roku 1 380 046 tys. PLN.

52.2 BUFORY KAPITAŁOWE

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z 1 września 2017 roku w sprawie bufora ryzyka systemowego (Dz. U. z 2017, poz. 1776) banki były w 2019 roku zobowiązane do utrzymywania współczynników kapitałowych w wysokości:

- łączny współczynnik kapitałowy (TCR) = 8% + add-on + wymóg połączonego bufora,
- współczynnik kapitału Tier I (T1) = 6% + 75%*add-on + wymóg połączonego bufora,
- współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) = 4,5% + 56%*add-on + wymóg połączonego bufora,

gdzie add-on rozumiany jest jako wymóg wynikający z art. 138 ust. 1 pkt. 2a ustawy Prawo bankowe, a wymóg połączonego bufora stanowi sumę obowiązujących buforów, tj.:

- bufora zabezpieczającego w wysokości 2,5%,
- bufora antycyklicznego w wysokości 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP,
- bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym określanego w drodze indywidualnej decyzji KNF,
- bufora ryzyka systemowego w wysokości 3%.

PKO Bank Hipoteczny SA nie został przez KNF uznany za inną instytucję o znaczeniu systemowym, w związku z czym nie ma obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych z tego tytułu.

Bank nie jest również zobowiązany do utrzymywania wymogów wynikających z art. 138 ust. 1 pkt. 2a ustawy Prawo bankowe (add-on).

52.3 DŹWIGNIA FINANSOWA

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej definiowane jest jako ryzyko wynikające z podatności na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plany biznesowe, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów.

Dźwignia finansowa definiowana jest jako względna – w stosunku do funduszy własnych Banku – wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Bank kalkuluje poziom dźwigni finansowej zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Poziom wskaźnika dźwigni finansowej podlega monitorowaniu w cyklach miesięcznych, przy czym Bank za bezpieczny i niewymagający podejmowania dodatkowych działań uznaje poziom wskaźnika powyżej 5%.

DŹWIGNIA FINANSOWA	31.12.2019	31.12.2018
Współczynnik dźwigni finansowej (LR)	6,7%	6,3%

Współczynnik dźwigni finansowej kształtował się na 31 grudnia 2019 roku oraz na 31 grudnia 2018 roku powyżej poziomu 3% wynikającego z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z 20 maja 2019 roku, który zacznie obowiązywać od 28 czerwca 2021 roku.

Na 31 grudnia 2019 roku wskaźnik dźwigni bez uwzględnienia rozwiązań przejściowych wynikających z wdrożenia MSSF 9 wynosiłyby 6,6%, natomiast na 31 grudnia 2018 roku 6,2%.

52.4 WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH (FILAR I)

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR Bank wylicza wymogi w zakresie funduszy własnych dla następujących rodzajów ryzyka:

- z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej (CVA) – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka rozliczenia i dostawy – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka operacyjnego – metoda wskaźnika bazowego (BIA),
- z tytułu ryzyka rynkowego (tylko walutowe) – metodami podstawowymi.

Na 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej, rozliczenia i dostawy oraz rynkowego były zerowe, zatem na łączny wymóg w zakresie funduszy własnych składały się wymogi z tytułu ryzyka kredytowego oraz operacyjnego.

WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH	31.12.2019	31.12.2018
Ryzyko kredytowe	854 550	718 961
Ryzyko operacyjne	22 695	15 655
Łączny wymóg w zakresie funduszy własnych	877 245	734 616
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1)	16,6%	15,2%
Współczynnik kapitału Tier 1 (T1)	16,6%	15,2%
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	16,6%	15,2%

ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

53. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

Nie wystąpiły.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

07.02.2020 r.	Paulina Strugała	Prezes Zarządu	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i> ..... (podpis)
07.02.2020 r.	Piotr Kochanek	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i> ..... (podpis)
07.02.2020 r.	Agnieszka Krawczyk	Wiceprezes Zarządu	<i>podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym</i> ..... (podpis)

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

07.02.2020 r.

Tomasz Rynkowski
Dyrektor, Główny Księgowy Banku

*podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*
.....

(podpis)